

ZAŁĄCZNIK do
UCHWAŁY NR XXII/136/2005
Rady Gminy Jabłonna
Z DNIA 29.06.2005r.

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ i KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY JABŁONNA**

WÓJT GMINY JABŁONNA

ZESPÓŁ AUTORSKI

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY Jabłonna

opracowano w Biurze Projektów Urbanistyki i Architektury „EM” Sp z o.o. w Lublinie
ul. Krakowskie Przedmieście 59/7 przez zespół autorski w składzie:

<i>GLÓWNY PROJEKTANT</i> <i>mgr inż. arch. Elżbieta Mącik</i>	- struktura funkcjonalno-przestrzenna i wartości kulturowe
mgr Izabela Chyła	- demografia
mgr Piotr Sempliński	- ochrona środowiska przyrodniczego
mgr inż. Tadeusz Laskowski	- komunikacja
mgr inż. Edward Pomorski	- inżynieria sanitarna
inż. Jerzy Żaliński	- elektroenergetyka i telekomunikacja
techn. Marek Purc	- opracowanie komputerowe
techn. Jolanta Gajos	- opracowanie graficzne

SPIS TREŚCI

Zespół autorski

1. INFORMACJE OGÓLNE

1.1 Podstawa opracowania	7
1.2 Cel i zakres opracowania	7

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

2.1 Uwarunkowania ponadlokalne	10
2.2 Demografia	11
2.2.1 Liczba ludności i gęstość zaludnienia	
2.2.1.1 Liczba ludności i rozmieszczenie przestrzenne	
2.2.1.2 Gęstość zaludnienia gminy	
2.2.2 Struktura wiekowa, przyrost naturalny	
2.2.2.1 Urodzenia	
2.2.2.2 Zgony	
2.2.2.3 Przyrost naturalny	
2.2.2.4 Migracja ludności	
2.2.2.5 Struktura wiekowa według płci i wieku	
2.2.2.6 Wnioski wynikające ze stanu zasobów ludzkich	
2.2.3 Bezrobocie	
2.2.4 Zatrudnienie	
2.2.5 Prognoza demograficzna	
2.3 Uwarunkowania przyrodnicze	25
2.3.1 Położenie geograficzne	
2.3.2 Położenie gminy w regionalnym systemie obszarów chronionych	
2.3.3 Położenie gminy w regionalnym systemie ochrony wód	
2.3.4 Ogólna charakterystyka środowiska przyrodniczego	
Charakterystyka abiotycznych elementów środowiska przyrodniczego	
2.3.4.1 Zarys budowy geologicznej i rzeźby terenu	
2.3.4.2 Klimat	
2.3.4.3 Wody	
2.3.4.4 Gleby	
2.3.4.5 Surowce mineralne	
2.3.4.6 Charakterystyka biotycznych elementów środowiska przyrodniczego	
2.3.5 Obszary i obiekty chronione	
2.3.6 Ocena stanu sanitarnego środowiska	
2.3.7 Ocena odporności środowiska na degradację	
2.3.8 Ocena fizjograficznych warunków rozwoju gminy	
2.3.9 Ocena dotychczasowego rozwoju gminy na tle uwarunkowań	

przyrodniczych i zasobów środowiska przyrodniczego

2.4 Uwarunkowania kulturowe	51
2.4.1 Najstarsze ślady osadnictwa	
2.4.2 Historyczne trakty i współczesna sieć drożna	
2.4.3 Osadnictwo późnośredniowieczne – geneza współczesnej sieci osiedleńczej	
2.4.4 Architektura rezydencjonalna i zieleń komponowana	
2.4.5 Architektura municypalna	
2.4.6 Architektura sakralna	
2.4.7 Zabytki techniki	
2.4.8 Ruralistyka	
2.4.9 Cmentarze, groby wojenne i mogiły	
2.5 Fizjonomia gminy	62
2.6 Charakterystyka istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej .	62
2.7 Elementy programowe rozwoju gminy	63
2.7.1 Mieszkalnictwo	
2.7.2 Usługi	
2.7.3 Rolnictwo	
2.8 System transportowy	67
2.8.1 Komunikacja drogowa	
2.8.1.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju	
2.8.1.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego	
2.8.1.3 Główne cele dla rozwoju komunikacji drogowej	
2.8.2 Komunikacja publiczna	
2.8.2.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju	
2.8.2.2 Główne cele dla rozwoju komunikacji drogowej	
2.8.3 Techniczne zaplecze motoryzacji	
2.8.3.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju	
2.8.3.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego	
2.8.3.3 Główne cele dla rozwoju komunikacji drogowej	
2.9 Systemy infrastruktury technicznej	69
2.9.1 Elektroenergetyka	
2.9.1.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju	
2.9.1.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego	
2.9.2 Telekomunikacja	
2.9.2.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju	
2.9.2.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego	
2.9.3 Zaopatrzenie w wodę	
2.9.3.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju	
2.9.3.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego	
2.9.4 Odprowadzanie ścieków sanitarnych i deszczowych	

- 2.9.4.1 *Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju*
- 2.9.4.2 *Wnioski z oceny stanu istniejącego*
- 2.9.5 **Gospodarka ciepła i gazyfikacja**
- 2.9.5.1 *Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju*
- 2.9.5.2 *Wnioski z oceny stanu istniejącego*
- 2.9.6 **Gospodarka odpadami**
Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

3. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY

- 3.1 Cele rozwoju** 79
  - 3.1.1 Cel generalny
  - 3.1.2 Cele warunkujące
- 3.2 Dziedziny działań strategicznych** 79
- 3.3 Wnioski do Studium** 83

4. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 4.1 Priorytety rozwojowe** 82

5. POLITYKA PRZESTRZENNA

- 5.1 Główne czynniki rozwojowe i przekształceń** 83
- 5.2 Struktura funkcjonalno-przestrzenna** 83
  - 5.2.1 Zasady rozwoju i zagospodarowania głównych jednostek strukturalnych
    - 5.2.1.1 *Układ osadniczy*
    - 5.2.1.2 *Obszary aktywności gospodarczej*
    - 5.2.1.3 *Obszary o funkcji rekreacyjnej*
  - 5.2.2 **Polityka strefowa**
- 5.3 Główne zasady polityki przestrzennej** 87
  - 5.3.1 **Obszary objęte ochroną prawną oraz ograniczeń przestrzennych**
  - 5.3.2 **Zasady ochrony i realizacji zagospodarowania przestrzennego**
  - 5.3.3 **Podstawowe zasady zagospodarowania**
    - 5.3.3.1 *Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego*
    - 5.3.3.2 *Ochrona środowiska kulturowego*
    - 5.3.3.3 *Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej*
    - 5.3.3.4 *System transportowy*
    - 5.3.3.5 *Infrastruktura techniczna*

6. WNIOSKI DO AKTUALIZACJI PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 116

7. CZĘŚĆ GRAFICZNA

7.1 Schematy w tekście

- 7.1.1 Infrastruktura techniczna, elektroenergetyka – stan 2004
- 7.1.2 Infrastruktura techniczna, system wodociągowy i kanalizacji sanitarnej – stan 2004
- 7.1.3 Infrastruktura techniczna, system gazowniczy – stan 2004
- 7.1.4 Komunikacja i kategoryzacja dróg – stan 2004
- 7.1.5 Obszary do objęcia opracowaniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- 7.1.6 Model docelowy struktury funkcjonalno-przestrzennej

7.2 Plansze diagnozy stanu

- 7.2.1 Stan zagospodarowania terenu 2004
- 7.2.2 Waloryzacja systemu przyrodniczego
- 7.2.3 Zasoby środowiska kulturowego
- 7.2.4 Struktura własności gruntu

7.3 Plansze kierunków rozwoju

- 7.3.1 Kierunki zagospodarowania przestrzennego
- 7.3.2 Komunikacja – kierunki rozwoju
- 7.3.3 Infrastruktura techniczna – kierunki rozwoju, system wodociągowy i kanalizacji sanitarnej, system gazowniczy
- 7.3.4 Infrastruktura techniczna – kierunki rozwoju, elektroenergetyka

1. INFORMACJE OGÓLNE

1.1 Podstawa opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna opracowane jest zgodnie z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r. Nr 80 poz. 717).

1.2 Cel i zakres opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym elementem planistycznym określającym uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej w obszarze gminy. Uwzględnia ono rozwiązania przyjęte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego. Zawarte w studium ustalenia mają charakter wiążących rekomendacji dla administracji samorządowej przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Celem opracowania jest uzyskanie podstawowego narzędzia do prowadzenia polityki przestrzennej i rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w zakresie ładu przestrzennego, komunikacji, infrastruktury technicznej, a w szczególności w oparciu o diagnozę stanu istniejącego:

- określenie uwarunkowań rozwoju;
- określenie kierunków rozwoju przestrzennego;
- określenie zasad polityki przestrzennej;
- określenie zasad i kierunków rozwoju infrastruktury technicznej;
- określenie obszarów dla których należy opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- stworzenie podstawy do budowy systemu informacji przestrzennej;
- stworzenie podstawy do negocjacji warunków wprowadzenia programów wojewódzkich i rządowych;
- stworzenie narzędzia do promocji i podejmowania bieżących decyzji administracyjnych.

Studium nie jest przepisem gminnym, a uchwalone w nim kierunki zagospodarowania przestrzennego będą realizowane poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Studium zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

z dnia 27 marca 2003 r. nie jest aktem prawa miejscowego i ni stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jest natomiast obligatoryjnym wielobranżowym opracowaniem, uwzględniającym długofalowe zamierzenia, określającym kierunki przemian przestrzennych i infrastruktury technicznej na obszarze całej gminy.

Metoda opracowania studium powstała na podstawie analizy metod opracowywania studium dla innych porównywalnych gmin. Metoda jest pochodną długoletnich doświadczeń planistycznych i znajomości problemów gminy przez zespół opracowujący studium oraz osoby współpracujące ze strony Urzędu Gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna uwzględnia uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna ustala:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków,

- obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary, dla których opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest wskazane,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki województwa.

Studium stanowi podstawowe narzędzie strategiczne stanowiące pierwszy poziom planowania gminy. Będąc podstawowym instrumentem gospodarki przestrzennej Studium umożliwia poprawne opracowanie i prowadzenie programów operacyjnych gminy jak: program gospodarki gruntami, program inwestycji publicznych, program aktywacji obszarów strategicznych, program promocji gminy. W studium jest określony system planowania na poziomie gminy, zarówno pod względem zależności i uwarunkowań wynikających ze strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego województwa, rejestru zadań wojewódzkich jak i powiązań z innymi dokumentami o charakterze gminnym.

Przy wykonywaniu studium wykorzystano niżej wymienione opracowania:

- Dzieje Lubelszczyzny, t. III, Słownik historyczno-geograficzny województwa lubelskiego w Średniowieczu, oprac. S. Karaś, PWN W-wa 1983
- Rocznik statystyczny Województwa Lubelskiego, Lublin listopad 2002 r.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

2.1 Uwarunkowania ponadlokalne

Gmina Jabłonna jest jedną z gmin otaczających Lublin stanowiących część obszaru metropolitalnego miasta Lublina, zaś miejscowość Jabłonna pełni rolę wielofunkcyjnego ośrodka o charakterze lokalnym. Stąd układ sieci osadniczej wymaga dostosowania do zmniejszającej się liczby ludności rolniczej i wzrostu zapotrzebowania na rozwój strefy usługowej. Biorąc pod uwagę powyższe niezbędne jest pogodzenie gospodarki rolnej z potrzebami mieszkalnictwa dla ludności nierolniczej w zakresie ustalenia wielkości tego programu i jego obsługi systemami infrastruktury technicznej.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa wyznaczono w obszarze gminy Jabłonna strefy urbanizacji i przedsiębiorczości, tzw. pasma wzmożonej aktywności gospodarczej. Wzdłuż szlaku drogowego z Lublina do Przeworska przebiega uzupełniające pasmo aktywności gospodarczej o znaczeniu międzyregionalnym. Obowiązuje w nim zasada dostosowania rodzaju inwestycji i stopnia ich koncentracji do wymogów ochrony środowiska przyrodniczego.

W wyniku bliskości centrum aglomeracji jakim jest Lublin – Jabłonna jest gminą położoną w strefie przekształceń w wyniku presji urbanizacyjnej Lublina. Z uwagi na korzystne położenie w stosunku do ośrodka wojewódzkiego oraz przewagi gleb wysokich klas (przewaga III klasy) opracowania urbanistyczne wyższego rzędu jako główną funkcję gminy ustalają rolnictwo. Gmina Jabłonna położona jest w I głównym rejonie produkcji żywności południowego obszaru rolniczego województwa lubelskiego wskazanego do intensyfikacji produkcji rolnej. Istotne znaczenie ma przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy oraz ochrona terenów o wysokiej bonitacji gleb położonych w strefie żywicielskiej metropolii.

Obok głównej funkcji rolniczej, funkcją drugorzędną będzie rekreacja i wypoczynek. Walory kulturowe i krajobrazowe gminy Jabłonna, a także bliskość miasta Lublina stwarzają dogodne warunki do rozwoju funkcji wypoczynkowej i obsługi ruchu turystycznego dla mieszkańców Lublina. Gmina znajduje się w strefie zrównoważonego rozwoju turystyki, w której kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju tej funkcji powinno stanowić jeden z podstawowych kierunków działań promocyjnych.

W stosunku do obecnego stanu terenów leśnych – z uwagi na wysokie klasy gleb nie zakłada się zwiększenia powierzchni zalesionej. Lasy w gminie zakwalifikowane zostały jako lasy ochronne i zagospodarowanie ich powinno ten stan rzeczy uwzględniać.

2.2 Demografia

2.2.1 Liczba ludności i gęstość zaludnienia

2.2.1.1 Liczba ludności i rozmieszczenie przestrzenne

W końcu 2002 obszar gminy Jabłonna zamieszkiwało 7.520 osób, co stanowiło ok. 5,5% liczby ludności powiatu świdnickiego i ok. 0,3% liczby ludności województwa lubelskiego. Do oceny zmian liczby ludności wykorzystane zostały dane z lat 1992-2002, tj. ostatnie dziesięciolecie. W 1993 r. ludność gminy liczyła 7.830 osób i na przestrzeni dziesięciu lat następował systematyczny spadek liczby ludności. W liczbach bezwzględnych spadek liczby ludności wyniósł w ostatnim dziesięcioleciu 310 osób, co stanowiło 4% liczby ludności w roku 1993. W roku 2004 zmalała liczba ludności o 4 osoby w porównaniu do końca roku 2002, tj. o 0,05%, nastąpiło więc znaczne spowolnienie spadku liczby ludności. Średnie tempo spadku w ostatnim 10-leciu wynosiło 30 osób rocznie.

Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach jest dość zróżnicowana. Najwięcej ludności zamieszkuje we wsi Czerniejów (837) w północnej części gminy oraz w Jabłonnej II (814) w środkowej części gminy. Ludność zamieszkała wzdłuż drogi Lublin-Biłgoraj we wsiach Czerniejów, Jabłonna i Piotrków stanowi 65% liczby mieszkańców gminy. Najślabiej zaludniona jest wschodnia część gminy, gdzie położone są wsie Chmiel I (292), Chmiel II (222) i Chmiel Kolonia (246) oraz Skrzynice I (417), Skrzynice II (286) i Skrzynice Kolonia (329). Łącznie na terenie wschodniej części gminy zamieszkuje 1.792 osoby, co stanowi 24% ogólnej liczby ludności gminy.

Rozmieszczenie przestrzenne ludności gminy charakteryzuje się skupieniem mieszkańców wzdłuż drogi Lublin-Biłgoraj oraz wzdłuż drogi do Krzczonowa.

2.2.1.2 Gęstość zaludnienia gminy

Gmina Jabłonna należy do średnio zaludnionych gmin wiejskich w powiecie lubelskim. Średnia gęstość zaludnienia dla gminy wynosi 57 osób/km². Jest to wartość niższa od średniej gęstości zaludnienia, dla powiatu lubelskiego (81 osób/km²), ale wyższa od średniej dla terenów wiejskich województwa lubelskiego, która wynosi 49,1 osób/km².

Miejscowości położone we wschodniej części gminy: Chmiel I, II i Kolonia oraz Skrzynice I, II i Kolonia, charakteryzuje niski wskaźnik zaludnienia.

Dla sołectw położonych w centralnej części gminy wzdłuż drogi Lublin-Biłgoraj wskaźnik gęstości zaludnienia jest znacznie wyższy. Powyższą problematykę obrazuje tabela.

Tabela: Liczba ludności i gęstość zaludnienia w sołectwach gminy Jabłonna – stan 01.05.2004.

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Powierzchnia w km ²	Gęstość zaludnienia osób / km ²
1.	Chmiel I	292	8,21	35,57
2.	Chmiel II	222	17,89	12,41
3.	Chmiel Kolonia	246	4,08	60,29
4.	Czerniejów	837	8,47	98,82
5.	Czerniejów Kolonia	272	3,05	89,18
6.	Jabłonna I	579	6,98	82,95
7.	Jabłonna II	814	7,64	106,54
8.	Jabłonna Majątek	574	5,90	97,29
9.	Piotrków I	783	12,90	60,70
10.	Piotrków II	772	16,54	46,67
11.	Piotrków Kolonia	246	2,67	92,13
12.	Skrzynice I	417	7,61	54,80
13.	Skrzynice II	286	11,17	25,60
14.	Skrzynice Kolonia	329	4,09	80,44
15.	Tuszów	524	6,29	83,31
16.	Wierciszów	266	6,30	42,22
17.	Wolnica	57	1,19	47,90
Ogółem:		7.516	130,98	57,38

Tabela: Liczba ludności i gęstość zaludnienia w gminie na tle powiatu i województwa.

Wyszczególnienie	Liczba ludności	Powierzchnia w km ²	Gęstość zaludnienia
1	2	3	4
Ogółem gmina Jabłonna	7.520	131,0	57 osób/km ²
powiat świdnicki	136.722	1.679,4	81 osób/km ²
woj. lubelskie – tereny wiejskie	1.183.987	24.150,6	49,03 osób/km ²

2.2.2 Struktura wiekowa, przyrost naturalny

2.2.2.1 Urodzenia

Prawidłowy, długotrwały rozwój gospodarczy gminy warunkują poprawne stosunki demograficzne oraz korzystne tendencje zachodzące w zjawiskach demograficznych. W gminie Jabłonna w okresie ostatnich dziesięciu lat notowany jest spadek urodzeń.

Wskaźnik urodzeń na dzień 31.12.2002 w gminie Jabłonna wynosił 10,35% na 1000 ludności. W liczbach bezwzględnych w gminie w ciągu roku urodziło się 78 dzieci. Wskaźnik urodzeń

w 1992 r. wyniósł 13,8% na 1000 ludności gminy, w liczbach bezwzględnych w ciągu 1992 r. urodziło się 107 dzieci. Porównanie tych wskaźników wskazuje na duży spadek liczby urodzeń.

Istotny wpływ na kształtowanie urodzeń odgrywa wiek kobiet. Wynika to z różnicy aktywności rozrodczej w poszczególnych rocznikach wieku. Z przeprowadzonej analizy struktury wieku kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) wynika, że zwiększyła się liczba kobiet w wieku największej płodności. Pomimo wzrostu liczby kobiet w wieku największej płodności zmalał drastycznie wskaźnik płodności kobiet. Niewątpliwie znaczny wpływ na omawiane zjawisko miała pogarszająca się sytuacja ekonomiczna ludności.

2.2.2.2 Zgony

Liczba zgonów jest obok liczby urodzeń podstawowym czynnikiem kształtującym liczbę i strukturę ludności wg płci i wieku. Przy systematycznej tendencji spadkowej urodzeń, naturalne ubytki ludności w analizowanym okresie 1992-2002 utrzymały się praktycznie na tym samym poziomie. Liczba zgonów w ciągu roku 2002 wynosiła w liczbach bezwzględnych 91, co daje wskaźnik na 1000 ludności 12,10‰.

W 1992 r. liczba zgonów w liczbach bezwzględnych wynosiła 104 i wskaźnik na 1000 ludności gminy wynosił 13,28‰.

Obserwowany od kilku lat proces starzenia się ludności ma wpływ na wzrost ogólnego współczynnika zgonów. Współczynnik ten wyniósł w analogicznym okresie na terenach woj. lubelskiego 12,39‰, czyli gmina ma bardzo zbliżony do średniego w całym województwie współczynnika zgonów. Potencjał biologiczny charakteryzuje współczynnik dynamiki demograficznej (liczba urodzeń żywych przypadająca na 1 zgon) ilustruje tabela. W 1992 r. współczynnik dynamiki demograficznej w gminie wynosił 1,029 (liczba zgonów 104 osoby, liczba urodzeń 107, tj. $107:104=1,029\%$).

Tabela: Współczynnik dynamiki demograficznej 1992 r.

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Współczynnik dynamiki demograficznej
1	2	3	4
Ogółem gmina Jabłonna	107	104	1,029
woj. lubelskie – tereny wiejskie	13.598	10.591	1,2839

Tabela: Współczynnik dynamiki demograficznej 2002 r.

Ogółem gmina Jabłonna	78	91	0,8571
powiat lubelski	1.277	1.519	0,8407
woj. lubelskie – tereny wiejskie	13.341	14.941	0,8929

2.2.2.3 *Przyrost naturalny*

Przyrost naturalny na terenie gminy w dniu 31.12.2002 był ujemny i wynosił - 13. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców współczynnik przyrostu naturalnego wynosił – 1,73‰. W roku 2002 liczba urodzeń wynosiła 78, a zgonów 91, różnica wynosiła 13.

Na terenie powiatu lubelskiego w analogicznym okresie przyrost naturalny wynosił (-1,77‰), a na terenach wiejskich w województwie lubelskim wskaźnik ten wynosił w 2002 r. – 1,33‰.

2.2.2.4 *Migracja ludności*

W latach 1993-2002 na terenie gminy utrzymywało się dodatnie saldo migracji i wynosiło w 1992 – 0 osób i w 2002 – 53 osoby. Zwiększenie migracji następowało sukcesywnie i w 2002 saldo migracji było już dodatnie i wynosiło 53 osoby; liczby osób odpływających były mniejsze. Różnice te ilustruje poniższa tabela.

Rok	Napływ			Odpływ			Saldo
	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	do miast	na wieś	
1	2	3	4	5	6	7	8
1992	89	43	46	89	60	29	-
2002	100	66	34	47	23	24	53

Największą ruchliwością migracyjną cechują się ludzie młodzi do lat 35 o wysokich kwalifikacjach. Wśród tej ludności dominującą grupę stanowią kobiety z wykształceniem wyższym i średnim zawodowym. Znikomą ruchliwość wykazuje ludność w wieku ponad 50 lat. Na ruchy wędrownicze ludności z terenu gminy ma wpływ przede wszystkim niska dochodowość gospodarstw, brak pracy, niski poziom i dostępność usług.

2.2.2.5 *Struktura ludności według płci i wieku*

Ważnym elementem struktury ludnościowej jest wiek mieszkańców gminy, wzajemne proporcje pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi. Analiza struktury wieku ludności gminy wskazuje na postępujący proces starzenia się ludności. Świadczą o tym poniższe dane:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się z 28,1% w 1992 do 22,9% w 2002,
- udział ludności w wieku poprodukcyjnym nieznacznie się zwiększył z 19,3% w 1992 do 19,6% w 2002.

Strukturę wieku w gminie w 1992 r. ilustruje niżej podana tabela:

Ludność			
ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
7.830	2.202	4.118	1.510
100%	28,1%	52,6%	19,3%

Strukturę wieku w gminie, w powiecie i województwie lubelskim w 2002 r. ilustruje niżej podana tabela:

Wyszczególnienie	Ludność			
	ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
gmina Jabłonna	7.520	1.721	4.325	1.474
gmina Jabłonna	100%	22,9%	57,5%	19,6%
powiat lubelski	100 %	24,6%	58,5%	16,9%
woj. lubelskie	100%	23,8%	60,0%	16,2%

W gminie Jabłonna występuje zjawisko starzenia się ludności. Ilość ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększa się nieznacznie – 0,3% (1992 r. – 19,3% a w 2002 r. – 19,6%), ale występuje natomiast znaczne (5,2%) zmniejszenie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (1992 r. – 28,1% a w 2002 r. 22,9%). Jest to proces deformacji struktury wieku. Efektem tego procesu jest wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności pracującej przez grupy wieku przed- i poprodukcyjnego. Obserwowany w gminie wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym (1992 r. – 52,6%, a w 2002 57,5%) spowodował spadek obciążenia ekonomicznego. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym w 1992 r. przypadało 90 osób w wieku przed- i poprodukcyjnym, natomiast w 2002 r. wskaźnik ten wynosił 74 osoby (na terenach wiejskich woj. lubelskiego 83). Jest to głównie skutek zmniejszenia się ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym.

Udział ludności w wieku produkcyjnym ulegał systematycznemu zwiększaniu od 52,6% w 1992 r. do 57,5% w 2002 r. – powyżej wskaźnika udziału ludności w wieku produkcyjnym dla terenów wiejskich województwa lubelskiego (tj. 55,36% w roku 2001).

W niniejszym opracowaniu wyodrębniono przekrój strukturalny według społeczno-ekonomicznych grup wieku, które najbardziej obrazują istotę zmian strukturalnych i następstw z nich wynikających, tj.:

1. dzieci w wieku żłobkowym (0-2 lata),
2. dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat),
3. dzieci w wieku szkoły podstawowej (7-14 lat),
4. młodzież w wieku przygotowania do zawodu (15-17 lat),
5. ludność w wieku produkcyjnym (18-64 lata dla mężczyzn i 18-59 lat dla kobiet),

6. ludność w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn i 60 lat i więcej dla kobiet).

Tabela: Liczba ludności w gminie w grupach wiekowych na dzień 31.XII.2002

Grupa wieku	Liczba ludności	% udziału
0-2	223	3,0%
3-6	326	4,3%
7-14	831	11,1%
15-17	341	4,5%
18-64 M	4.325	57,5%
18-59 K		
65 i powyżej M	1.474	19,6%
60 i powyżej K		
ogółem:	7.520	100,0%

Tabela poniższa ilustruje udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie na dzień 31.XII.2002.

Tabela: Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Jabłonna na dzień 31.XII.2002

Grupa wieku	Liczba ludności	% udziału
ludność ogółem	7.520	100,0%
w tym w wieku:		
przedprodukcyjnym (0-17 lat)	1.721	22,9%
produkcyjnym (18-64 lata dla mężczyzn i 18-59 lat dla kobiet),	4.325	57,5%
poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn i 60 lat i więcej dla kobiet)	1.474	19,6%

Tabela poniższa ilustruje udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie na dzień 31.XII.1992.

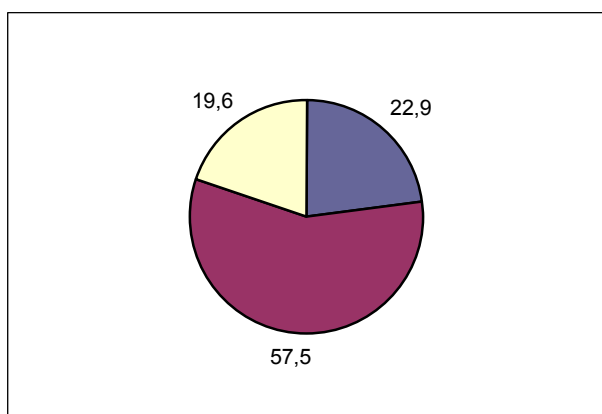
Tabela: Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Jabłonna na dzień 31.XII.1992

Grupa wieku	Liczba ludności	% udziału
ludność ogółem	7.830	100,0%
w tym w wieku:		
przedprodukcyjnym (0-17 lat)	2.202	28,1%
produkcyjnym (18-64 lata dla mężczyzn i 18-59 lat dla kobiet),	4.118	52,6%
poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn i 60 lat i więcej dla kobiet)	1.510	19,3%

W Roczniku Statystycznym woj. Lubelskiego brak jest rozpoznania zjawiska aktywności

zawodowej w grupie wieku 18-24 lat (młodzież w wieku studenckim): zawierania małżeństw i tworzenia nowych gospodarstw domowych, i włączenie jej w całości do grupy zawodowo czynnej daje nieprawdziwy (sztucznie zawyżony) ilościowy obraz grupy produkcyjnej. W/w strukturę wiekową ludności gminy w 2002 r. przedstawiono na diagramie *Struktura wiekowa mieszkańców gminy* (poniżej).

- w wieku przedprodukcyjnym 22,9%
- w wieku produkcyjnym 57,5%
- w wieku poprodukcyjnym 19,6%

Z diagramu wynika, że osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowiły w 2002 – 22,9% ogółu populacji, w wieku produkcyjnym (18-64 lata dla mężczyzn i 18-59 lat dla kobiet) – 57,5% populacji, zaś w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn i 60 lat i więcej dla kobiet) – stanowiły 19,6% populacji.

Dla porównania przytoczono strukturę wieku dla 1992 r.

Grupa wieku	1992	2002
wiek przedprodukcyjny (0-17 lat)	28,1%	22,9%
wiek produkcyjny (18-64 lata dla mężczyzn i 18-59 lat dla kobiet),	52,6%	57,5%
wiek poprodukcyjny (65 lat i więcej dla mężczyzn i 60 lat i więcej dla kobiet)	19,3%	19,6%
ogółem:	100,0%	100,0%

W strukturze mieszkańców gminy obserwuje się stałą dysproporcję między liczbą mężczyzn i kobiet. Współczynnik feminizacji kształtuje się na poziomie 104 kobiety na 100 mężczyzn w 1992 r. i 105 kobiet na 100 mężczyzn w 2002 r., co obrazuje poniższa tabela:

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ilość kobiet na 100 mężczyzn
1992	7.830 100%	3.836 49,0%	3.994 51,0%	104,20
2002	7.520 100%	3.675 48,9%	3845 51,1%	104,7
Tereny wiejskie pow. lubelskiego w 2002	124.126 100%	61.017 49,2%	63.109 50,8%	103,5
Tereny wiejskie woj. lubelskiego w 2001	1.183.987 100%	588.875 49,75	595.112 50,3	101,1

Jak widać z powyższej tabeli następuje stopniowe nieznaczne zwiększenie się dysproporcji ilościowych pomiędzy płciami. Średni wskaźnik feminizacji dla gminy w 2002 r. wynosi 104,2 kobiet na 100 mężczyzn. Dysproporcje w strukturze płci na terenie gminy są widoczne przy porównaniu ze wskaźnikami na terenie gmin wiejskich powiatu lubelskiego (103,5 kobiet na 100 mężczyzn) i na terenach wiejskich woj. lubelskiego (101,1 kobiet na 100 mężczyzn). Omawiane zjawisko obrazuje wyżej podana tabela.

Analiza poszczególnych zjawisk demograficznych na przestrzeni lat 1993-2002 wskazuje na niekorzystne procesy, a są to:

- ujemny przyrost naturalny (-1,73‰),
- deformacje struktur wiekowych (stosunkowo niski udział ludności młodej 0-17 lat – 22,9% i stosunkowo wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym – 19,6%),
- znaczny niedobór kobiet w grupie wiekowej najkorzystniejszej dla prokreacji, co w przyszłości może powodować dalsze zmniejszanie się przyrostu naturalnego,
- wśród roczników starszych (wiek poprodukcyjny) przewaga ilości kobiet w wyniku znacznej umieralności mężczyzn.

Warunkiem koniecznym zahamowania niekorzystnych tendencji w strukturze demograficznej gminy będzie szybki wzrost gospodarczy gminy.

2.2.2.6 Wnioski wynikające ze stanu zasobów ludzkich

Analiza poszczególnych zjawisk demograficznych na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wykazała, w większości z nich pojawienie się niekorzystnych procesów:

- stały spadek liczby mieszkańców gminy (o ok. 4,2%);
- ujemny przyrost naturalny (- 1,73‰)
- znaczny niedobór kobiet w grupie wiekowej najkorzystniejszej dla prokreacji, co w przyszłości może skutkować dalszym zmniejszeniem się przyrostu naturalnego;

- stosunkowo wysoki wskaźnik migracji (dodatnie saldo migracji 53 osoby);
- niekorzystna struktura wieku:
  - stosunkowo niski udział ludności młodej (0-17 lat) – 22,9%
  - systematyczny wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym (57,5%)
  - stosunkowo wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym (19,6%)
- wśród roczników starszych (wiek poprodukcyjny) – przewaga ilości kobiet świadczy o nadumieralności mężczyzn;
- znaczny wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku przed i poprodukcyjnym (74 osób/100 osób w wieku produkcyjnym);
- liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowana (średnio na jedną miejscowość przypada 442 osób), najbardziej zaludnione wsie to: Czerniejów (837), Jabłonna I i II (1393) i Piotrków I i II (1555). Łącznie te wsie skupiają 50,4 % ludności gminy;
- długotrwałe i utrzymujące się bezrobocie: 9,1% w 2002 r. liczone jako iloraz liczby bezrobotnych do liczby ludności zarobkowo czynnej (województwo lubelskie 14%);
- wysoki udział wśród osób bezrobotnych ludzi młodych.

Warunkiem koniecznym zahamowania niekorzystnych zjawisk w gminie będzie szybki wzrost gospodarczy.

2.2.3 Bezrobocie

Najbardziej niekorzystnym zjawiskiem charakterystycznym dla okresu transformacji gospodarki od początku lat 90-tych jest bezrobocie, które szczególnie mocno dotyka ludzi młodych. Według stanu na dzień 31.XII.2002 r. liczba bezrobotnych w gminie wynosiła 492 osoby, w tym 215 kobiet i 277 mężczyzn.

Liczbę bezrobotnych oraz dynamikę wzrostu w ciągu minionych dziesięciu lat przedstawia poniższe zestawienie.

Lata	Liczba bezrobotnych	Dynamika wzrostu
1992	319	-
2002	492	154%

Miernikiem natężenia bezrobocia jest stopa bezrobocia liczona jako iloraz liczby bezrobotnych do liczby ludności czynnej zawodowo. W gminie Jabłonna wskaźnik ten wynosi 9,1% w 2002 r., województwo lubelskie 14,0%.

Szansę uzyskania pracy zależą od poziomu wykształcenia bezrobotnych i zgodności ich kwalifikacji zawodowych z zapotrzebowaniem rynku pracy. Większą mobilność zawodową

i umiejętność przystosowania się do wzrastających wymagań wobec zatrudnianych osób, posiadają ludzie z wyższym wykształceniem. Pod względem poziomu wykształcenia najliczniejszą kategorię w gminie stanowią bezrobotni z wykształceniem zawodowym i podstawowym. Najmniejszy procent bezrobotnych występuje w grupie osób posiadających wykształcenie wyższe.

2.2.4 Zatrudnienie

W obszarze gminy Jabłonna wg spisu Powszechnego z 2002 r. liczba mieszkańców ogółem wynosiła 7.494 osoby, w tym: 3.657 mężczyzn i 3.837 kobiet..

Z pracy utrzymywało się:	4.438 osób
w tym:	
z pracy najemnej	2.644 osób
na rachunek własny pracowało	1.794 osób
w tym w swoim gospodarstwie	1.609 osób
Z pozostałych źródeł utrzymywało się	3.056 osób
w tym:	
z emerytury	1.405 osób
z renty	1.322 osób

Poniższa tabela przedstawia pracujących w gospodarce narodowej według faktycznego miejsca pracy, bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób, bez rolników indywidualnych, organizacji i duchownych wg Rocznika Statystycznego.

Sekcja	Pracujący	%
Ogółem:	325	100%
w tym:		
kobiety	238	73%
mężczyźni	87	27%
rolnictwo	5	2%
przemysł i budownictwo	64	20%
usługi rynkowe	62	19%
usługi nierynkowe	194	59%
wskaźnik zatrudnienia na 100% ludności	43,2 %	

Na przestrzeni ostatnich 10 lat nastąpił niewielki wzrost zatrudnienia w działalności pozarolniczej. Dotyczy to zarówno usług rynkowych jak i nierynkowych, poprawiając strukturę zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Dla porównania zamieszczono tabelę zatrudnienia z dn. 31.XII.1992 r.

Pracujący poza indywidualną gospodarką rolną według działów gospodarki narodowej w gminie, stan 31.XII.1992 r.

Działy gospodarki	Ilość zatrudnionych	%
Ogółem:	482	100%
przemysł	69	14,3%
handel	58	12,0%
oświata i wychowanie	222	46,1%
ochrona zdrowia i opieka społeczna	44	9,1%
opieka społeczna		
pozostałe działy gospodarki narodowej	89	18,5

W okresie zmian strukturalnych w rolnictwie i związanych z dostosowaniem struktury obszarowej i wyposażenia w techniczne środki produkcji do standardów obowiązujących w krajach UE, przewidywany jest spadek udziału zatrudnionych w tym sektorze do roku 2020. Szacunku dokonano w oparciu o prognozę demograficzną oraz przewidywany spadek zatrudnionych na 100 ha użytków rolnych z 34 osób obecnie – do 20 osób w okresie perspektywicznym (2020 r.).

2.2.5 Prognoza demograficzna

Prognozę rozwoju demograficznego gminy Jabłonna opracowano przy uwzględnieniu diagnozy stanu istniejącego, wieloletnich tendencji przyrostu migracyjnego ludności oraz opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny prognozy ilościowej na lata 2003-2030 dla regionu lubelskiego.

Przedłużanie się utrzymujących się od kilku lat tendencji ujemnego przyrostu naturalnego i niskiej płodności kobiet rzutuje na niewielki przyrost ludności. W Studium zakłada się, że do roku 2020 liczba ludności w gminie ulegnie zwiększeniu o 6,3% tj. 480 osób w porównaniu do 2004 r. i będzie wynosić 8.000 osób. Przewiduje się również wzrost istniejącego poziomu ruchliwości przestrzennej ludności.

Brak danych w Roczniku Statystycznym Woj. Lubelskiego odnośnie rozróżnienia dla poszczególnych gmin przyrostu ludności w wyniku rozwoju biologicznego oraz w wyniku dodatnich sald migracji z terenów sąsiednich gmin, dojazdów do pracy w Lublinie i wyjazdów z Lublina do poszczególnych gmin oraz informacji odnośnie aktywności zawodowej w grupie wieku 18-24 lata oraz w wieku poprodukcyjnym umożliwia tylko w przybliżeniu prognozowanie zmian.

Prognozuje się, że w perspektywie 2020 r. ruch naturalny będzie zbliżony do obserwowanego w ostatnich latach, ale nadrobi ten ubytek przyrostu naturalnego migracja ludności.

Wieloletnia przewaga przyrostu migracji nad przyrostem naturalnym spowoduje wzrost liczby ludności o 480 osób w ciągu 16 lat, tj. średnio o 30 osób rocznie.

W perspektywie 2020 r. mogą zaistnieć okoliczności, które wskazywałyby na konieczność założenia wyższego tempa przyrostu ludności wsi. Okoliczności te to przede wszystkim:

- zahamowania niekorzystnych zjawisk demograficznych (zwiększenie przyrostu naturalnego) i zwiększenie migracji spowodowane poprawą sytuacji materialnej gminy na skutek poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej kraju po wstąpieniu do UE;
- rozwój funkcji pozarolniczych związanych głównie z:
  - rozwojem usług towarzyszących agroturystyce (gastronomia, handel),
  - rozwojem ogrodnictwa opartego na ekologicznych technologiach produkcji,
  - rozwojem usług związanych z obsługą rolnictwa;
- rozwój rolnictwa w oparciu o wysokiej jakości bazę surowcową.

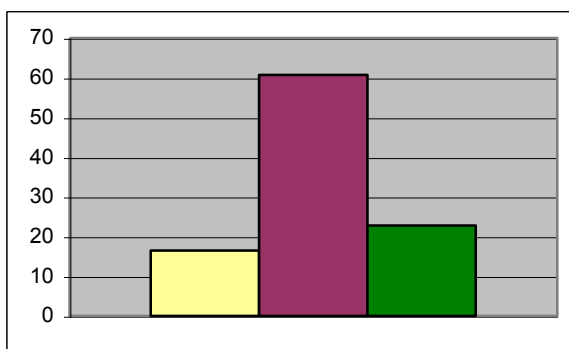
Efekt w/w okoliczności będzie podniesienie aktywności gospodarczej i inwestycyjnej gminy i warunków życia ludności oraz pozostanie na obszarze gminy ludzi młodych, wykształconych i przedsiębiorczych.

W strukturze wiekowej ludności gminy przewiduje się następujące tendencje:

Grupa wiekowa	2002 r.		2020 r.	
	ilość ludności	udział %	ilość ludności	udział %
wiek przedprodukcyjny 0-17 lat	1.721	22,9%	1.320	16,5%
wiek produkcyjny:				
18-65 M	4.325	57,5%	4.856	60,7%
18-59 K				
Wiek poprodukcyjny:				
65 i więcej M	1.474	19,6 %	1.824	22,8%
60 i więcej K				
Razem gmina:	7.520	100%	8.000	100%

W/w strukturę wiekową ludności gminy w perspektywie 2020 r. przedstawiono na wykresie:

- w wieku przedprodukcyjnym 16,5%
- w wieku produkcyjnym 60,7%
- w wieku poprodukcyjnym 22,8%

Udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie z podziałem grupy przedprodukcyjnej będzie się przedstawiać następująco:

Grupa wiekowa	2002 r.		2020 r.	
	ilość ludności	udział %	ilość ludności	udział %
liczba dzieci w wieku 0-2 lat	223	3,0%	216	2,7%
liczba dzieci w wieku 3-6 lat	326	4,3%	296	3,7%
liczba dzieci i młodzieży w wieku 7-17 lat	1.172	15,6%	808	10,1%
wiek produkcyjny:				
18-65 M	4.325	57,5%	4.856	60,7%
18-59 K				
wiek poprodukcyjny:				
65 i więcej M	1.474	19,6 %	1.824	22,8%
60 i więcej K				
Razem gmina:	7.520	100%	8.000	100%

Zmniejszy się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz w wieku podejmowania pierwszej pracy. Mimo to napływ na rynek pracy i tak dużej liczby absolwentów szkół ponadpodstawowych może utrudniać szybkie ograniczenie zjawiska bezrobocia. Z drugiej strony może stanowić czynnik aktywizujący rozwój gospodarczy oraz wpływać na podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa. Prognozowany dość wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym oznaczać będzie wzrost obciążeń ekonomicznych ludności w wieku produkcyjnym. Przewiduje się, że w 2020 r. wskaźnik obciążenia ekonomicznego będzie wynosił 65, co oznacza, że na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadnie 65 osób w wieku nieprodukcyjnym. Wartością charakteryzującą strukturę wiekową jest wskaźnik starości demograficznej. Prognozuje się, że w 2020 r. omawiany wskaźnik wzrośnie o 6,2% w porównaniu do 2002 r.

Istotną barierą rozwiązania problemu bezrobocia w gminie jest niski poziom wykształcenie i kwalifikacje bezrobotnych, co rzutuje na ich niską konkurencyjność na rynku pracy, przedsiębiorczość i aktywność w poszukiwaniu bądź stworzeniu własnego miejsca pracy. Ograniczenie bezrobocia wymagać będzie zmiany struktury rynku pracy w kierunku:

- znacznego ograniczenia zatrudnienia w sektorze rolnictwa,
- wzrostu ilości miejsc pracy w sektorach bardziej kreatywnych dochodowo (sektor produkcyjny, budownictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze),
- wzrostu podaży miejsc pracy w usługach związanych z obsługą ruchu agroturystycznego.

Prognozę demograficzną na lata 2002-2020 oparto na spodziewanej stabilizacji ekonomicznej gminy, która powinna nastąpić w wyniku członkostwa Polski w Unii Europejskiej, a także spokojniejszej sytuacji na rynku pracy, na który będą wchodzić coraz to mniej liczne roczniki powyżowe, a zaczną opuszczać coraz liczniejsze.

Przystąpienie Polski do UE przyczyni się do stabilizacji ekonomicznej, wątpliwym jest jednak czy nastąpi to natychmiast po wstąpieniu. Konieczna zmiana struktury wydatków narzucona zobowiązaniami rządu wobec UE w długim okresie powinna zaprocentować poprawą szeroko rozumianej sytuacji ekonomicznej, z dużą ostrożnością należy jednak podchodzić do tych zmian w ciągu najbliższych lat.

Biorąc dodatkowo pod uwagę niepokojącą kondycję finansów publicznych i nagłą potrzebę ich reformy, niezależną od dodatkowych obciążeń związanych z przystąpieniem do Unii, można się spodziewać ograniczenia wydatków budżetowych. To z kolei może oznaczać ograniczenia (przynajmniej przejściowe) wydatków na opiekę medyczną i system opieki społecznej. Nawet gdyby to nie nastąpiło reformowanie finansów publicznych wiąże się z podejmowaniem przez rząd społecznie niepopularnych decyzji, które zapewne nie przyczynią się do zmniejszenia obserwowanych obecnie napięć społecznych. Zatem nawet gdyby nie nastąpiło pogorszenie warunków socjalnych, co mogłoby negatywnie wpływać na umieralność, sytuacja społeczno-ekonomiczna oraz jej prawdopodobne zmiany wydają się nie stwarzać warunków wzrostu dzietności.

W tym kierunku wydają się również działać zmiany na rynku pracy. Wymagana na rynku pracy większa konkurencyjność, mobilność i samodzielność nie sprzyja wzrostowi dzietności, tym bardziej, że jest dodatkowo wzmacniana stopniową redukcją zabezpieczeń socjalnych dla kobiet i rozwiązań instytucjonalnych ułatwiających pogodzenie rodzicielstwa z aktywnością zawodową. Warto przy tym zwrócić uwagę na trwały charakter tych zmian.

Jeśli chodzi o poprawę na rynku pracy związaną z wychodzeniem z niego roczników wyżowych, a wchodzeniem mniej licznych roczników powyżowych, trzeba jednak pamiętać, że w takiej sytuacji mniej osób będzie pracowało na więcej niepracujących (roczniki opuszczające rynek pracy obecnie są i będą w ciągu następnych lat, zgodnie z założeniami starego systemu emerytalnego, utrzymywane przez pracujących). Oznacza to zatem możliwość zwiększenia obciążenia fiskalnego pracujących i pogorszenie się sytuacji na rynku pracy i możliwe zmniejszenie świadczeń dla korzystających z systemu emerytalnego, które z kolei może pośrednio negatywnie wpływać na umieralność oraz spowodować pogorszenie się sytuacji społecznej.

Podsumowując, leżące u podstaw prognozy demograficznej założenie znaczącej poprawy warunków ekonomiczno-społecznych w ciągu najbliższych lat wydaje się optymistyczne i może przekładać się na optymistyczne prognozy zarówno dzietności, jak i umieralności.

2.3 Uwarunkowania przyrodnicze

2.3.1 Położenie geograficzne

Gmina Jabłonna, wg regionalizacji fizycznogeograficznej opracowanej przez J. Kondrackiego i A. Rychlinga, leży w całości w jednostce fizjograficznej zwanej Wyniosłością Giełczewską (343.17). Wraz z innymi jednostkami współtworzy Wyżynę Lubelską. Wyniosłość Giełczewska jest najwyższą, środkową częścią Wyżyny Lubelskiej z kulminacją w Bożym Darze (306 m n.p.m.). Od północy przechodzi bez wyraźnej granicy w Płaskowyż Świdnicki, na wschodzie granicą jest dolina Wieprza, na zachodzie dolina Bystrzycy, a od południa granicę stanowi Padół Zamojski, którym płynie do Wieprza rzeka Por. Wyniosłość Giełczewska jest najbardziej zwartą częścią Wyżyny i w sposób zasadniczy różni się od sąsiednich mezoregionów. Przynależność gminy do jednej jednostki taksonomicznej świadczy o jej zwartości przyrodniczej i krajobrazowej. Posiada ona wszystkie przewodnie cechy mezoregionu.

Uwarunkowania przyrodnicze Wyniosłości Giełczewskiej, oceniane dla potrzeb rozwoju przestrzennego gminy Jabłonna, wynikają z fizjonomii krajobrazu, będącego syntezą ukształtowania terenu, nagromadzonych zasobów i walorów przyrody oraz jego pokrycia antropogenicznego.

2.3.2 Położenie gminy w regionalnym systemie obszarów chronionych

Gmina nie posiada wybitnych walorów przyrodniczych, kwalifikujących ją do objęcia ochroną przez Sieć Ekologiczną ECONET-PL. Leży również poza zasięgiem sieci NATURA-2000. Natomiast w regionalnym systemie obszarów chronionych województwa lubelskiego odgrywa zasadniczą rolę, ponieważ południowo-wschodnia część gminy o powierzchni 14,4 km² (około 11% pow. gminy) objęta została prawną formą ochrony przyrody (na mocy ustawy o ochronie przyrody) w postaci Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego. Park od zachodu otacza strefa ochronna (otulina) o pow. 33,3 km² (25,4 % powierzchni gminy). Pozostała, zachodnia część gminy, włączona została do Czerniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.. Na terenie gminy obejmuje on powierzchnię 83,3 km², co stanowi 63,3 % powierzchni gminy Jabłonna. Zasadniczym elementem drożności ekologicznej jest

dolina Czerniejówki. Z powyższego wynika, iż cały obszar gminy Jabłonna podlega ochronie prawnej o zróżnicowanych rygorach ochronnych w zależności od formy ochrony.

2.3.3 Położenie gminy w systemie ochrony wód

W celu zapewnienia właściwej ochrony wód podziemnych, zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym, wydzielono na terenie kraju tzw. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Jeden ze 180 zbiorników na terenie kraju zlokalizowany został na terenie województwa lubelskiego. Jest to zbiornik kredowy o nazwie Niecka Lubelska. W obrębie zbiornika lubelskiego (nr 406) wydzielono obszary najwyższej ochrony (ONO).

Jednym z nich jest obszar zlewni Bystrzycy i Stawka, w obrębie którego leży gmina Jabłonna. Przynależność do obszaru najwyższej ochrony wód obliguje władze gminy do szczególnej dbałości o jakość zasobów wód podziemnych, niezależnie od tego, iż jest to forma ochrony planistycznej.

Głównym motywem wydzielenia Niecki Lubelskiej, a w niej obszarów ONO i OWO była potrzeba ochrony zasobów wód podziemnych z uwagi na słabą izolację lub jej brak osadów wodonośnych.

Warto podkreślić, iż gmina Jabłonna leży również na obszarze zlewni chronionych Bystrzycy i Stawka.

2.3.4 Ogólna Charakterystyka środowiska przyrodniczego

Charakterystyka abiotycznych elementów środowiska przyrodniczego

2.3.4.1 Zarys budowy geologicznej i rzeźby terenu

W budowie geologicznej obszaru występują wszystkie formacje geologiczne od paleozoiku do kenozoiku. Dla potrzeb planowania przestrzennego nie ma najmniejszego znaczenia ani prekambryjski masyw krystaliczny płyty wschodnioeuropejskiej ani młodsze, przykrywające go, utwory paleozoiczne, stanowiące zręby budowy geologicznej obszaru. Warto tylko wspomnieć, iż w podłożu paleozoicznym dominują osady dewonu i karbonu lubelskiego basenu węglowego. Wśród osadów karbonu istotne znaczenie posiadają tzw. warstwy lubelskie (westfal) z pokładami węgla kamiennego. Gmina Jabłonna leży jednak poza granicą udokumentowanych zasobów węgla kamiennego, na styku z zachodnią granicą tzw. Lubelskiego Zagłębia Węglowego.

Pokrywą mezozoiczną budują skały osadowe, a wśród nich węglanowe osady kredy dolnej i potężna seria skał węglanowych i węglonowo-krzemionkowych górnej kredy. Te ostatnie

należące do górnego mastrychtu reprezentowane są przez miękkie skały typu kredy piszącej z udziałem gez, a także margle, wapienie margliste różne odmiany opok. W części stropowej mastrychtu dominują opoki w przewarstwieniach wapieni i margli. Odgrywają one istotną rolę w krajobrazie gminy, ponieważ ukazują się na powierzchni terenu w stromych zboczach dolin Czerniejówki i Kosarzewki, a także lokalnie na obszarach wierzchwinowych pomiędzy Bystrzycą i Czerniejówką.

Na osadach górnego mastrychtu zalegają trzeciorzędowe skały paleocenu (kenozoik) o sumarycznej miąższości (w obrębie wzgórz ostańcowych okolic Piotrkowa) od 34 do 65m. Dominują tu gezy. Mniejszy udział mają opoki z przewarstwieniami wapieni i margli. Te ostatnie są przykryte żółtoszarymi gezami marglistymi i krzemionkowymi z wkładkami szarych wapieni obejmujące serie tzw. siwaka. Skały ukazują się na powierzchni terenu międzyrzecza Czerniejówki, Giełczwi i górnej Kosarzewki.

W rejonie Góry Piotrkowskiej i wzgórz ostańcowych w miejscowości Chmiel na osadach paleocenu zalegają skały oligocenu wykształcone w postaci zielonkawo-brunatnych ilów i mułków oraz piaski kwarcowe z wkładkami mułków piaszczystych zaliczane do osadów miocenu. Ich miąższość nie przekracza 10 m.

Osady czwartorzędowe, przykrywające starsze podłoże kredowe, i trzeciorzędowe mają zmienną miąższość. Na obszarach wierzchwinowych zalegają pokrywają jednometrowej grubości lub zredukowane są do zera i odsłaniają kredowo-paleoceńskie skały podłoża. W dolinach rzecznych, głównie Czerniejówki, występują osady najmłodsze, holocenne, wykształcone w postaci piasków drobnoziarnistych i pylastych, namuły rzeczne, torfy oraz mady piaszczysto-pylaste. Ich miąższość waha się w granicach 1 – 2 m.

Ukształtowanie terenu jest odzwierciedleniem budowy geologicznej. Już sama przynależność gminy do mezoregionu Wyniosłość Giełczewska świadczy o małym urozmaiceniu form rzeźby terenu. Cechą charakterystyczną są faliste poziomy zrównań, z których wyrastają wzgórza ostańcowe (Góra Piotrkowska, ostańce w rejonie miejscowości Chmiel). Obszary wierzchwinowe rozcinają liczne suche doliny o przebiegu zbliżonym do równoleżnikowego, dla których bazą erozji jest dolina Czerniejówki głęboko wcięta w podłoże. Długość suchych dolin, czasami rozkrzewionych w górnych odcinkach, osiąga nawet kilka kilometrów. Zasadniczą osią morfologiczną terenu jest dolina Czerniejówki o stosunkowo wąskim dnie i asymetrycznych zboczach.

Duże zróżnicowanie hipsometryczne obszaru gminy wynika ze znacznych różnic wysokości względnych pomiędzy dnami dolin rzecznych a ostańcami. Różnice względne osiągają

(pomiędzy dnem doliny Czerniejówki w pobliżu ujścia Skrzyniczanki a Górą Piotrkowską) około 100 m, podczas gdy na pozostałych obszarach gminy wahają się w granicach 40 – 60 m. Wysokości bezwzględne rosną w kierunku południowym. Spadki terenu wahają się w granicach 5 % na obszarach wierzchowinowych a na zboczach dolin rzecznych (głównie Czerniejówki) i suchych dolin dochodzą do ponad 20%. Duże spadki osiągają również stoki ostańców. z uwagi na niemal południkowy przebieg doliny Czerniejówki, na obszarze gminy przeważają tereny o ekspozycji wschodniej i zachodniej. Taką zasadę zaburzają wzgórza ostańcowe o mniej lub bardziej regularnym kształcie zbliżonym do stożka.

W podsumowaniu warto podkreślić iż ukształtowanie terenu poza walorami faunistyczno-florystycznymi było podstawą nadania terenom gminy obowiązujących form ochrony prawnej tj. parku krajobrazowego i obszaru chronionego krajobrazu. Walory krajobrazowe gminy podlegają więc różnym rygorom ochronnym. Owe rygory stanowią podstawę dla kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej w planach zagospodarowania przestrzennego.

2.3.4.2 Klimat

Charakterystykę klimatu opracowano na podstawie danych pochodzących z Obserwatorium Meteorologicznego UMCS z wielolecia 1951-1995. Dane, te w odniesieniu do potrzeb planowania przestrzennego można uznać za względnie reprezentatywne również dla gminy Jabłonna.

Obszar miasta Lublina, jak również i gminy Jabłonna, w podziale klimatycznym Zinkiewiczów (1975), zaliczany jest do lubelsko-chełmskiej dziedziny klimatycznej. Decydującą rolę w kształtowaniu pogody w tym obszarze odgrywają przeważające masy powietrza polarnomorskiego i kontynentalnego. W ogólnej cyrkulacji stanowią one aż 90% wszystkich mas powietrza napływających nad teren gminy. Obszar Lubelszczyzny leży w strefie ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego z dominacją cyrkulacji polarno-morskiej. Konsekwencją takiego położenia jest duża zmienność stanów pogody. Cyrkulacja atmosferyczna na Lubelszczyźnie wykazuje charakterystyczny przebieg roczny. W listopadzie i grudniu dominuje cyrkulacja zachodnia, głównie cyklonalna. Zimą zaznacza się udział spływu mas powietrza z kierunku południowego i południowo-wschodniego. W okresie wiosny i połowy lata (od kwietnia do sierpnia) wzrasta częstość adwekcji powietrza z północy oraz wzrasta częstość sytuacji antycyklonalnych. We wrześniu i październiku przeważa zachodni kierunek adwekcji, głównie w układzie antycyklonalnym.

Na zmienność warunków pogodowych największy wpływ mają fronty atmosferyczne. Średnio w roku nad Lublinem notuje się 134 fronty. Oznacza to, iż co 3 dzień jest dniem z frontem. Najwięcej dni z pogodą frontową występuje w grudniu i listopadzie, a najmniej w czerwcu i sierpniu.

Pod względem anemologicznym, w skali rocznej, istnieje wyraźna przewaga wiatru z sektora zachodniego (SW, W, NW, łącznie ponad 40% częstości). Najrzadziej notuje się wiatry z kierunku północno-wschodniego i północnego. Średnia prędkość wiatru w Lublinie wynosi 2,5 m/s.

Średnia roczna temperatura powietrza w Lublinie w latach 1951-1995 wyniosła 8,1°C. Najzimniejszymi latami w tym okresie był rok 1956 i 1985, a najcieplejszym rok 1983. Średnia temperatura półrocza zimowego wynosiła 1,20°C, a półrocza letniego (V-X) 14,9°C. W przebiegu rocznym najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18,7°C, a najchłodniejszym styczeń ze średnią temperaturą – 3°C. Okres wegetacyjny (ze średnią dobową temperaturą powyżej 5°C) trwa 210-220 dni w roku. Bardzo niekorzystną cechą klimatu dla wegetacji roślin są przymrozki wiosenne i jesienne. Nasilenie ich przypada na koniec kwietnia i początek maja. Zdarza się również, iż występują jeszcze w czerwcu.

Średnia roczna suma opadów waha się w granicach 600 mm. Wyraźna jest przewaga opadów letnich nad zimowymi. Największe nasilenie opadów występuje w miesiącach letnich (220 mm) z maksimum w czerwcu i sierpniu (po około 70 mm) i lipcu około 80 mm. Najniższe opady występują w styczniu i lutym (około 25 mm). Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi średnio 80 dni w roku. Roczna zmienność opadów jest bardzo duża. Najobfitszy był rok 1974 (900 mm) a najuboższymi w opady lata 1976 i 1982 po 450 mm.

Roczne maksimum usłonecznienia występuje w czerwcu 219,9 godziny, minimum w grudniu 31,5 godziny. Najbardziej usłonecznioną porą roku jest lato 624,8 godziny, a najmniej zima 128,2 godziny. Charakterystyczna jest znaczna przewaga usłonecznienia wiosennego 437 godzin nad usłonecznieniem jesiennym 298,5 godziny. Roczny przebieg zachmurzenia przedstawia się w sposób następujący: liczba dni pogodnych w ciągu roku wynosi 45,9 (ze średnim dobowym zachmurzeniem do 20%), a liczba dni pochmurnych (ze średnim zachmurzeniem dobowym do 80%) wynosi 153,3. Najwięcej dni pogodnych występuje we wrześniu 6, a najmniej w listopadzie 1,8.

Na omawianym obszarze, średnio w roku, występuje ok. 40 dni z mgłą. Najwięcej dni z mgłą przypada na jesień i zimę z maksimum w listopadzie (10) i minimum w lipcu. Wilgotność względna powietrza atmosferycznego kształtuje się na poziomie średnim w stosunku do

innych regionów Polski i wynosi średnio 79%. Maksimum występuje w grudniu i styczniu (87 i 88%), a minimum w maju (70%). Zima charakteryzuje się najwyższą wilgotnością względną 87%, a lato i wiosna najniższą po 74%.

2.3.4.3 Wody

Cechą charakterystyczną mezoregionu Wyniosłość Giełczewska jest rzadka sieć rzeczna o małej zasobności wodnej, rozchodząca się promieniście od centrum. Natomiast gmina Jabłonna charakteryzuje się tym, iż na jej obszarze bierze początek Czerniejówka (Kol. Piotrków) i jej dopływ Skrzyniczanka (Skrzynice). Oba ciek wodne wypływają ze źródeł. Trzecią strugą wodną na obszarze gminy jest Potok spod Tuszowa, który również bierze swój początek z 4 źródeł i poza obszarem gminy wpada do Kosarzewki. Wymienione rzeki są małe, prowadzą mało wody, a w górnych swych odcinkach tracą wody w spękanych skałach węglanowych podłoża. Po drodze zasilają je liczne źródła. Średni przepływ Czerniejówki (największej rzeki na obszarze gminy) przy opuszczeniu granic gminy wynosi zaledwie 0,24 m³/s. Przepływy pozostałych cieków wodnych wahają się w granicach od kilkunastu do kilkudziesięciu litrów wody na sekundę. Reżim przepływu rzek wykazuje wyraźną zmienność roczną i sezonową. Największe ilości wody płyną w rzekach w okresie wiosny (marzec, kwiecień), a najniższe pod koniec lata (sierpień, wrzesień). Warto zaznaczyć, iż część wód powierzchniowych infiltruje z koryt rzecznych do wód podziemnych. Zjawisku temu sprzyja występowanie tuż przy powierzchni, spękanych skał kredowych, przykrytych zwietrzeliną gruzową lub utworami piaszczystymi.

Czerniejówka na wysokości Jabłonnej, za wyjątkiem substancji biogenych i stanu sanitarnego (II klasa czystości) prowadzi wody w I klasie czystości. Natomiast w ocenie ogólnej uzyskuje klasę II. Należy przypuszczać, iż pozostałe ciek wodne tj. Skrzyniczanka i Potok spod Tuszowa charakteryzują się podobnymi wskaźnikami zanieczyszczeń (na tych strugach wodnych nie są prowadzone badania jakości wód).

Gmina Jabłonna uprzywilejowana jest, na tle innych gmin województwa, pod względem ilości źródeł. Występują one w dolinach rzek Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa. Wszystkie rzeki swój początek biorą ze źródeł. Czerniejówka bierze swój początek z dwóch zespołów źródeł wypływających w Kolonii Piotrków. Wydajność źródeł w obszarze źródłiskowym Czerniejówki wynosi kilkanaście l/s. Dalsze źródła zasilające Czerniejówkę występują w Jabłonnej i Czerniejowie. Są to źródła podboczowe o małej wydajności, do kilkunastu litrów wody na sekundę. Skrzyniczanka wypływa ze źródła w Skrzynicach.

Natomiast cztery źródła w Tuszowie dają początek Potokowi spod Tuszowa, wpadającemu do Kosarzewki poza obszarem gminy Jabłonna.

Wody podziemne na obszarze gminy Jabłonna występują w utworach czwartorzędowych, trzeciorzędowych i kredowych. Wody piętra czwartorzędowego najobficiej zalegają w dnach dolin rzecznych. Głębokość występowania wody wynosi od kilkunastu centymetrów do 2 – 5 m pod powierzchnią topograficzną terenu. Wykazują one okresowe wahania lustra wody, średnio w granicach około 50 cm. Wody czwartorzędowe w dolinach rzek nie tworzą odrębnego zbiornika wód podziemnych, pozostając w ścisłej więzi hydraulicznej z wodami kredowymi. Sprzyja temu wysoka wodoprzepuszczalność nadkładu, głównie piasków. Zasilanie czwartorzędowego piętra wodonośnego następuje poprzez infiltrację opadów atmosferycznych w podłoże oraz przez dopływ wody krążącej w skałach węglanowych podłoża. Wody czwartorzędowe występują również lokalnie w strefach wierzchwinowych ostańców (Piotrkówek, Wólka Jabłońska, Czerniejów, Chmiel). W rejonach wzgórz ostańcowych, również lokalnie, pod wadami czwartorzędowymi, występuje piętro wodonośne wód trzeciorzędowych.

Zasadniczym piętrzem wodonośnym na obszarze gminy są wody kredowe, stanowiące na obszarach wierzchwinowych jedyny horyzont wodonośny. Głębokość zalegania wód kredowych w dolinach rzek waha się od kilku do kilkunastu metrów, natomiast w rejonie wzgórz ostańcowych wynosi kilkadziesiąt metrów pod powierzchnią topograficzną terenu (np. 34 m głębokości studni wodociągu wiejskiego w Chmielu). Zwierciadło wód kredowych obniża się niemal symetrycznie od wzgórz ostańcowych w kierunku lokalnych baz drenażu. Główną bazę drenażu stanowi leżąca poza obszarem gminy dolina Bystrzycy, natomiast lokalnymi bazami drenażu są doliny Czerniejówki, Skrzyniczanki i Kosarzewki, leżącej również poza obszarem gminy.

Zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę, dla potrzeb komunalnych i gospodarskich odbywa się z kredowego poziomu wodonośnego, poprzez dobrze rozbudowany system wodociągów gminnych z ujęć zlokalizowanych głównie na obszarze gminy. Gmina jest niemal w całości zwodociągowana. Wody czwartorzędowe, tylko sporadycznie, czerpane są ze studni kopanych dla celów gospodarskich.

W podsumowaniu można przyjąć, iż gmina charakteryzuje się ubóstwem wód powierzchniowych. Stopień przekształceń stosunków wodnych jest niewielki, a jakość wód powierzchniowych i podziemnych, przy dobrej wydajności tych ostatnich, jest zadawalająca.

2.3.4.4 Gleby

Występujące na obszarze gminy gleby wykształciły się na podłożu lessów i utworów lessowatych, utworów pyłowych, margli i piasków, które stanowią ich skałę macierzystą. Pod względem typologicznym przeważają dwa główne typy: gleby płowe zwane dawniej glebami pseudobielicowymi (około 62 %) i gleby brunatne (około 37 % powierzchni gminy). Pozostałe typy gleb (gleby brunatne właściwe, czarne ziemie właściwe, mady, gleby glejowe i gleby mułowo-torfowe zajmują około 1,5 % powierzchni gminy. Zasadniczą powierzchnię uprawową tworzą gleby płowe zarówno pod względem zajmowanej powierzchni jak i dostępności uprawowej. Wynika to z faktu, iż gleby brunatne wylugowane zalegają na stokach bardziej nachylonych, trudniejszych do uprawy.

Z punktu widzenia planowania przestrzennego istotniejsze znaczenie mają wartości użytkowe i przydatność rolnicza gleb. Wartości użytkowe, wyrażone klasami bonitacyjnymi, stanowią podstawę kategorii ochronnych gleb, a przydatność rolnicza gleb, wyrażona kompleksami przydatności rolniczej pozwala na prognozowanie rozwoju rolnictwa w gminie.

Pod względem bonitacyjnym zdecydowanie przeważają gleby klasy III (a i b), zajmując łącznie niemal 70 % powierzchni gminy ze stosunkowo dużym udziałem gleb klasy IV (a i b) ponad 24 %. Nie występują gleby najlepsze klasy I i gleby najslabsze klasy VIz. Gleby klasy II zajmują około 5 % powierzchni, a gleby klasy V i VI to zaledwie 1,5 %. Można więc przyjąć, iż na obszarze gminy zdecydowanie przeważają gleby bardzo dobre i dobre, zajmując łącznie niemal 94 % areалу gruntów ornych. W rozkładzie przestrzennym gleby słabsze w większych konturach występują głównie w północnych rejonach gminy. W mniejszych enklawach spotyka się je przy lasach i w małych konturach – są nierównomiernie rozrzucone na całym obszarze gminy.

Użytki zielone, w gminie Jabłonna, kojarzą się wyłącznie z dnami dolin rzecznych (Czerniejówka, Skrzyniczanka, Potok spod Tuszowa). Tu również zdecydowanie dominuje klasa III i IV zajmując łącznie 85 % wszystkich użytków zielonych. Duży udział mają użytki zielone w klasie V – 18,6 %. Pozostałe użytki zielone, przy braku klasy I, zajmują łącznie 6,4 %, z czego klasa II to 3,8 %. Konkluzja jest podobna jak dla gruntów ornych. W gminie przeważają bardzo dobre i dobre użytki zielone.

Dla oceny rolniczej przestrzeni produkcyjnej posłużono się mapą kompleksów przydatności rolniczej gleb opracowaną przez IUNG w Puławach. Kompleksy, pomimo iż grupują różne typy, rodzaje i gatunki gleb zestawione zostały pod kątem przydatności uprawy dla poszczególnych roślin. Na obszarze gminy zdecydowanie dominują kompleksy 2 i 3 zajmując

łącznie około 73,4 % powierzchni gruntów ornych. Kompleksy 4 i 5 zajmują odpowiednio 8,9 i 10,2 % powierzchni, a kompleks 1 (pszenny bardzo dobry) to około 5 %. Pozostałe kompleksy (5,6 i 8) to zaledwie 2,6 %. Kompleks 1 obejmuje gleby o najwyższej przydatności rolniczej. Zgrupowane w nim gleby mają charakter uniwersalny i są przydatne pod uprawy wszystkich roślin polowych i warzyw. Zapewniają wysokie i pewne planowanie. Występują głównie w południowych rejonach gminy w małych i średnich konturach. Gleby kompleksu 2 (pszennego-dobrego) mogą być okresowo nadmiernie uwilgotnione. Są również glebami uniwersalnymi, przydatnymi do uprawy wszystkich roślin polowych i warzyw. Zajmują jedną trzecią powierzchni gruntów i są rozrzucone w dużych i średnich konturach po całym obszarze gminy, za wyjątkiem rejonów północnych. Największą powierzchnię zajmują kompleks 3 (pszenny wadliwy). Wadą tego kompleksu (stąd nazwa wadliwy) jest niedobór wody w latach o niskich opadach atmosferycznych. Występuje najczęściej na stromych stokach. Gleby tego kompleksu w latach wilgotnych w planowaniu dorównują glebom kompleksu pszennego dobrego. Występują one w dużych i średnich konturach rozrzuconych po całym obszarze gminy. Największe ich zgrupowanie zajmuje środkowe rejony gminy. Gleby trzech pierwszych kompleksów zajmują łącznie około 80 % gruntów ornych w gminie. W zgeneralizowanej formie są one pokazane na mapie uwarunkowań przyrodniczych.

Kompleks 4 (żytni bardzo dobry) i 5 (żytni dobry) dominują w północnych rejonach gminy i w mniejszych konturach występują na całym obszarze gminy. Kompleks 5 najczęściej towarzyszy kompleksowi 3 i 4. Pozostałe kompleksy z uwagi na marginalne powierzchnie nie mają istotnego znaczenia w ocenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Występujące na terenie gminy użytki zielone, obejmujące dna dolin rzecznych, zakwalifikowane zostały do kompleksu 2z (76 %) i 3z (20,6 %). Kompleks 1z, najlepszy, to zaledwie około 3 % użytków zielonych w gminie.

Obszar gminy z uwagi na bogate urzeźbienie terenu, zagrożony jest erozją wodną i wąwozową. Skala zagrożeń wynika z wielkości nachylenia stoków, ich długości oraz rodzaju pokrywy glebowej. Z danych przytoczonych w Inwentaryzacji przyrodniczej wynika, iż:

- erozją silną w gminie zagrożonych jest 20 ha gruntów położonych w południowych rejonach gminy,
- erozją średnią – 92 ha gruntów położonych w południowych i wschodnich rejonach gminy,

- erozją umiarkowaną – 905 ha gruntów zgrupowanych w południowych i wschodnich rejonach gminy.

Pozostały niemal cały obszar gminy zagrożony jest erozją wodną w stopniu umiarkowanym. Świadomość zagrożeń erozją wodną ma istotne znaczenie dla ochrony jakości gleb przy zastosowaniu odpowiednich zabiegów przeciwoerozyjnych. Warto podkreślić, iż erozja słaba, pomimo że może powodować wymywanie gleby z poziomu orno-próchnicznego, nie wymaga specjalnych zabiegów przeciwoerozyjnych. Wystarczą tu zwyczajne zabiegi uprawowe. Erozja umiarkowana wyraźnie zmniejsza poziom orno-próchniczny i wymaga właściwego przeciwoerozyjnego użytkowania gruntów. Natomiast grunty z erozją średnią i silną wymagają kompleksowych melioracji przeciwoerozyjnych.

Niezależnie od erozji wodnej obszar gminy zagrożony jest erozją wąwozową. W stopniu silnym zagrożone są tereny południowo-wschodnie, a w stopniu średnim, stoki doliny Czerniejówki i wschodni rejon gminy. Tereny zagrożone erozją wąwozową charakteryzują się podatnością na tworzenie się i rozwój istniejących wąwozów. Czynnikiem sprzyjającymi tym procesom są grunty lessowe i nawalne opady atmosferyczne. Reasumując należy podkreślić, iż gmina Jabłonna charakteryzuje się korzystnymi warunkami dla rozwoju rolnictwa. Wynika to z wysokiej klasy występujących gleb i dużej ich przydatności do produkcji rolnej. Czynnikiem niekorzystnym jest występująca erozja oraz rozdrobniona struktura gospodarstw. Przeważają gospodarstwa o powierzchni od 2 do 5 ha (44,3 %). Gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha jest zaledwie około 6 %.

2.3.4.5 Surowce mineralne

Na obszarze gminy Jabłonna nie ma udokumentowanych złóż kopalin użytecznych, jak również brak jest przesłanek geologicznych dla ich udokumentowania.

Warto jednak podkreślić, iż kruszywo naturalne wydobywane jest przez mieszkańców gminy na potrzeby własne w 15 odkrywkach eksploatowanych na dziko. Wyrobiska, zlokalizowane w obrębie niewielkich płatów utworów aluwialnych i deluwialnych, nie dają szans poszerzenia bazy surowcowej. Pomimo, iż w „Inwentaryzacji złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska gminy Jabłonna” wyznaczono obszary prognostyczne z możliwością udokumentowania złóż opok, to jednak z uwagi na fakt występowania obszarów prawnie chronionych, ewentualna ich eksploatacja mogłaby się odbywać z dużymi ograniczeniami.

Na załączniku graficznym oznaczono więc obszary prognostyczne, pomimo iż zgodnie z obowiązującymi przepisami, nie podlegają one ochronie prawnej. Docelowo, wyrobiska poeksploatacyjne należy zrehabilitować przyjmując zasadę rekultywacji leśnej. Rekultywacja wyrobisk jest niezwykle istotna z uwagi na fakt, iż są one wykorzystywane jako dzikie wysypiska śmieci, które stanowią potencjalne źródła zagrożeń wód podziemnych.

2.3.4.6 Charakterystyka biotyczna elementów środowiska przyrodniczego

W grupie biotycznych elementów środowiska przyrodniczego omówiono ogólnie szatę roślinną i świat zwierząt z uwzględnieniem potrzeb niniejszego Studium. Natomiast szczegółową charakterystykę fauny i flory zawiera Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Jabłonna, wykonana pod kierunkiem prof. dr T. Wilgata w 1991r.

Szata roślinna

Na obszarze gminy szatę roślinną reprezentują: lasy, drzewa przydrożne i śródpolne, różne formy zieleni ozdobnej ogólnodostępnej i przydomowej, roślinność szuwarowa, zaroślowa i łąkowa, a także użytkowa pól uprawnych i ogrodów.

Lasy na obszarze gminy zajmują 16,7% powierzchni. Zgrupowane są głównie w północno-wschodniej (Las Mętowski) i wschodniej (kompleks leśny pomiędzy Piotrkowem a Wolnicą) części gminy. Większy kompleks leśny (Las Markówka) występuje również w centralnej części gminy, na wschód od miejscowości Jabłonna. Ponadto kilka mniejszych kompleksów leśnych spotyka się w zachodnich i południowych rejonach gminy. W gminie zdecydowanie przeważają lasy na siedlisku łąkowym. Są to lasy świeże z przewagą drzewostanów dębowych i znaczną domieszką grabu, sosny zwyczajnej i lipy. Ponadto w niewielkich ilościach występują: topola czarna, brzoza brodawkowata i rzadko świerk. Warstwę krzewów tworzą: leszczyna, trzmielina, kruszyna, kalina, dereń świdwa, rzadziej bez czarny. Fragmentarycznie występują bory świeże (Las Mętowski) z przewagą sosny zwyczajnej, z domieszką dębu szypułkowego, topoli, osiki i brzozy brodawkowatej. Wśród krzewów dominuje jarzębina i jałowce. Przeważają drzewostany w III i IV grupie wieku.

W dolinie Czerniejówki zachowały się niewielkie fragmenty lasów siedlisk mokrych i wilgotnych ze zdecydowaną dominacją olszy czarnej (okolice Czerniejowa). Warstwę krzewów tworzy głównie wierzba szara, czeremcha i kruszyna.

Ustawa o lasach wyodrębniła kategorię lasów ochronnych, których zadaniem jest zachowanie dotychczasowych stosunków wodnych, glebowych, klimatycznych i estetyczno-krajobrazowych. Lasy ochronne zostały omówione w rozdziale „obszary i obiekty prawnie

chronione”. Same lasy jak i ich obrzeża stanowią rejon siedliskowe cennych gatunków roślin i zwierząt. W planowaniu przestrzennym lasy uznaje się za szczególnie chronione przed zmianą sposobu użytkowania z uwagi na ich walory przyrodniczo-krajobrazowe i klimatotwórcze. Lasy, ze względu na siedlisko (poza lasami siedlisk mokrych i wilgotnych) i wiek drzewostanów są przydatne dla różnych form rekreacji.

Inne formy zieleni wysokiej (drzewa przydrożne i ozdobne oraz zadrzewienia śródpolne) poza walorami przyrodniczymi, mają duże znaczenie krajobrazowe.

Zbiorowiska łąkowe i szuwarowe związane są z dnami dolin rzecznych i zbiornikami wodnymi. W gminie zajmują one kilka procent powierzchni z uwagi na stosunkowo wąskie dna dolin rzecznych. W zagospodarowaniu przestrzennym, dna dolin rzecznych są chronione przed zabudową ze względu na występujące tu niekorzystne warunki gruntowo-wodne i klimatyczne.

Na obszarze gminy na szczególną uwagę zasługuje zespół pałacowo-parkowy w Jabłonnej o powierzchni 10 ha. W parku o charakterze krajobrazowym rośnie około 700 drzew 38 gatunków. Zdecydowanie dominuje tu lipa (500 drzew z aleją lipową) oraz akacja (40 sztuk), klon (50 sztuk) i brzoza (około 70 sztuk). Zespół pałacowo-parkowy podlega ochronie konserwatorskiej.

W Czerniejowie dobrze zachowała się piękna zabytkowa aleja lipowa o długości około 120 m prowadząca do dawnego dworu szlacheckiego.

Świat zwierząt

Generalnie, ze względu na niewielkie zróżnicowanie środowiskowe w gminie (mała lesistość gminy, niewielkie zasoby wodne i niewielki odsetek łąk), świat zwierząt jest stosunkowo ubogi. Najbogatszy pod względem faunistycznym jest las wchodzący do Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego, stanowiący typowe środowisko bytowania zwierząt leśnych. Z bezkręgowców spotyka się tu pazia królowej, mieniaka tęczowca i modraszka ikara. Stwierdzono również występowanie kilku gatunków trzmieli. Z kręgowców występuje jaszczurka zwinka i żyworodna oraz ropucha szara. W grupie ptaków stwierdzono 4 gatunki dzięciołów, 4 gatunki sikorek, 2 gatunki muchołówek i myszołowa. Podobna fauna występuje w Lesie Skrzynickim.

Nieco bogatszym obszarem, pod względem faunistycznym, ze względu na większe zróżnicowanie środowiskowe jest rejon Jabłonna – Czerniejów w dnie doliny Czerniejówki. Występują tu zwierzęta środowisk łąkowych wodnych i leśnych. Poza wymienionymi

gatunkami zwierząt spotyka się dodatkowo: rzekotkę i 5 gatunków motyli. Na pozostałym obszarze gminy, na terenach rolnych występują pospolite gatunki polne.

Na terenie Czerniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu stwierdzono obecność 33 gatunków ptaków, oprócz pospolitych gatunków polnych. Z tego 14 gatunków związanych jest ze środowiskiem wodnym i łąkowym oraz 19 gatunków związanych ze środowiskiem polnym i zadrzewieniami.

Zwierzęta chronione i zagrożone wymieniono w rozdziale „Obszary i obiekty prawnie chronione”.

2.3.5 Obszary i obiekty chronione

Na obszarze gminy Jabłonna występują następujące obszary i obiekty prawnie chronione i zasługujące na taką ochronę:

1. Krzczonowski Park Krajobrazowy

Obejmuje południowo-wschodni fragment gminy. W gminie zajmuje powierzchnię 14,4 km² co stanowi 11 % ogólnej powierzchni Parku. Jest to głównie obszar leśny, zawarty pomiędzy miejscowościami Chmiel – Piotrkówek – Nowiny Żukowskie. Park stanowi jeden z elementów obszarów chronionych województwa lubelskiego. Na obszarze parku obowiązują rygory zawarte w Rozporządzeniu Nr 28 Wojewody Lubelskiego z dnia 15 maja 2003 r.

Park Krajobrazowy posiada otulinę (strefę ochronną) o szerokości kilku kilometrów, przylegającą do Parku od zachodu. Jej powierzchnia wynosi 33,3 km², co stanowi około 25 % powierzchni gminy. Rolę otuliny jest ochrona walorów przyrodniczych, krajobrazowych i klimatycznych Parku przed zagrożeniami zewnętrznymi. Obszar otuliny powinien pozostawać w dotychczasowym sposobie użytkowania. Na obszarze otuliny należy dbać w szczególności o utrzymanie właściwych stosunków wodnych i walorów krajobrazowych. Na obszarze otuliny nie należy lokalizować składowisk odpadów i wylewisk nieczystości oraz w sposób racjonalny stosować środki ochrony roślin. Wszelkie inwestycje zagrażające środowisku powinny być lokalizowane poza obszarem otuliny. Dotyczy to zwłaszcza przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2002r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem

przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko – Dz. U. Nr 179, poz. 1490).

2. Czerniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Obejmuje zachodnie rejony gminy. Jego powierzchnia wynosi 23,3 km², co stanowi ponad 63 % obszaru gminy. Przedmiotem ochrony są walory krajobrazowe, będące syntezą ukształtowania i pokrycia terenu. Na obszarze OCK obowiązuje Rozporządzenie Nr 28 Wojewody Lubelskiego z dnia 2 czerwca 1998r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu. Zawiera ono rygory ochronne i zasady zagospodarowania terenów.

3. Rezerwaty przyrody oraz obszary Natura 2000

Na obszarze gminy są ustanowione dwa częściowe leśne rezerwaty przyrody:

- Rezerwat „Chmiel”, położony w uroczysku „Olszanka” należącym do Leśnictwa Chmiel. Zajmuje on powierzchnię 25,7 ha. Jest to las grądowy z drzewostanem zbliżonym do naturalnego z dominacją dębu szypułkowego (w wieku około 200 lat), grabu i buka. Cechą charakterystyczną rezerwatu jest drzewostan bukowy, uznany za najdalej wysunięte w kierunku północno-wschodnim stanowisko występowania tego gatunku w Polsce.
- Rezerwat „Olszanka”. Podobnie jak rezerwat „Chmiel” położony jest w uroczysku „Olszanka” w Nadleśnictwie Chmiel. Zajmuje on powierzchnię 8,75 ha. W drzewostanie dominuje dąb szypułkowy z domieszką grabu i sosny. Tu również zachowało się kilkanaście buków jako pozostałość rosnącego przed kilkudziesięciu laty lasu bukowego.

Rezerwaty podlegają szczególnej ochronie ze względu na walory przyrodnicze. Dotyczy to zwłaszcza ochrony stosunków wodnych, wycinania drzew, pozyskiwania runa leśnego, stosowania środków ochrony roślin itp. W rezerwatach przyrody obowiązują rygory zawarte w aktach prawnych, ustanawiających rezerwaty oraz rygory zawarte w art. 15 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880). Wyżej wymienione rezerwaty wskazane są do objęcia ochroną jako projektowane elementy Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – tj. specjalny obszar ochrony siedlisk „Chmiel”, oznaczony kodem PLH060001 oraz specjalny obszar ochrony siedlisk „Olszanka”, oznaczony kodem PLHo60012. Na obszarach włączonych do Sieci Natura 2000 należy wykluczyć wszelkie działania mogące w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk a także wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których obszary zostały

wyznaczone. W/w obszary mają więc podwójne rygory ochronne (rezerwaty przyrody i obszary Natura 2000). Ustalenia dotyczące obszarów Natura 2000 zawiera ustawa o ochronie przyrody (art. 25, 33, 34).

4. Pomniki przyrody

W gminie Jabłonna ustanowiono, jak do tej pory tylko jeden pomnik przyrody. Jest nim dąb szypułkowy o obwodzie pnia 5,7 m rosnący w Tuszowie – 500 m na wschód od parku, przy szosie Tuszów – Jabłonna. Natomiast do objęcia statusem pomnika przyrody wskazuje się następujące obiekty:

- Jabłonna – zespół pałacowo-parkowy:
  - buk pospolity, odmiana purpurowa – 1,6 m obwodu,
  - jodła jednobarwna – 1,8 m obwodu,
  - lipa drobnolistna – 5,8 m obwodu,
  - modrzew europejski – 3,0 m obwodu,
  - modrzew polski – 3,0 m obwodu,
  - topola biała – 3,4 m obwodu,
  - świerk pospolity – 2,7 m obwodu,
  - brzoza brodawkowata – 2,6 m obwodu,
  - klon tatarski – 0,9 m obwodu,
  - grójecznik japoński – 1,0 m obwodu,
  - szakłak pospolity – 1,2 m obwodu,
  - topola czarna – 3,7 m obwodu,
- Jabłonna:
  - aleja jesionowa – „czarna aleja” – rosnąca od drogi Lublin – Wysokie do zespołu pałacowo-parkowego. Długość alei wynosi około 100 m. Tworzą ją 52 jesiony o obwodach pni do 2,5 m oraz kilka topoli i lip o obwodach od 1,5 do 3 m.
- Czerniejów:
  - aleja lipowa o długości około 120 m od drogi relacji Lublin – Wysokie do kościoła w Czerniejowie. Rośnie tu około 80 drzew o obwodach pni do 3,5 m.
- Wierciszów, na terenie byłej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej:
  - lipa drobnolistna – 3,4 m obwodu,
  - kasztanowiec zwyczajny – 3,8 m obwodu,
  - dąb szypułkowy – 5,0 m obwodu.

- Las Chmielowski, oddział 36, około 20 m na południe od drogi lokalnej
  - buk pospolity – 3,0 m obwodu.
- Skrzynice
  - źródła dające początek rzece Skrzyniczance. Jest to źródło podzboczowe. Woda wypływa linijnie, na odcinku kilkudziesięciu metrów z kilkunastu niewielkich niszek. Tworzy płytkie, zarastające rozlewisko o pow. ok. 30 m². Jest to źródło mało zmienne o wydajności w granicach 15-70 l/s.

W odniesieniu do pomników przyrody obowiązują rygory zawarte w art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880).

5. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Góra Piotrkowska”.

Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy zajmuje obszar 4,4 km². Obejmuje on kredowe wzgórze ostańcowe, nadbudowane węglanowymi skałami trzeciorzędu. Centralną część Zespołu stanowi Góra Piotrkowska wyniesiona około 50 m nad poziom terenu. Osiąga ona wysokość 288 m npm. Stanowi znakomity punkt widokowy. Rygory ochronne dla zespołów przyrodniczo-krajobrazowych zawarte są również w art. 45 ustawy o ochronie przyrody.

6. Strefa ochrony źródłiskowej „Tuszów”

Obejmuje fragment dolinki potoku spod Tuszowa o powierzchni około 1500 m². Występują tam 4 źródła o niewielkiej wydajności. Łącznie wydajność źródeł wynosi około 15 l/s. Tworzą mały strumyk, który w wyniku infiltracji traci nawet do 50% łącznej wydajności źródeł.

Do rygorów ochronnych należy zakaz lokalizacji wysypisk śmieci oraz zabudowywania terenu. Strome zbocza należy zalesić i uporządkować nisze źródłiskowe.

7. Lasy ochronne

Lasy ochronne w gminie zajmują powierzchnię 292,35 ha, w tym lasy glebochronne zajmują 20,51 ha (Czerniejów – 3,30 ha, Piotrków Drugi – 11,12 ha, Tuszów – 4,25 ha, Wierciszów – 1,84 ha), lasy glebochronne – 0,42 ha (Wierciszów) i lasy masowego wypoczynku o powierzchni 271,42 ha (Czerniejów, Czerniejów Kolonia, Jabłonna Druga, Jabłonna Pierwsza, Tuszów). Pozostałe lasy należą do grupy II lasów gospodarczych. Rygory ochronne zawarte są w ustawie o lasach.

8. Rośliny rzadkie i chronione

Na obszarze gminy stwierdzono 16 gatunków roślin rzadkich i chronionych siedlisk leśnych. Występują one głównie w Lesie Mętowskim, Leśnictwie Piotrków i lesie koło

wsi Piotrkówek. Stanowiska tych roślin gwałtownie zanikają w wyniku różnorodnej działalności antropogenicznej (osuszanie łąk, zanieczyszczenie wód, zręby zupełne).

9. Zwierzęta rzadkie i chronione

Na obszarze gminy stwierdzono 17 gatunków bezkręgowców chronionych i zagrożonych, w tym 8 gatunków trzmieli. Większość z nich występuje w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym i rezerwach przyrody.

- 69 gatunków kręgowców chronionych, występujących głównie w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym i Czerniejowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu,
- 6 gatunków płazów i gadów chronionych, zdecydowanie najwięcej w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym.

10. Zlewnia chroniona wód powierzchniowych rzeki Bystrzycy

Ustanowienie zlewni chronionej wiąże się z koniecznością zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem zasobów wód powierzchniowych i płytkich wód gruntowych. Na terenie zlewni chronionej, w obrębie której znajduje się gmina Jabłonna, należy dążyć do:

- prowadzenia ściśle reglamentowanej, kontrolowanej eksploatacji wód podziemnych i powierzchniowych (Czerniejówka, Skrzyniczanka, Potok spod Tuszowa),
- zabezpieczenia wód podziemnych przed zanieczyszczeniem oraz ochronę rejonów występowania źródeł,
- uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, przyspieszenia budowy kanalizacji sanitarnej,
- eliminacji źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych, a zwłaszcza dzikich składowisk odpadów w lasach i wyrobiskach poeksploatacyjnych,
- utrzymania koryt rzecznych Czerniejówki i Skrzyniczanki w stanie naturalnym z wykluczeniem ich regulacji (prostowanie koryt rzecznych),
- utrzymywania i poprawy stosunków wodnych, a zwłaszcza zapobiegania obniżaniu poziomu wód gruntowych na terenach podmokłych, poprzez ograniczanie do niezbędnego minimum prac melioracyjnych,
- eliminacji zabudowy z den dolin rzecznych,
- rozwoju małej retencji,

- utrzymania zarośli i zadrzewień łęgowych w strefach brzegowych Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa, stanowiących strefy osłony biologicznej tych rzek.
- racjonalnego stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin.

Zlewnia chroniona Bystrzycy jest formą ochrony planistycznej, ujętą w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego.

11. Strefa ochrony pośredniej ujęcia wody „Wilczopole”

Strefa ustanowiona została decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie Nr OS.II.6210/250/95 z dnia 29.06.1995r. W cytowanej decyzji zawarte są rygory ochronne, obowiązujące na obszarze strefy ochronnej ujęcia wody w Wilczopolu. Strefa obejmuje północne rejony gminy i jest południkowo rozciągnięta wzdłuż rzeki Czerniejówki.

12. Obszar ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 406

Gmina Jabłonna w całości leży w obszarze ochronnym GZWP, który obejmuje swym zasięgiem znaczne rejony centralnej części województwa lubelskiego. Jest to forma ochrony planistycznej, ustanowiona w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego (2002). Strefa została ustanowiona dla ochrony kredowych wód podziemnych, narażonych na zanieczyszczenia powierzchniowe ze względu na brak warstw izolujących podstawowy poziom wodonośny z czystymi wodami do wykorzystania w przyszłości. Głównym rygorem ochronnym na obszarze strefy jest zakaz lokalizacji obiektów, które mogą mieć ujemny wpływ na wody podziemne, nakaz likwidacji lokalnych punktowych ognisk zanieczyszczeń wód oraz racjonalna gospodarka zasobami wodnymi.

Wszelkie rygory ochronne (nakazy i zakazy) obowiązujące na obszarze zlewni chronionej Bystrzycy i w strefie ochrony pośredniej ujęcia wody w Wilczopolu są sumą działań planistycznych, organizacyjnych i formalno-prawnych, sprzyjających ochronie wód podziemnych na wyznaczonym obszarze GZWP Nr 406.

13. Ekologiczny System Obszarów Chronionych

Na obszarze gminy wprowadza się Ekologiczny System Obszarów Chronionych (ESOCH), który współtworzą elementy przyrodnicze (dna dolin Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa, suche doliny i lasy ze strefami ochrony warunków siedliskowych w odległości 50 m od skraju lasu) wykazujące ciągłość przestrzenną. Jest on podstawą ekologicznej wymiany międzystrefowej. System jest

elementem integracji ekologicznej całej gminy i wiąże ją z ekologicznie aktywnymi ekosystemami gmin sąsiednich. Z ESOCH wyklucza się lokalizację wszelkich form zabudowy kubaturowej za wyjątkiem inwestycji związanych z gospodarką wodną, leśną i rybacką oraz lokalizacji składowisk odpadów i wylewisk nieczystości. W Systemie dopuszcza się możliwość realizacji infrastruktury technicznej oraz urządzeń obsługi ruchu turystycznego (szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, ścieżki dydaktyczne, zadaszania turystyczne i inne). W Systemie adaptuje się istniejącą zabudowę z prawem do jej modernizacji i wymiany substancji zamortyzowanej.

14. Zielony pierścień (GREEN BELT)

Północno-zachodnie rejony gminy obejmuje tzw. zielony pierścień wokół Lublina, ustanowiony w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego. Jest to planistyczna forma ochrony miejsca w celu zapewnienia trwałości i należyte połączenie przez ESOCH. Zalecenia dotyczące zagospodarowania obszaru zawiera cytowany wyżej plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego.

Reasumując należy podkreślić, iż cała gmina objęta jest różnymi formami ochrony prawnej i planistycznej, mającymi na celu ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Rozwój przestrzenny gminy jest więc zdeterminowany szeregiem rygorów ochronnych, które warunkują procesy inwestycyjne.

2.3.6 Ocena stanu sanitarnego środowiska

O stanie środowiska, w aspekcie sanitarnym, decyduje wyposażenie obszaru w infrastrukturę techniczną, zanieczyszczenia transgraniczne i oczywiście skala emitowanych zanieczyszczeń ze źródeł położonych na obszarze gminy.

Głównym problemem w gminie jest jednak brak kanalizacji sanitarnej. Ścieki komunalne i gospodarskie gromadzone są w szambach, często nieuszczelnionych lub odprowadzane bezpośrednio do gruntu lub wód powierzchniowych. Skutkuje to ponadnormatywnym zanieczyszczeniem rzek. Czerniejówka jeszcze w Jabłonnej prowadzi wody w II klasie czystości (ogólna ocena), a w Lublinie jest już poza klasyfikacją. Przy braku kanalizacji sanitarnej, szczególnym zagrożeniem dla wód powierzchniowych jest zwarta zabudowa rozmieszczona wzdłuż Czerniejówki (Piotrków I, Piotrków II, Jabłonna a zwłaszcza Czerniejów) i w mniejszym stopniu Skrzyniczanki (Skrzynice) jak również Potoku spod Tuszowa (Tuszów). Z powodu braku pomiarów nie można określić stanu czystości tych rzek. Kolejnym źródłem degradacji wód są spływy powierzchniowe z pól substancji biogenych.

Sprzyja temu bogate urzeźbienie terenu w strefach dolin rzecznych. Przy małej wodności rzek, każda ilość zanieczyszczeń odprowadzana do wód, powoduje ich degradację.

Przy istniejącym związku hydraulicznym wód powierzchniowych z wodami podziemnymi (głównie kredowymi), zanieczyszczone rzeki są potencjalnym źródłem degradacji wód podziemnych. Ponadto potencjalnym zagrożeniem dla wód podziemnych są dzikie wysypiska lokalizowane najczęściej w wyrobiskach poeksploatacyjnych i lasach oraz wycieki substancji ropopochodnych ze stacji benzynowych. Jak do tej pory badania jakości wód podziemnych nie wykazały ponadnormatywnych zanieczyszczeń (ujęcie wody w Wilczopolu). Mając jednak na uwadze długoletni proces infiltracji zanieczyszczeń, należy z dużą starannością likwidować wszystkie źródła zagrożeń i pilnie rozpocząć realizację kanalizacji sanitarnej.

Stan higieny atmosfery na obszarze gminy nie budzi zastrzeżeń poza strefą oddziaływania drogi krajowej relacji Lublin – Wysokie. Brak pomiarów jakości powietrza wzdłuż pasa drogowego nie pozwala na jednorazowe określenie skali zagrożeń. Należy jednak mieć świadomość, iż narastający ruch komunikacyjny przy szczelnie obudowanej drodze powodować będzie pogorszenie stanu higieny atmosfery. Cały obszar gminy, pod względem higieny atmosfery, zaliczony został do strefy A zarówno pod względem ochrony zdrowia jak i ochrony roślin. Oznacza to, iż nie występują tu przekroczenia dopuszczalnych stężeń. Warto podkreślić, iż proces gazyfikacji gminy w znacznym stopniu obniżył tzw. małą emisję. Na stan czystości powietrza w gminie wpływ mają zanieczyszczenia transgraniczne emitowane z emitorów wysokich w Lublinie i Świdniku. Nigdy on nie został jednak zdefiniowany.

Stan obciążenia środowiska hałasem komunikacyjnym na obszarze gminy nie budzi zastrzeżeń. Hałas komunikacyjny może stwarzać określone uciążliwości jedynie w pasie drogowym drogi relacji Lublin – Wysokie w miejscowościach ciasno zabudowanych zabudową zagrodową (Piotrków, Jabłonna, Czerniejów). Hałas komunikacyjny, niestety, wykazywać będzie tendencję wzrostową w miarę rozwoju motoryzacji i przyrostu ruchu ciężkiego tranzytowego. Na obszarze gminy nie istnieje problem hałasu przemysłowego.

Stan sanitarny gleb, rozumiany jako skażenia metalami ciężkimi poza strefą wzdłuż drogi Lublin – Wysokie, gdzie mogą być podwyższone wskaźniki zawartości metali ciężkich, nie budzi wątpliwości. Natomiast warto pamiętać, iż znaczna część gminy zagrożona jest erozją gleb i na znacznych obszarach gleby są zakwaszone i wymagają wapnowania (67 % powierzchni gminy).

Oceniając stan sanitarny środowiska nie można pominąć zagrożeń, wynikających w promieniowania elektromagnetycznego linii wysokiego napięcia (110 kV), pomimo iż

zagrożeniami objęte są dwa małe skrawki wschodnie gminy. Na obszarze gminy występują również zagrożenia od gazociągu wysokoprężnego.

Zastrzeżenia budzi stan sanitarny lasów w aspekcie zaśmiecenia. Dzikie wysypiska śmieci znajdują się na obrzeżach lasów i przy drogach leśnych. Dzikie wysypiska śmieci spotyka się również w dolinach Czerniejówki i Skrzyniczanki. Zaśmiecone i zaniedbane są również niszce źródłiskowe źródeł.

Oceniając stan sanitarny gminy można z całą odpowiedzialnością przyjąć, iż jest on zadawalający, a w stosunku do innych gmin położonych zwłaszcza w strefie podmiejskiej Lublina jest bardzo dobry. Najpilniejszym zadaniem dla poprawy stanu sanitarnego jest realizacja kanalizacji sanitarnej.

2.3.7 Ocena odporności środowiska na degradację

Pod pojęciem odporności na degradację, najogólniej ujmując, należy rozumieć podatność środowiska na degradujące czynniki zewnętrzne. Jest więc ona wypadkową naturalnej odporności i skali antropopresji. Naturalną odporność środowiska na degradację określa wrażliwość jego poszczególnych komponentów, głównie jednak: hydrosfery, pedosfery i biosfery. Z jednej strony stanowią one walory przyrodnicze obszaru, z drugiej zaś determinują sposób zagospodarowania i użytkowania terenów. Należy podkreślić, iż tereny o wysokich walorach przyrodniczych charakteryzują się jednocześnie dużą odpornością na degradujące czynniki zewnętrzne.

Odporność gleb na degradację rozpatrywana jest w dwóch kategoriach: odporności geochemicznej – wynikającej z fizycznych i chemicznych właściwości gleb wykształconych w dotychczasowych procesach glebotwórczych i odporności biogeochemicznej rozumianej jako odporność środowiska glebowo-roślinnego.

Nie wnikając w złożoność procesów powodujących degradację gleb, ową odporność należy rozumieć jako zdolność do zapewnienia roślinom ciągłości wegetacji w warunkach różnych presji. Na terenie gminy Jabłonna przeważają gleby wysokich klas bonitacyjnych, które współtworzą wysokiej jakości kompleksy przydatności rolniczej. Wynika stąd, iż w skali 10 stopniowej, odporność gleb osiąga wartość 7,8 punktów. Charakteryzują się one dużą odpornością na zmianę stosunków wodnych i zanieczyszczenia typu przemysłowego. Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż gmina leży w strefie podmiejskiej Lublina, najbardziej istotna jest odporność pokrywy glebowej na presję urbanizacyjną i wszelkiego rodzaju inżynierskie prace ziemne. Prace te prowadzone w nieodpowiedni sposób mogą przyczynić

się do wzrostu dynamiki procesów rzeźbotwórczych i erozji. Biorąc za punkt odniesienia potrzeby rozwojowe gminy należy podkreślić, iż niezależnie od wrażliwości gleb na degradację, wypadać one będą z produkcji rolnej w zależności od tempa procesów inwestycyjnych i zgody resortu na wyłączenia gleb z produkcji rolniczej. Świadomość dobrych gleb i dużej ich odporności na czynniki degradujące powinna skutkować dużą powściągliwością w gospodarowaniu zasobami glebowymi. Z rolniczego punktu widzenia istotny wpływ na skalę odporności gleb ma kultura rolna. Przy wysokiej kulturze rolnej nawet gleby słabsze charakteryzują się lepszym plonowaniem (poprawą żyzności), a tym samym wyższą odpornością na pozarolnicze czynniki degradujące. Natomiast przy zaniedbaniach pielęgnacyjnych (uprawowych) nawet gleby o wysokiej odporności mogą tracić swoje naturalne właściwości. W gminie Jabłonna właściwa kultura rolna ma również istotne znaczenie z uwagi na występujące zagrożenia gleb erozją. Warto podkreślić, iż gleby są komponentem środowiska przyrodniczego, podlegającym bardzo wolno, procesom degradującym, ale jednocześnie jeszcze wolniej reagują na działania zmierzające do przywracania utraconych walorów. Mniej odporne na degradację, z glebami niższych klas bonitacyjnych, są rejony północne gminy.

Z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego, jak już wcześniej wspomniano, najistotniejsze znaczenie ma jednak presja urbanizacyjna, ponieważ powoduje trwałe ubytki powierzchni biologicznie czynnej, kosztem rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Odporność szaty roślinnej na degradację rozważa się w dwóch aspektach: odporność na czynniki degradujące typu antropogenicznego (głównie przemysłu, rekreacji, chemizacji, zmiany stosunków wodnych) i odporność na degradujące działania szkodników, chorób i innych czynników pochodzenia naturalnego wynikających z osłabienia biosfery. Ujemne oddziaływanie czynników degradujących (przemysłowych, rekreacyjnych i komunikacyjnych) koncentruje się głównie na drzewostanach i runie. Najmniej odporne na degradację są drzewostany iglaste, głównie sosna. Odporność siedlisk leśnych na degradację określono na podstawie żyzności siedlisk, której pochodną jest odporność na degradację typu rekreacyjnego. Do siedlisk najbardziej odpornych zalicza się; las jesionowy, las świeży i las wilgotny. Las mieszany i las mieszany wilgotny charakteryzują się średnią odpornością, a bór mieszany małą odpornością. Najmniejszą odporność ma bór suchy i bór świeży. Na obszarze gminy Jabłonna dominującym siedliskiem jest las świeży i las mieszany świeży. Zgodnie w Wytycznymi rekreacyjnego zagospodarowania lasów (wydanymi przez Naczelnego Zarząd Lasów Państwowych w 1986 r.) są to siedliska o najwyższej przydatności dla rekreacji.

Wartość tę obniża klasa wiekowa drzewostanów. Pojemność rekreacyjna lasu określa natężenie ruchu rekreacyjnego w terenie odpowiednio zagospodarowanym, który nie powoduje negatywnych zmian w środowisku przyrodniczym i nie ogranicza walorów wypoczynku. W lesie niezagospodarowanym rekreacyjnie, pojemność rekreacyjna odpowiada naturalnej chłonności i wynosi maksymalnie 4 osobo/godziny na 1 ha na 1 dobę. Aby lasy nie podlegały degradacji w wyniku intensywnego ruchu rekreacyjnego należy je odpowiednio zagospodarować. Wówczas możliwa będzie penetracja turystyczna bez szkody dla środowiska leśnego na poziomie 32 osób na 1 ha i na 1 dobę, dla drzewostanów w VI klasie wieku. Minimalny wskaźnik wynosi 16 osób na 1 ha i na 1 dobę dla drzewostanów w III klasie wieku (60 lat). Takie drzewostany przeważają na obszarze gminy Jabłonna. Przekroczenie ustanowionych wskaźników chłonności powodować będzie sukcesywną degradację lasów. Odporność lasów na presję rekreacyjną jest istotnym wskaźnikiem dla ich zagospodarowania rekreacyjnego. Jest to niezwykle ważny problem w sytuacji gdy lesistość gminy nie przekracza 10% i daleko odbiega od średniej lesistości województwa. Inne czynniki degradujące, naturalne i antropogeniczne leżą poza sferą działań planistycznych i powinny być regulowane przez właściwą gospodarkę leśną i działania administracyjno-prawne.

Odporność hydrosfery na degradację jest jednym z podstawowych wskaźników określających możliwość wykorzystania i zagospodarowania środowiska wodnego i środowiska w ogóle. Woda, jako labilny komponent środowiska przyrodniczego jest podatna na zanieczyszczenia i charakteryzuje się dużą dynamiką ich rozprzestrzeniania. Duża wrażliwość wód na degradację idzie w parze ze stosunkowo wysokimi możliwościami regeneracji po wyeliminowaniu źródła degradacji, ponieważ wody mają naturalne właściwości do samooczyszczania się.

O odporności środowiska wodnego na degradację w głównej mierze decydują:

- wielkość przepływu i stan uregulowania koryta rzecznego,
- pojemność zbiorników wodnych,
- prędkość wymiany wody w zbiornikach,
- stan obudowy biologicznej koryt rzecznych i zbiorników wodnych,
- głębokość zalegania wód podziemnych,
- związek hydrauliczny wód powierzchniowych z wodami podziemnymi,
- stopień przepuszczalności podłoża,
- ładunki zanieczyszczeń odprowadzane do wód i gruntu.

Przy małej wodności rzek i stosunkowo małym spadku, wody płynące mają bardzo małą

zdolność do samooczyszczania się. Jest to jednoznaczne z małą ich odpornością na czynniki degradujące. Fakt, iż wody Czerniejówki są zanieczyszczone ponadnormatywnie, świadczy o tym, że odprowadzane ładunki zanieczyszczeń do tych wód przekraczają naturalne zdolności rzek do samoregeneracji. Przy tak małym przepływie jaki ma Czerniejówka (0,7 m³/s), praktycznie nie jest ona w stanie przyjąć nawet niewielkich ładunków zanieczyszczeń z układu osadniczego. Należy pamiętać, iż poza ściekami bytowymi i gospodarskimi wody rzek przyjmują duży ładunek zanieczyszczeń w postaci spływów nawozowych z pól i splukiwanych środków ochrony roślin.

Istniejący związek hydrauliczny wód powierzchniowych w wodami podziemnymi świadczy o dużej wrażliwości wód kredowych na czynniki degradujące, ponieważ zanieczyszczenia powierzchniowe mogą łatwo przenikać do zasobów wód podziemnych. Dobra jakość wód podziemnych, czerpanych dla potrzeb komunalnych, z jednej strony może świadczyć o braku istotnych zagrożeń z drugiej zaś nie może osłabiać rygorów ochrony sanitarnej tych wód. Należy podkreślić, iż wody podziemne mają minimalne zdolności do samooczyszczania się. Wprowadzone do nich zanieczyszczenia mogą długo krążyć w szczelinowo-warstwowym systemie wód podziemnych.

Wrażliwość środowiska wodnego na zanieczyszczenia, a także zły stan sanitarny wód powierzchniowych w sposób jednoznaczny określają priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym gminy — porządkowanie gospodarki wodnej, głównie realizacja kanalizacji sanitarnej. Przy małej wodności rzek realizowane w przyszłości oczyszczalnie ścieków muszą charakteryzować się wysokimi parametrami redukcji zanieczyszczeń.

2.3.8 Ocena fizjograficznych warunków rozwoju gminy

Do podstawowych kryteriów oceny fizjograficznych warunków rozwoju gminy Jabłonna należą: rzeźba terenu (jej charakter i cechy morfometryczne), warunki gruntowo-wodne (geologiczno-inżynierskie) i warunki klimatu lokalnego. Z fizjograficznego punktu widzenia mniejsze znaczenie mają kryteria glebowe, ponieważ rozwój przestrzenny jest procesem naturalnym i obiektywnie postępującym niezależnie od walorów przyrodniczych. W warunkach gminy położonej w strefie podmiejskiej, a takie spełnia gmina Jabłonna, decydujące znaczenie ma układ funkcjonalno-przestrzenny oraz krystalizująca ten układ zaprojektowana i istniejąca infrastruktura techniczna. W warunkach ogromnej presji urbanizacyjnej, najważniejszym problemem jest podporządkowanie dalszego rozwoju

przestrzennego gminy – w pierwszej kolejności potrzebom mieszkańców i rozwojowi funkcji pozwalających i wspomagających postępującą restrukturyzację rolnictwa.

Morfologia i cechy morfometryczne terenu na obszarze gminy, generalnie są korzystne dla rozwoju wszelkich form zagospodarowania, zarówno rolniczego jak i poza rolniczego. Stosunkowo małe deniwelacje za wyjątkiem, stref zboczowych Czerniejówki, poza rygorami krajobrazowymi, nie stwarzają żadnych ograniczeń dla posadawiania obiektów kubaturowych. Duże spadki terenu występują głównie w rejonie: Piotrkowa, Jabłonnej, Czerniejowa i Chmiela. Znaczne rejony gminy po wschodniej i zachodniej stronie Czerniejówki posiadają ekspozycję wschodnią i zachodnią. Są one korzystne dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego z uwagi na dobre warunki solarne. Natomiast optymalne warunki solarne występują na stokach południowych, które towarzyszą suchym dolinom uchodzącym do doliny Czerniejówki. Panują tam również korzystne warunki dla uprawy roślin ciepłolubnych.

Podobnie, jak rzeźba terenu, korzystne są również uwarunkowania geologiczno- inżynierskie dla posadawiania różnych form zabudowy kubaturowej. Występujące w podłożu skały węglanowe, jak i późniejsze osady czwartorzędowe stanowią dobre, nośne podłoże budowlane. Na obszarach wierzchowinowych i powyżej terasy zalewowej panują również korzystne warunki wodne ze względu na głęboko zalegający poziom wód gruntowych. Natomiast mało korzystne i niekorzystne, warunki gruntowo-wodne występują w dnach dolin Czerniejówki i Skrzyniczanki. Występujące w podłożu grunty organiczne, torfy i namuły z płytko zalegającym poziomem wód gruntowych nie sprzyjają rozwojowi zabudowy kubaturowej. Ponadto dna dolin rzecznych charakteryzują się niekorzystnymi warunkami klimatu lokalnego (podwyższona wilgotność powietrza, zastoisko mas chłodnego powietrza, inwersje termiczne, mgły i opary). Z powyższych względów dna dolin rzecznych powinny być wyłączone z zabudowy mieszkaniowej. Niezależnie od tego również względy ekologiczne (dna dolin rzecznych są korytarzami ciągłości systemów przyrodniczych) wykluczają zabudowę kubaturową z dna dolin Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa.

Niekorzystne warunki klimatyczne i w mniejszym stopniu gruntowe (deluwia) występują w dnach suchych dolin. One również powinny być wyłączone z zabudowy kubaturowej. Ze szczególnym naciskiem należy podkreślić fakt, iż dna suchych dolin są miejscami skoncentrowanego spływu wód opadowych i również z tego powodu powinny być wolne od zabudowy. Nagromadzenie suchych dolin występuje głównie po obu stronach doliny rzeki Czerniejówki.

Dla oceny klimatu lokalnego istotne znaczenie ma przewietrzanie. Wiąże się ono z głównymi kierunkami nawiewu oraz rozmieszczeniem źródeł emisji w stosunku do przeważających kierunków wiatru. Gmina Jabłonna, pomimo iż leży w bezpośrednim sąsiedztwie Lublina, z uwagi na przeważające kierunki wiatru (południowo-zachodnie i zachodnie) znajduje się poza główną strefą emisji zanieczyszczeń emitowanych przez źródła wysokie w Lublinie. Również przy bardzo małej częstotliwości wiatrów z kierunku północno-wschodniego, emisje z komina WSK w Świdniku nie mają istotnego wpływu na stan higieny atmosfery na obszarze gminy.

Warto podkreślić, iż terenami o bardzo korzystnych warunkach bioklimatycznych są strefy przyłesne, a zwłaszcza położone po stronie zawietrznej (oddziaływanie eterycznych olejków bakteriobójczych emitowanych głównie przez drzewa iglaste).

Reasumując można stwierdzić, iż w gminie Jabłonna występują korzystne warunki fizjograficzne (poza dnami dolin rzecznych, suchymi dolinami i skarpami) dla dalszego jej rozwoju przestrzennego. Rozwój jej powinien być podporządkowany jednak innym rygorom formalno-prawnym i krajobrazowym, obowiązującym na obszarze gminy.

2.3.9 Ocena dotychczasowego rozwoju gminy na tle uwarunkowań przyrodniczych i zasobów środowiska przyrodniczego

Dotychczasowy rozwój przestrzenny gminy Jabłonna, rozpatrywany w kontekście uwarunkowań przyrodniczych zasobów środowiska przyrodniczego, generalnie należy ocenić jako zgodny z wymogami ochrony i kształtowania środowiska. Dotyczy to zarówno kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej z wykorzystaniem predyspozycji przyrodniczych terenów jak i ochrony najcenniejszych walorów środowiska przyrodniczego. Analizując lokalizacje podstawowych funkcji (mieszkalnictwa, miejsca pracy, usługi) należy podkreślić, iż ich rozmieszczenie nie stwarza wzajemnych kolizji funkcjonalno-przestrzennych. Na obszarze gminy nie powstały inwestycje zagrażające środowisku przyrodniczemu.

Z przyrodniczego, a także funkcjonalnego punktu widzenia, ważna jest zwartość układu osadniczego. Ułatwia ona, przede wszystkim, wyposażenie wsi w infrastrukturę techniczną i wpływa korzystnie na ekonomikę jej funkcjonowania. Wychodząc z założenia, iż presja urbanizacyjna w strefie podmiejskiej Lublina jest zjawiskiem obiektywnie postępującym, należy stwierdzić iż nie stanowi ona drastycznych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego. Przy bardzo małej lesistości i dobrych glebach, rozwój układu osadniczego powoduje trwały ubytek powierzchni biologicznie czynnej, przez co uszczuplana jest rolnicza przestrzeń pro-

dukcyjna. Jest to najważniejszy skutek rozwoju, głównie mieszkalnictwa, trwale wykluczający z produkcji rolnej gleby wysokich klas bonitacyjnych. W gminie, dzięki rozstrzygnięciom planistycznym, uchroniono lasy i strefę ochrony warunków siedliskowych, jak również dna dolin rzecznych Czerniejówki i Skrzyniczanki przed zabudową. Ochronę lasów przed zmianą sposobu ich użytkowania należy uznać za najważniejszy sukces przyrodniczy.

Ponadto, ustanowienie obszarów chronionych wyhamowało ewentualny proces rozpraszania zabudowy. Największą presją urbanizacyjną dotknięte zostały następujące miejscowości: Czerniejów, Jabłonna, Piotrków I i II, Chmiel. Poza omawianymi przyrodniczymi determinantami rozwoju na obszarze gminy występuje szereg pomników przyrody, które nie stanowią istotnych ograniczeń dla rozwoju przestrzennego.

Analizując dotychczasowy rozwój infrastruktury technicznej, należy podkreślić ogromne zaniedbania w wyposażeniu wsi w kanalizację sanitarną. Zwodociągowanie wsi spowodowało wzrost zużycia wody, co przy braku kanalizacji sanitarnej stwarza potencjalne zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych. Te ostatnie wymagają szczególnej ochrony z uwagi na 2 ujęcia wody w Wilczopolu. Ustanowiona strefa ochrony pośredniej ujęcia wody podlega szczególnym rygorom ochronnym. Dla tych terenów w pierwszej kolejności należy przewidzieć budowę kanalizacji sanitarnej. Narastającym problemem pozostaje hałas komunikacyjny. Głównym rejonem zagrożeń hałasem jest strefa wzdłuż drogi wojewódzkiej relacji Lublin – Wysokie.

2.4 Uwarunkowania kulturowe

2.4.1 Najstarsze ślady osadnictwa

Obszar gminy Jabłonna objęty został badaniami powierzchniowymi Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Badania powierzchniowe były przeprowadzone przez Katedrę Zabytków Archeologicznych UMCS. Zdecydowana większość śladów osadnictwa datowana jest na okres wczesnego średniowiecza. Należy jednak zaznaczyć, że penetracja terenu jest utrudniona ze względu na gęstą zabudowę wsi ulokowanych nad ciekami wodnymi.

Osadnictwo na obszarze skupione jest przede wszystkim nad rzeką Czerniejówką oraz rzeką Skrzyniczanką, biegnących południkowo i zajmujących zachodnią część obszaru.

Odkryte na terenie gminy ślady osadnictwa mają głównie charakter znalezisk śladowych, których wartość konserwatorska jest raczej mała. Jednym z ciekawszych stanowisk jest zarejestrowane na obszarze 80-82 stanowisko Nr 26 w Kolonii Czerniejów: są to widoczne na powierzchni ciemne plamy, najprawdopodobniej ślady palenisk oraz stanowisko

w miejscowości Chmiel II (przy granicy z Wolnicą oraz leżącym w granicach gminy Piaski Majdanem Kozic Górnych – wczesnośredniowieczna osada produkcyjna.

Na terenie gminy **nie występują stanowiska wpisane do rejestru zabytków.**

Tabela: Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Jabłonna, woj. lubelskie:

miejsowość	obszar AZP	nr stanowiska w miejscowości	nr stanowiska na obszarze	materiał kulturowy, kultura, okres
Jabłonna	80-81	1	10	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, XII-XIII w.
		2	11	śląd osadniczy, epoka kamienia
		3	12	osada, wcz. średniowiecze, VII-VIII w.
		4	13	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-IX w.
		5	14	śląd osadniczy, wcz. brąz
Jabłonna I	81-82	2	1	śląd osadniczy, (?)
		3	2	śląd osadniczy, X w.
		4	3	śląd osadniczy, XI-XII w.
		5	4	śląd osadniczy, (?)
		6	5	śląd osadniczy, VIII-X w.
		7	6	śląd osadniczy, X w.
		8	7	osada, IX-X w.
		9	8	osada, VIII-IX w.
		Jabłonna II	81-82	2
Tuszów	81-81	1	1	śląd osadniczy, X w. śląd osadniczy, średniowiecze osada, kultura łużycka
		2	2	kultura łużycka, VII-VIII w.
		3	3	śląd osadniczy, X-XIII w.
		4	4	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze śląd osadniczy, średniowiecze
		5	5	śląd osadniczy, wczesny brąz
		6	6	śląd osadniczy, kultura ceramiki sznurowej (?), eneolit osada, VIII-X w.
		7	7	śląd osadniczy, epoka wczesnorzymska (?) śląd osadniczy, (?)
		8	8	śląd osadniczy, kultura łużycka śląd osadniczy, wczesne średniowiecze
Jabłonna	81-81	9	15	osada (?), wczesne średniowiecze
Wierciszów	81-81	1	19	śląd osadniczy, kultura pucharów lejkatych
Tuszów	81-81	10	28	śląd osadniczy, X-XII w.
Jabłonna II	81-81	1	29	śląd osadniczy, VIII-X w.
		1	30	śląd osadniczy VIII-X w.
Czerniejów	80-82	1	1	osada (?), wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		2	2	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w.
		3	3	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w.
		4	4	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w. śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, X-XII w.

Skrzynice II		1	6	śląd osadniczy, wczesny brąz śląd osadniczy, (?)
		2	7	śląd osadniczy, neolit
		3	8	śląd osadniczy, neolit
		4	9	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, IX-X w.
		5	10	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		6	11	śląd osadniczy, neolit
		7	12	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w.
Kol. Czerniejów	80-82	1	13	osada, wczesne średniowiecze, X-XII w.
		2	25	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		3	26	śląd osadniczy, KW-LCM? osada, wczesne średniowiecze, VIII-IX w. śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X w.
		4	27	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		5	28	śląd osadniczy, wczesny brąz osada (?), wczesne średniowiecze, VIII-X w. śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w.
		6	29	śląd osadniczy, kultura łużycka (?) śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, XIII w.
Skrzynice II	80-82	8	14	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		9	15	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
Skrzynice I		1	16	śląd osadniczy, kultura łużycka
		2	17	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		3	18	śląd osadniczy, (?)
		4	19	osada, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		5	20	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		6	23	osada (?), wczesne średniowiecze, X-XII w.
		7	24	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w. osada, wczesne średniowiecze X-XII w.
Kol. Skrzynice	80-82	1	21	osada (?), wczesne średniowiecze, VIII-X w.
		2	22	śląd osadniczy, neolit
Piotrków II	82-82	1	1	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VII-IX w.
Chmiel II	81-83		6	osada produkcyjna, wczesne średniowiecze Uwaga: stanowisko to zarejestrowane jest jako nr 2 w miejscowości Majdan Kozic Górnych

2.4.2 Historyczne trakty i współczesna sieć drożna.

Osadnictwo w okresie średniowiecza zasadniczo rozwijało się przy traktach.

Przez tereny położone na południowy-wschód od granic Lublina, przebiegał w średniowieczu uczęszczany trakt ruski vel lubelski, zastąpiony następnie w okresie nowożytnym skierowanym południkowo „traktem skrzyneckim”, biegnącym po wschodniej stronie Czerniejówki od Lublina via Abramowice, Głusk, Dominów, Skrzynice, Chmiel, Olszanek, Krzczonów, Sobieską Wolę, Żółkiewkę, Tomaszów Lubycę Królewską do Rawy Ruskiej. W Chmielu, przypadało skrzyżowanie traktów idących na wschód (z pominięciem Lublina) ku południowemu zachodowi, czyli do Krakowa oraz drogi idącej diagonalnie ze Lwowa poprzez

Zamość, Krasnystaw (lub Krzczonów), Lublin do Warszawy.¹ Widowym skutkiem takich „pulsujących” styków dróg, było szczególnie liczne występowanie karczem, co potwierdza przykład Chmiela. Zastąpienie w l. 20-tych XIX w. traktu skrzynieckiego strategiczną szosą o przebiegu północno-zachodnim – południowo-wschodnim Lublin–Suchodoły–Piaski–Fajslawice–Łopiennik–Krasnystaw–Zamość, spowodowało odsunięcie Skrzynic i Czerniejowa od głównej drogi i w rezultacie ich stagnację.

Obecnie rangę głównych arterii komunikacyjnych posiada droga o przebiegu pn.-pd., poprowadzona lewym brzegiem Czerniejówki, z Lublina na Wysokie przez Ćmiłów, Czerniejów, Jabłonnę.

2.4.3 Osadnictwo późnośredniowieczne - geneza współczesnej sieci osiedleńczej

Prawie wszystkie wsie (poza Wierciszowem i Wolnicą) usytuowane na terenie gminy odnotowane zostały w dokumentach sięgających XV w. Są to:

Chmiel: wieś będąca własnością królewską; jej nazwa wymieniona w dokumencie w roku 1432; dokument z 1564 r. wspomina o lokacji wsi „przed 22-23 laty”; w 1564 r. Zygmunt I nadał wieś Janowi Czaślowskiemu wójtostwo w Chmielu z 3 łanami; w 1564 r. wieś liczyła 40 kmieci na 22 ½ łana oraz 2 kmieci na 1 łanie na wolniźnie, 7 zagrodników, kilku karczmarzy. na 6 łanach.

Czerniejów: wymieniona w 1419 r.; w 1426 i 1432 r. Władysław Jagiełło nadał Czerniejów klasztorowi św. Brygidy za murami miasta Lublina; w l. 1446-54 wymieniany folwark klasztorny; w l. 1470—80 oprócz folwarku wspomniany dwór; wówczas folwark podzielony na 3 pola, 10 łanów kmiecych, a oprócz tego 2 karczmy z rolami, 4 stawy na potoku Piotrków i młyn.; w roku 1426 i 1432 Władysław Jagiełło przeniósł Czerniejów na prawo średzkie; w latach 1470-80 pisze się również sołectwie z 2 łanami i stawem, utworzonym przez przeora Stefana i przeoryszę Agnieszkę.

Jabłonna: wieś wymieniona w 1414 r., własność szlachecka, w 1529 r. wymieniony folwark;

Piotrków: wymieniony w 1388 r. w związku z przeniesieniem przez Władysława Jagiełłę na prawo magdeburskie, w 1565 r. była to własność królewska – z 3 łanami wójtowskimi, osadzonymi 2 kmieciami i karczmarzem, poza tym licząca 74

---

¹ J. Teodorowicz-Czerepińska, Główne trakty w miedzyrzeczu Wisły i Bugu, XII-XVI w., Lublin 1997, mps. Niepublikowany.

kmieci na 46 łanach, 10 karczmarzy na 9 i ½ łanach, 2 kołodziejów, 10 zagrodników, 10 bartników, 2 na wolniźnie, 1 młyn.

Skrzynice: wieś wymieniona w 1420 r., własność królewska, później również klasztorna, gdyż w 1426 r. (jak wspomina o tym późniejszy dokument) Władysław Jagiełło nadał ją klasztorowi św. Brygidy w Lublinie; wówczas łanów kmiecych było 18, 2 karczmy z ogrodami, 4 zagrodników.

Tuszów: wieś wymieniona w 1409 r., własność szlachecka, szlachta bez kmieci, m.in. w 1531 –3 r. pobór od Jana Tuszowskiego, Jana Kota, Jana Borzęckiego, Jana Ropla, Macieja Ząbka, Andrzeja Broczka, Jana Pickowskiego, Jana Borsy i Marcina.

Zapewne jednak historia tych wsi sięga lat wcześniejszych, niż pierwsze wzmianki o nich.

2.4.4 Architektura rezydencjonalna i zieleń komponowana

Zabudowa rezydencjonalna na obszarze gminy jest reprezentowana przez 3 zespoły, w tym jeden wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego i trzy zdegradowane zespoły: w Kolonii Skrzynice (pozostałości parku), Piotrkowie (d. dwór, obora i park i dawny folwark w Czerniejowie (o wyjątkowo bogatej historii).

Jabłonna, zespół pałacowo-parkowy wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego pod nr A/749. Obejmuje pałac, dom ogrodnika i park ze stawami. Zespół pieczołowicie odrestaurowany przez prywatnych właścicieli tworzy unikalną w skali regionu rezydencję mieszkalną.

Zespół powstał w końcu XIX w., nie wykluczone, że na bazie założenia wcześniejszego: w 1531 r. Jabłonna należała do Mikołaja Sobieskiego i Stanisława Ożarowskiego; w 1565 r. do „*Mikołaja Lenczkiego in villa Jabłonna*”; w 1797 r. Mikołaj Mrozowicz sprzedał Jabłonną.

W latach 1864-1913 dobra Jabłonna należały do Bogdana Mieczysława Baczyńskiego, który rozpoczął budowę pałacu. Ostatnimi, do okresu II wojny światowej, właścicielami zespołu była rodzina Vetterów. Z nich pierwszy, przemysłowiec **Karol Vetter**, był jedną z bardziej znanych postaci, był zasłużonym działaczem społecznym, fundatorem szpitala dziecięcego w Lublinie i jednym z fundatorów szkoły handlowej w Lublinie (przy ul. Bernardyńskiej 14).

Pałac w Jabłonnej jest późnoklasycystyczną, piętrową budowlą, od frontu poprzedzoną portykiem. Park ma charakter parku krajobrazowego, ale z zachowanymi relikami układu kwaterowego. Oprócz pałacu zachowały się tu liczne budynki gospodarcze: rządcówka (wzniesiona w 1929 r.), 2 lamusy, obory, stajnia, czworak, chlewnia oraz funkcjonująca nadal gorzelnia (murowana, z l. 1924-25) i magazyn spirytusu (murowany z l. 1924-25).

Trzy pozostałe zespoły podworskie na terenie gminy zachowane w stanie szczątkowym. Historia **zespołu w Skrzynicach** sięga roku 1819, kiedy to po zasekwestrowaniu brygidkom lubelskim (por. rozdz. Osadnictwo późnośredniowieczne...) dzierżawił od rządu dobra Suchodolski. Dobra te wraz z Czerniejowem tworzyły od 1835 r. majorat, nadany gen. Rudigierowi. XIX wieczny dwór murowany oraz tzw. ośmiorak zostały spalone w czasie I wojny światowej. Obecnie zespół przecięty został drogą: po stronie zachodniej (lokalizacja nie istniejącego dworu) nowsza zagroda wśród starych drzew, po stronie wschodniej 2 XIX w., zrujnowane budynki gospodarcze. Zachowany starodrzew.

Szanse rewaloryzacji (jako miejsca rekreacji) istnieją dla **zespołu w Piotrkowie II**, który podobnie jak zespół w Skrzynicach stanowił po poł. XIX w. własność gen. Rudigiera, gdzie zachowały się pozostałości parku o bogatym drzewostanie oraz stawy, pomimo, że drewniany dwór, wzniesiony w roku 1918 (przez nabywcę nieruchomości Kazimierza Romanowskiego) i mieszanej konstrukcji (drewniano-murowana) obora w ostatnich latach zostały przekształcone w sposób zacierający ich walory historyczne i architektoniczne.

Pozostałości parku dworskiego w Piotrkowie II.

Wspomniany wyżej **folwark w Czerniejowie** w okresie nowożytnym również należał do lubelskich brygidek, które wydzierżawiały go rodom szlacheckim (w wieku XVII Drohojowski). Po zasekwestrowaniu majątku brygidek stał się własnością rządową i był nadal wydzierżawiany. W 1819 r. folwark miał wszelkie zabudowania i ogrody, dwór z kamienia

murowany o 10 pokojach, pod gontem. W 1835 objął majątek w dzierżawę, podobnie jak Skrzynice i Piotrków, gen. Rudigierier. Od 1871 r. folwark był własnością rodziny Wąsowiczów, jednak w związku z zadłużeniem w Towarzystwie Kredytowym Ziemskim majątek wystawiony na publiczną licytację w 1881 r. zakupił Kozaryn Po 1910 r. własność Ligowskich. W okresie międzywojennym grunty zostały rozparcelowane, folwark podzielono drogą. Zachowały się budynki XX w. gospodarcze i czworaki z k. XIX lub pocz. XX w. Zabudowa nie wyznacza d. podwórza gospodarczego. Historyczny układ kompozycyjny założenia czytelny jest na XVIII w. mapie Pertheesa: cztery stawy paciorkowe na nurcie strumienia. Wg opisu z 1819 r. był tu ogród kwaterowy owocowy i ogród „dla rozrywki”.

2.4.5 Architektura municypalna

W ośrodku gminnym Jabłonna zachowane 2 obiekty gminne: budynek Urzędu Gminy (fot. na okładce Studium), wzniesiony w latach 20-tych XX w. i d. areszt gminny również murowany. Są to jedne z nielicznych przykładów tego typu obiektów w skali regionu.

2.4.6 Architektura sakralna

Na obszarze całej gminy istnieją dwa historyczne **zespoły kościelne**: w **Czerniejowie** (wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego pod nr A/62) oraz w miejscowości **Kolonia Chmiel**.

Czerniejów: w XVI w. należał do parafii Krężnica Jara, zaś w samej miejscowości Brygidki lubelskie posiadały ziemię i kaplicę (drewnianą). Z początkiem XVII w. Brygidki zwiększyły uposażenie kaplicy i wybudowały obszerniejszą świątynię – w związku z czym w 1612 r. nastąpiła erekcja parafii. W celu umożliwienia działalności charytatywnej siostry ufundowały przy parafii szpital dla ubogich i wystawiły murowaną plebanię. Parafia należała do dekanatu chodelskiego, potem lubelskiego, podmiejskiego, świdnickiego i obecnie lubelskiego południowego.

Murowany kościół pw. św. Wawrzyńca wybudowany został w latach 1608 - 1611 r. dzięki staraniom Agnieszki Jastkowskiej, przeoryszy lubelskiego klasztoru Brygidek i kapelana ks. Andrzeja Bietkiewicza. Konsekracja nastąpiła w 1611 r. W latach 1913-15 świątynię rozbudowano, przedłużając według projektu arch. Władysława Siennickiego nawę w kierunku zachodnim. Budynek jest murowany z kamienia i cegły, jednonawowy, z półkoliście zamkniętym prezbiterium. We wnętrzu zachowane sklepienia ze sztukateriami późnorennesansowymi i należy do grupy kościołów typu lubelskiego. Ponadto we wnętrzu XVII w

obrazy św. Wawrzyńca i Agnieszki (oraz dwa obrazy przedstawiające te same postacie świętych z XVIII w.).

Ogrodzenie kościoła jest murowane, z barokową bramką. Stara murowana plebania jest XIX w., ale posiada wcześniejsze, zapewne XVII w. piwnice. Obok wzniesiona plebania nowsza. Dzwonnica i organistówka nowsze. (data wzniesienia organistówki 1906 r.).

Kolonia Chmiel: Parafię erygował w 1929 r. bp Marian Fulman. Wcześniej miejscowość należała do par. Krzczonów. Przez cały czas wchodziła w skład dekanatu Piaski. Równocześnie z erekcją założono cmentarz grzebalny. Kościół pw. MB Częstochowskiej, murowany, wybudowany został w 1929 r. Budynek jest jednonawowy z półkoliście zamkniętym prezbiterium. Dach dwuspadowy z wieżyczką na sygnaturkę. Obok świątyni dzwonnica z 2 dzwonami, współczesna kościołowi.

Kościół parafialny w Kolonii Chmiel.

Do 1955 r. teren parafii zamieszkiwało ok. 60 **mariawitów**, którzy od 1929 r. posiadali tu swoją świątynię. W latach 60-tych została ona rozebrana i przeniesiona do Giełczwi, gdzie obecnie służy katolikom. Stąd zachowany małeńki cmentarz mariawicki o czym por. poniżej.

2.4.7 Zabytki techniki

Na terenie gminy zachowane nieliczne zabytki techniki: W poszczególnych miejscowościach są to:

- Chmiel: kuźnia drewniana z 1936 r. (budynek oznaczony nr 66);
- Chmiel Kolonia: kuźnia z 1938 r. (budynek oznaczony nr 72);
- Czerniejów: zachowany młyn górny, drewniany, z 1904 r., opuszczony, z pozostałością śluzy drewnianej; młyn dolny nie zachowany (fundamenty i pozostałości drewnianej śluzy);
- Jabłonna: gorzelnia i magazyn spirytusu (por.rozdz. Arch. rezydencjonalna...); grobla stanowiąca ślad młyna, wymienianego przez cały okres staropolski; drewniany wiatrak koźlak;

Jabłonna, drewniany wiatrak koźlak.

- Piotrków: zachowany młyn z pocz. XX w.
- Skrzynice: zachowana kuźnia murowana z lat 20-tych XX w. (obecnie magazyn).

2.4.8 Ruralistyka

Dominujące w gminie są układy jednodrożnicowe, tzw. „rzędówki”, przede wszystkim zwarte. Zabudowa rozproszona, pojedyncze siedliska lub małe zespoły kilku domostw, nie jest związana z osadnictwem historycznym. Pozostałości tradycyjnej zabudowy występują przede wszystkim w miejscowościach: Chmiel, Skrzynice i Piotrówek, gdzie ulokowana na wysokim brzegu Czerniejówki zabudowa układa się w wyjątkowo malownicze, zwarte zespoły, w których oprócz budynków mieszkalnych odnotować należy wartościową i nierzadko dobrze zachowaną zabudowę gospodarczą.

Ciągle jeszcze czytelne są pierwotne, **łanowe rozmierzenia pól** w najstarszych wsiach: Czerniejów, Piotrków, Chmiel, tworzące charakterystyczny pejzaż pól pasmowych.

Chata, wieś Jabłonna.

2.4.9 Cmentarze, groby wojenne i mogiły

Na terenie gminy usytuowanych jest kilka historycznych nekropoli. Są to dwa czynne cmentarze parafialne, jeden zamknięty cmentarz mariawicki i dość licznie zachowane mogiły

wojenne z okresu I wojny światowej - wśród tych ostatnich wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego.

Cmentarz parafialny w kolonii Chmiel: funkcjonujący od 1908 r., powierzchnia cmentarza ok. 1,5 ha. Cmentarz położony na wyniosłości terenu, z rozległym widokiem.

Cmentarz mariawicki w Chmielu II: położony przy szosie do Piotrkowa, założony w 1912 r., zachowanych kilka grobów, ogrodzenie wyznacza niewielki teren o powierzchni 0,05 ha.

Cmentarz mariawicki w Chmielu II.

Cmentarz parafialny w Czerniejowie: założony w 1885 r., na cmentarzu mogiła ofiar egzekucji z 12 kwietnia 1942 r.

Cmentarze i mogiły wojenne z I wojny światowej w miejscowościach:

- Chmiel II,

- **Kolonia Tuszów,**
- **Piotrkówek,**
- **Piotrków I** (cmentarz wpisany do rejestru zabytków pod nr A/1075),
- **Piotrków II** (cmentarz wpisany do rejestru zabytków pod nr A/1074),
- **Piotrków II** (cmentarz wpisany do rejestru zabytków pod nr A/1076).

2.5 Fizjonomia gminy

Gmina Jabłonna jest gminą wiejską, gdzie bliskie sąsiedztwo dużego miasta – centrum aglomeracji wywiera skutki prawie w wielu dziedzinach życia gminy, w jej kształcie przestrzennym, w rozmieszczeniu infrastruktury technicznej, a także w tendencjach rozwojowych.

Obszar gminy posiada duże – charakterystyczne dla Wyżyny Lubelskiej – zróżnicowanie hipsometryczne terenu. Część północno-zachodnia obszaru gminy znajduje się w Czerniejowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, natomiast pozostała część gminy w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym. Poza rzeźbą terenu z dominującymi ostańcami wzbogacają krajobraz obszary leśne, gdzie znajdują się dwa leśne rezerваты przyrody „Chmiel” i „Olszanka”. Północno-zachodnią część obszaru gminy obejmuje tzw. „zielony pierścień” ustanowiony wokół Lublina. Jest to strefa czynnej ochrony krajobrazu.

Jako położona w bezpośrednim sąsiedztwie Lublina gmina zaliczana jest do strefy funkcjonalnej centrum Aglomeracji Lubelskiej, w której w dużym nasileniu występują powiązania:

- dojazdów i wyjazdów do pracy
- funkcje sypialniane dla Lublina,
- żywicielskie,
- zaplecza rekreacyjnego dla mieszkańców Lublina.

2.6 Charakterystyka istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej

Teren gminy Jabłonna posiada czytelną strukturę funkcjonalno – przestrzenną mającą swoje uzasadnienie w powstawaniu tradycyjnej zabudowy wiejskiej ułożonej wzdłuż dróg, mającą swoje tradycje historyczne (tzw. wsie ulicówki) gdzie zagroda ułożona jest na końcu długiej parceli rolnej wchodzącej w skład dużego kompleksu upraw polowych, Podział administracyjny gminy na 17 sołectw nie pozostaje bez wpływu na wyodrębnienie odpowiedniej ilości jednostek w strukturze przestrzennej. Są to:

- Chmiel I
- Chmiel II
- Chmiel Kolonia
- Czerniejów
- Czerniejów Kolonia
- Jabłonna II
- Jabłonna Majątek
- Piotrków I
- Piotrków II
- Piotrków Kolonia
- Skrzynice I
- Skrzynice II
- Skrzynice Kolonia
- Tuszów
- Wolnica

Najistotniejszymi elementami krystalizującymi przestrzeń gminy są;

- Drogi wojewódzkie i gminne
- dolina rzeki Czerniejówki.

Analizując strukturę przestrzenną tego obszaru stwierdzić należy, że zaczątek dla tworzenia strefy aktywności gospodarczej, której generatorem jest droga relacji Lublin Biłgoraj Nr 835. Zabudowa letniskowa oraz zagospodarowanie rekreacyjne nie stanowią znaczącego elementu w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy. Jedynie w obszarze miejscowości Piotrków I, Piotrków II i Chmiel II istnieją pojedyncze domy letniskowe.

2.7 Elementy programowe rozwoju gminy

2.7.1 Mieszkalnictwo

Pod koniec grudnia 2002 r. gmina Jabłonna liczyła 7.500 mieszkańców. Zajmowali oni ok. 2.000 mieszkań. Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu wynosiła 3,67. Na jedną izbę przypadało 0,97 osoby. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 86,3 m², na 1 osobę przypadało 23,5m² powierzchni użytkowej.

Dla porównania podano analogiczne wskaźniki dla woj. lubelskiego. Średnie mieszkanie w woj. lubelskim posiadało 73,3 m² powierzchni użytkowej. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wskaźnik powierzchni użytkowej 31.12.2002 r. wynosił w woj. lubelskim 21,6 m². Porównanie wskaźników gminy Jabłonna i woj. lubelskiego ilustruje załączona tabela.

wyszczególnienie	osób/ mieszkanie	osób/izbę	pow. uż. mieszkania	pow. uż./osobę	izb/ mieszkanie
woj. lubelskie	3,40	0,91	73,8	21,6	3,74
gm. Jabłonna	3,67	0,97	86,3	23,5	3,77

Zasoby mieszkaniowe stanu istniejącego zakwalifikowano w trakcie inwentaryzacji bezpośredniej do dobrego stanu technicznego, w związku z tym przyjęto zasadę, że powinny one zostać adaptowane prawie w całości.

Obecnie sytuacja mieszkaniowa w gminie Jabłonna w porównaniu do innych gmin woj. lubelskiego nie jest dobra. Mieszkania są przeludnione. Na jedno mieszkanie w gminie przypada 3,67 osoby, podczas gdy w woj. lubelskim tylko 3,40 osoby.

2.7.2 Usługi

Stan zagospodarowania na 25 czerwca 2004 (według danych Urzędu Gminy).

2.7.2.2 Usługi

Oświata

Wychowanie przedszkolne

2 placówki przedszkolne – 116 dzieci

Szkoły podstawowe

5 szkół podstawowych:

- w Piotrkowie – 204 dzieci
  - w Jabłonnej – 182 dzieci
  - w Czerniejowie – 116 dzieci
  - w Skrzynicach – 71 dzieci
  - w Tuszowie – 57 dzieci
- razem: 630 dzieci

Szkolnictwo gimnazjalne dla dzieci i młodzieży

W gminie Jabłonna są 2 gimnazja:

- w Jabłonnej – 144 uczniów
  - w Piotrkowie – 161 uczniów
- razem: 305 uczniów

Liczba uczniów w szkołach:

Rodzaj szkoły	Liczba uczniów (IV – 2002 r.)
Podstawowe	630
Gimnazja	305
Razem:	935

W oświacie zatrudnionych jest ogółem 102 osoby.

Służba zdrowia

Na terenie gm. Jabłonna występują 2 placówki służby zdrowia: w Jabłonnej i w Chmielu.

Kultura

Na terenie gminy Jabłonna prowadzi działalność: Gminna Biblioteka Publiczna z trzema filiami o łącznej liczbie czytelników 1200.

Gminny Ośrodek Kultury w Jabłonnie z siedzibą w Piotrkowie, który został oddany do użytku w 1986 roku. GOK prowadzi działalność w zakresie zajęć plastycznych, zajęcia z rytmiki i tańca, festiwale piosenki dziecięcej, eliminacje małego konkursu recytatorskiego. Ponadto GOK organizuje Gminne Przeglądy Zespołów Śpiewaczych Kół Gospodyń Wiejskich.

Turystyka i rekreacja

Na terenie gminy nie występuje baza noclegowo-turystyczna.

Usługi komercyjne

Handel

Na terenie gminy Jabłonna występują rozproszone usługi stopnia podstawowego, ulokowane najczęściej w ciągach zabudowy wiejskiej – ze względu na znaczną dynamikę zmian w tej dziedzinie odstąpiono od jej bilansowania, ograniczając się do pokazania tych usług na planszy stanu.

2.7.2.3 Administracja i usługi gminne

Urząd Gminy znajduje się w Jabłonnej, gdzie posiada samodzielny obiekt na działce wydzielonej.

Na terenie gminy Jabłonna funkcjonuje 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

2.7.3 Rolnictwo

Głęboki kryzys w rolnictwie jaki nastąpił w latach 90-tych objął wszystkie sfery życia środowisk wiejskich. Dotknął rolnictwo nie przygotowane na przejście z gospodarki planowanej centralnie do rynkowej.

Mała chłonność rynków zbytu spowodowała zubożenie znacznych obszarów ludności rolniczej. W tych warunkach nastąpił spadek zapotrzebowania na usługi rolnicze ze strony tej ludności przy stosunkowo wysokich kosztach usług.

Sytuacja kryzysowa odbiła się niekorzystnie na specjalistycznych kierunkach produkcji, które w wielu rejonach aglomeracji zostały zamienione na wielokierunkowe jako mniej ryzykowne. Spowodowało to niejako cofnięcie w specjalistycznych kierunkach produkcji o wiele lat (np. nasiennictwo, hodowla roślin, hodowla zwierząt, sadownictwo).

Kryzys w rolnictwie i brak zapotrzebowania na usługi spowodował upadłość jednostek usługowych rolnictwa w ich dotychczasowym kształcie. Obecna organizacja obsługi rolnictwa na terenach wiejskich gminy Jabłonna podlega wielu modyfikacjom i znajduje się w okresie przejściowym dostosowującym się do potrzeb gospodarki wolnorynkowej.

Stan okresu przejściowego w jakim niewątpliwie znajduje się sfera usługowa stwarza wiele zagrożeń i niedomogów zwłaszcza wobec faktu, że wiele jednostek organizacyjnych państwowych czy spółdzielczych ogłosiło upadłość.

Użytkowanie gruntów w granicach administracyjnych gminy Jabłonna wg danych Urzędu Statystycznego w Lublinie w dniu 31.XII.2002 r. przedstawia się następująco:

gmina	powierzchnia ogólna							
	ogółem	użytki rolne w ha					lasy	pozostałe grunty i nieużytki
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
ogółem	9.080,78	8.345,32	7.954,94	186,45	122,00	81,93	169,25	566,21
procent	100	91,9	87,6	2,1	1,3	0,9	1,9	6,2

użytki rolne	8.345,32 ha	91,9%
lasy	169,25 ha	1,9%
pozostałe grunty i nieużytki	566,21 ha	6,2%
razem pow. gminy:	9.080,78 ha	100,0%

2.8 System transportowy

2.8.1 Komunikacja drogowa

2.8.1.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Układ komunikacyjny gminy tworzą ciągi dróg:

- wojewódzkich
- powiatowych
- gminnych
- wewnętrznych

Łączna długość dróg publicznych w gminie wynosi 185,0 km w tym w poszczególnych kategoriach:

- wojewódzkie - 25,7 km
- powiatowe - 32,3 km
- gminne - 127,0 km

Nawierzchnię twardą mają:

- drogi wojewódzkie o długości 25,7 km
- drogi powiatowe o długości 23,8 km
- drogi gminne o długości 19,0 km,

Nawierzchnię gruntową i gruntową ulepszoną mają:

- drogi powiatowe o długości 8,5 km,
- drogi gminne o długości 108,0 km

Powiązania zewnętrzne gminy Jabłonna realizowane są poprzez drogi wojewódzkie i drogi powiatowe.

Podstawową rolę w powiązaniach wewnątrz gminy pełnią ciągi dróg powiatowych i gminnych.

2.8.1.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego

- istniejąca sieć drogowa zapewnia poprawną obsługę obszaru gminy
- w sieci dróg gminnych duży udział stanowią drogi o nawierzchni gruntowej i gruntowej ulepszonej
- drogi gminne i powiatowe charakteryzują się małymi szerokościami w liniach rozgraniczających oraz brakiem chodników dla pieszych

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JABŁONNA

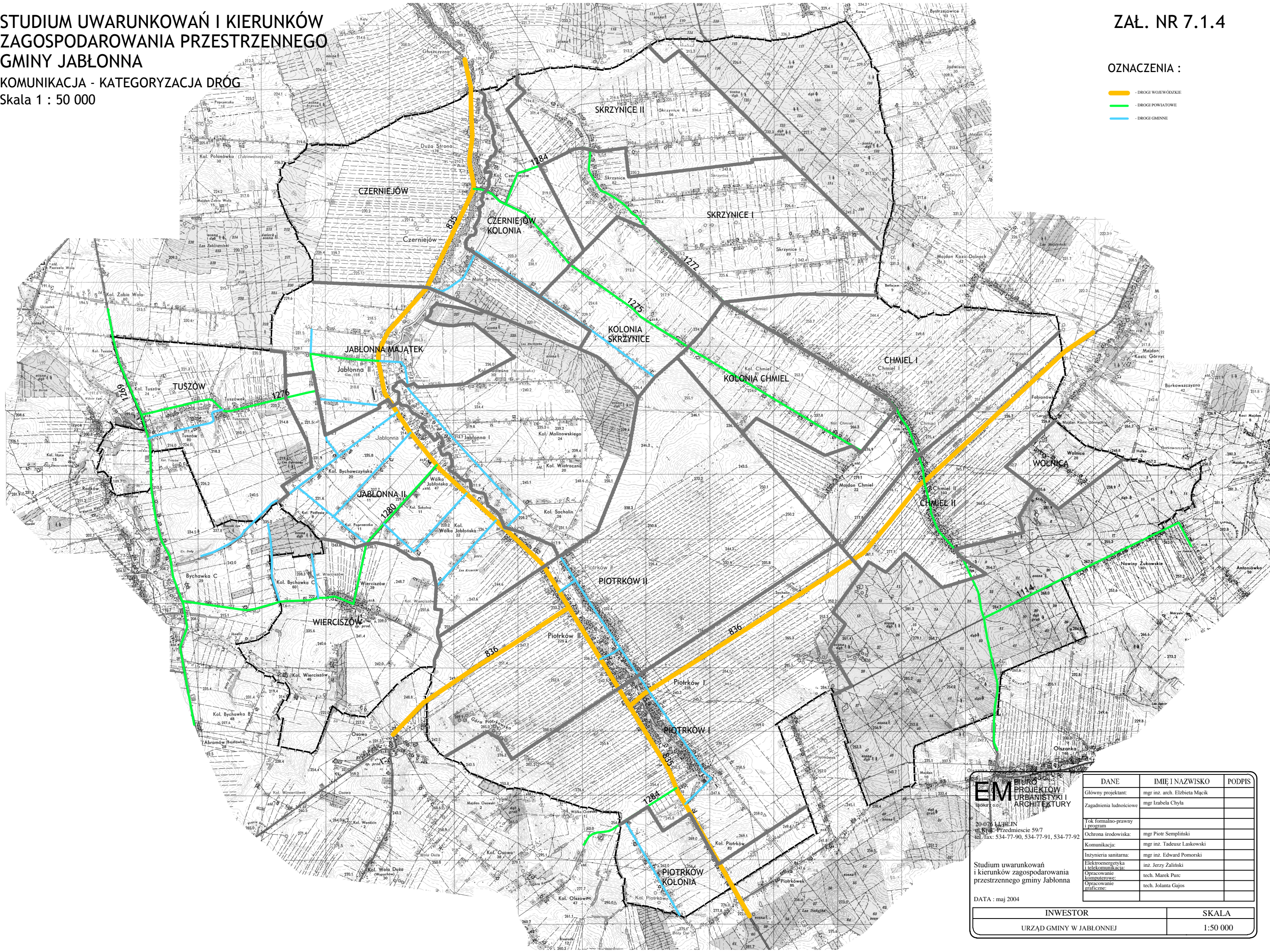
KOMUNIKACJA - KATEGORYZACJA DRÓG

Skala 1 : 50 000

ZAŁ. NR 7.1.4

OZNACZENIA :

- - DROGI WOJEWÓDZKIE
- - DROGI POWIATOWE
- - DROGI GMINNE

EM BIURO PROJEKTÓW URBANISTYKI I ARCHITEKTURY

Spółka z o.o.

20-076 LUBLIN
ul. Rynek-Przedmieście 59/7
tel./fax: 534-77-90, 534-77-91, 534-77-92

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna

DATA : maj 2004

DANE	IMIĘ I NAZWISKO	PODPIS
Główny projektant:	mgr inż. arch. Elżbieta Maćk	
Zagadnienia ludnościowe	mgr Izabela Chyla	
Tok formalno-prawny i program		
Ochrona środowiska:	mgr Piotr Sempłiński	
Komunikacja:	mgr inż. Tadeusz Łaskowski	
Inżynieria sanitarna:	mgr inż. Edward Pomorski	
Elektroenergetyka i telekomunikacja:	inż. Jerzy Zaliński	
Opracowanie komputerowe:	tech. Marek Purc	
Opracowanie graficzne:	tech. Jolanta Gajos	

INWESTOR

URZĄD GMINY W JABŁONNEJ

SKALA

1:50 000

2.8.1.3 Główne cele dla rozwoju komunikacji drogowej

- modernizacja i przebudowa istniejącej drogi wojewódzkiej nr 835 do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego i drogi nr 836 do parametrów drogi głównej
- budowy nawierzchni twardej na istniejących ciągach dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej
- poprawa stanu technicznego nawierzchni na istniejących ciągach dróg powiatowych i gminnych
- budowy nowych elementów układu drogowego dla obsługi istniejącej zabudowy rozproszonej
- dla poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach wojewódzkich i powiatowych w obszarach zabudowy należy wybudować chodniki i zatoki dla komunikacji zbiorowej.

2.8.2 Komunikacja publiczna

2.8.2.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Przewozy wewnątrz gminy oraz zewnętrzne realizowane są trasami komunikacji publicznej i prywatnej małopojemnej (BUSY) kursującej drogami wojewódzkimi i utwardzonymi drogami powiatowymi.

2.8.2.2 Główne cele dla rozwoju komunikacji publicznej

Dla poprawy obsługi gminy komunikacją zbiorową należy dążyć do zwiększenia ilości linii w oparciu o tabor mało pojemny oraz wyposażyć przystanki w zadaszenia.

2.8.3 Techniczne zaplecze motoryzacji.

2.8.3.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Stacje paliw

W obszarze gminy funkcjonują 2 stacje paliw w miejscowości Jabłonna II.

Przy drodze powiatowej relacji Lublin-Bychawa, w miejscowości Tuszów na terenie gminy Strzyżewice zlokalizowana jest stacja paliw obsługująca przyległe wsie na terenie gminy Jabłonna.

Stacje obsługi samochodów

Obsługa samochodów osobowych świadczona jest przez warsztaty rzemieślnicze.

Parkowanie samochodów

Parkowanie pojazdów odbywa na terenach posesji oraz na parkingach zlokalizowanych

2.8.3.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego

- obsługa potrzeb motoryzacyjnych w zakresie stacji paliw i stacji obsługi samochodów wydaje się być zaspokojona
- należy zwiększyć ilości miejsc postojowych o nawierzchni twardej w rejonach usług

2.8.3.3 Główne cele dla rozwoju technicznego zaplecza motoryzacji

W uwarunkowaniach gospodarki rynkowej o rozmieszczeniu i ilości usług w zakresie stacji paliw oraz obiektów obsługi samochodów i maszyn rolniczych będzie decydował rynek popytu i podaży.

2.9 Systemy infrastruktury technicznej

2.9.1 Elektroenergetyka

2.9.1.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Obsługa elektroenergetyczna gminy Jabłonna odbywa się za pośrednictwem sieci i urządzeń będących własnością Lubelskich Zakładów Energetycznych „LUBZEL” posiadającej koncesję na przesył, dystrybucję i obrót energią elektryczną.

Bezpośrednio gmina Jabłonna zasilana jest za pośrednictwem sieci średniego napięcia w wykonaniu napowietrznym wychodzących z GPZ zlokalizowanych poza terenem gminy – GPZ Abramowice, GPZ Bychawa, GPZ Niedrzwica. Linie napowietrzne przedstawiono na załączniku graficznym linią koloru czerwonego. Sieć napowietrzna SN zasila stacje transformatorowe w wykonaniu słupowym.

Sieć rozdzielcza niskiego napięcia oraz przyłącza wykonana jest jako napowietrzna oraz kablowa.

Przez wschodnią część gminy przebiega linia napowietrzna 220 kV relacji GSZ Abramowice – Zamość.

2.9.1.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego

- sieć napowietrzna SN i stacje transformatorowe zaspokajają zapotrzebowanie mocy na poziomie obecnie obowiązującego standardu
- konieczność modernizacji niektórych odcinków sieci i urządzeń elektroenergetycznych

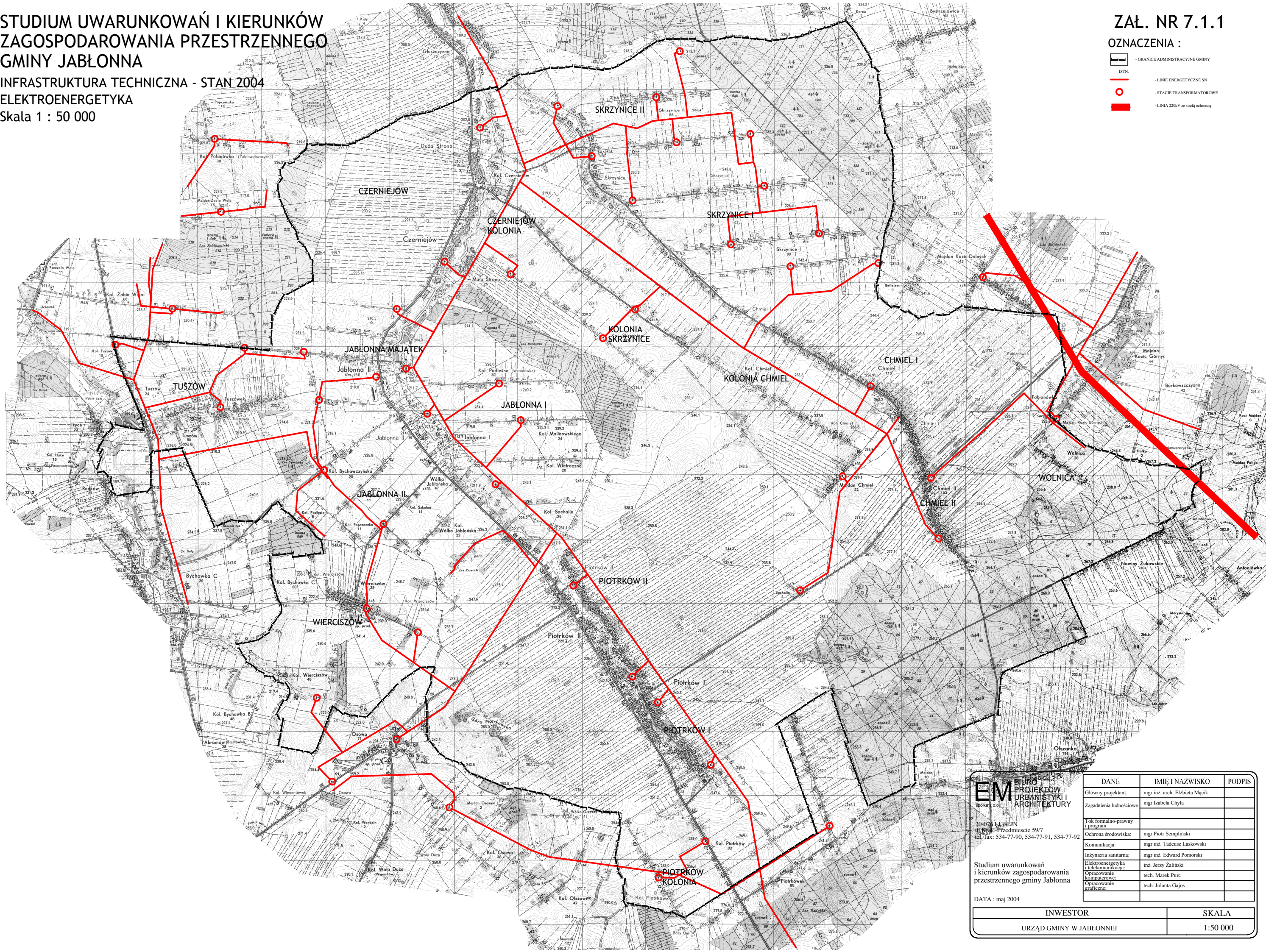
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JABŁONNA

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA - STAN 2004
ELEKTROENERGETYKA
Skala 1 : 50 000

ZAŁ. NR 7.1.1

OZNACZENIA :

- - GRANICE ADMINISTRACYJNE GMINY
- - LINIE ENERGETYCZNE SN
- - STACJE TRANSFORMATOROWE
- - LINIA 220kV ze strefą ochronną

EM BIURO PROJEKTÓW URBANISTYKI I ARCHITEKTURY
Spółka z o.o.
20-076 LUBLIN
ul. Rynek Przemysłowy 59/7
tel./fax: 534-77-90, 534-77-91, 534-77-92

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna

DATA : maj 2004

DANE	IMIĘ I NAZWISKO	PODPIS
Główny projektant:	mgr inż. arch. Elżbieta Maćk	
Zagadnienia ludnościowe	mgr Izabela Chyla	
Tok formalno-prawny i program		
Ochrona środowiska:	mgr Piotr Sempliński	
Komunikacja:	mgr inż. Tadeusz Łaskowski	
Inżynieria sanitarna:	mgr inż. Edward Pomorski	
Elektroenergetyka i telekomunikacja:	inż. Jerzy Zaliński	
Opracowanie komputerowe:	tech. Marek Purc	
Opracowanie graficzne:	tech. Jolanta Gajos	

INWESTOR	SKALA
URZĄD GMINY W JABŁONNEJ	1:50 000

2.9.2 Telekomunikacja

2.9.2.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Obsługa telekomunikacyjna gminy Jabłonna realizowana jest przez koncesjonowanych operatorów telekomunikacyjnych.

W przypadku telefonii przewodowej jest to Telekomunikacja Polska S.A., natomiast w przypadku telefonii komórkowej cyfrowej i analogowej są to : PLUS GSM, ERA GSM, IDEA GSM, Centertel.

Bezpośrednio teren gminy obsługują dwie centrale zlokalizowane w Jabłonnej i w Piotrkowie. Sieć telekomunikacyjna magistralna i rozdzielcza wykonana jest jako kablowa doziemna i napowietrzna.

2.9.2.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego

- dobrze rozwinięta sieć telekomunikacyjna przewodowa,
- brak konkurencji w dziedzinie telekomunikacji przewodowej – jeden operator.

2.9.3 Zaopatrzenie w wodę

2.9.3.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Podstawową rolę w zaopatrzeniu w wodę gminy Jabłonna spełniają grupowe wodociągi wiejskie, które obejmują swoim zasięgiem obsługi wszystkie miejscowości na obszarze tej gminy. Aktualnie obszar gminy zaopatrywany jest w wodę z czterech wodociągów grupowych:

- wodociągu grupowego “Czerniejów” zasilanego z ujęcia podziemnego i stacji wodociągowej zlokalizowanych w obrębie doliny Czerniejówki, w otoczeniu pól uprawnych Kolonii Czerniejów,
- wodociągu grupowego “Jabłonna” zasilanego z ujęcia podziemnego ze stacją wodociągową, które zlokalizowane są miejscowości Jabłonna,
- wodociągu grupowego “Piotrków”, który posiada ujęcie podziemne ze zbiornikiem wyrównawczym usytuowane w miejscowości Piotrków,
- wodociągu grupowego “Chmiel” zasilanego z ujęcia podziemnego ze stacją wodociągową, które zlokalizowane są we wsi Chmiel II.

Wodociąg “Czerniejów”

Wodociąg ten posiada ujęcie podziemne wyposażone w dwie studnie głębinowe i stację wodociągową, które zlokalizowane są w dolinie rzeki Czerniejówki na terenach gminnych

w sąsiedztwie miejscowości Kolonia Czerniejów. Zasoby eksploatacyjne dla tego ujęcia zatwierdzone w kat. B wynoszą $Q = 189 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 10,8 \text{ m}$. Schemat technologiczny tego wodociągu obejmuje:

- ujęcie wody składające się z dwóch studni głębinowych – podstawowej i rezerwowej,
- zbiornik wyrównawczy o pojemności $V = 2 \times 300 \text{ m}^3$,
- stację wodociągową wyposażoną w sześć odźlaziaczy o pojemnościach 1400 dm^3 ,
- trzy zbiorniki hydroforowe o pojemnościach 6300 dm^3 i pompownię drugiego stopnia,
- sieć przesyłową z przyłączami.

Woda ze studni głębinowych tłoczona jest poprzez odźlaziacze do zbiornika wyrównawczego, z którego za pośrednictwem hydroforni dostarczana siecią rozdzielczą do poszczególnych odbiorców.

Na terenie gminy Jabłonna wodociąg ten obsługuje miejscowość Czerniejów. Ponadto siecią tego wodociągu doprowadzana jest woda do gminy Głusk dla miejscowości Głuszczyzna, Mętów, Ćmiłów, Żabia Wola i Głusk oraz częściowo dla obsługi południowej części obszaru gminy Lublin. Ujęcie tego wodociągu posiada pozwolenie wodno-prawne ważne do 30 października 2012 r. na pobór wód w ilościach:

$$Q_{d\acute{s}r.} = 1730 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{dmax.} = 2200 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{hmax.} = 140 \text{ m}^3/\text{h}$$

Maksymalny godzinowy pobór wody wg pozwolenia wodnoprawnego wynosi $140 \text{ m}^3/\text{h}$ co stanowi 74% w stosunku do zatwierdzonych zasobów w kat B.

Należy podkreślić, że faktyczny pobór wody z tego ujęcia w ostatnim roku wyniósł $178965 \text{ m}^3/\text{rok}$, natomiast średni dobowy kształtował się na poziomie $Q_{d\acute{s}r} = 490 \text{ m}^3/\text{d}$, co stanowi 28% wielkości dopuszczanej w pozwoleniu wodno-prawnym.

Z powyższych danych wynika wniosek, że zatwierdzone zasoby eksploatacyjne tego ujęcia są dużo wyższe od aktualnego poboru wody z tego wodociągu stanowiącego około 14% w stosunku zatwierdzonej wydajności ujęcia.

Długość sieci rozdzielczej tego wodociągu na terenie gminy Jabłonna wynosi 3,9 km. Liczba przyłączy wodociągowych zasilanych z tej sieci na terenie gminy wynosi 139 szt. Liczba przyłączy podłączonych do sieci tego wodociągu poza obszarem gminy Jabłonna wynosi odpowiednio:

- w gminie Głusk 998 szt.
- w gminie Lublin 652 szt.

Wodociąg "Jabłonna"

Wodociąg ten zasilany jest w wodę z ujęcia podziemnego i stacji wodociągowej, które zlokalizowane są w miejscowości Jabłonna. Zasoby eksploatacyjne zatwierdzone w kat B dla tego ujęcia wynoszą $Q = 60 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 10 \text{ m}$.

Schemat technologiczny tego wodociągu obejmuje:

- ujęcie składające się z dwóch studni głębinowych (podstawowej i rezerwowej),
- zbiornik wyrównawczy o pojemności $V = 100 \text{ m}^3$
- hydroformię wyposażoną w dwa zbiorniki hydroforowe o pojemnościach 6300 dm^3 i pompownię drugiego stopnia,
- sieć przesyłową z przyłączami.

Ujęcie posiada pozwolenie wodo-prawne ważne do 01-04-2005 r. na pobór wód w ilościach:

$$Q_{d\acute{s}r.} = 644 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{dmax.} = 900 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{hmax.} = 45 \text{ m}^3/\text{h}$$

Maksymalny godzinowy pobór wody wg pozwolenia wodno-prawnego wynosi $45 \text{ m}^3/\text{h}$ co stanowi 75% w stosunku do zatwierdzonych zasobów w kat B.

Rzeczywisty pobór wody z ujęcia w ostatnim roku wyniósł $79940 \text{ m}^3/\text{r}$ co odpowiada średniemu dobowemu poborowi w ilości $Q_{d\acute{s}r.} = 219 \text{ m}^3/\text{d}$ a więc w przybliżeniu na poziomie 34% wartości określonej w pozwoleniu wodno-prawnym.

Długość rozdzielczej sieci wodociągowej tego systemu wynosi 52,3 km, natomiast łączna ilość przyłączy podłączonych do sieci wynosi 832 szt.

Wodociąg "Piotrków"

Wodociąg ten zasilany jest z ujęcia głębinowego współpracującego ze stacją wodociągową, które zlokalizowane są w miejscowości Piotrków. Ujęcie posiada wydajność zatwierdzoną w kategorii B wynoszącą $Q = 75 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $S = 3,5 \text{ m}$.

Schemat technologiczny tego wodociągu obejmuje:

- dwie studnie głębinowe – podstawową i awaryjną,
- zbiornik wyrównawczy o pojemności $V = 2 \times 150 \text{ m}^3$
- sieć wodociągową przesyłową z przyłączami.

Na terenie gminy wodociąg ten obsługuje wsie: Piotrków I i Piotrków II.

Ujęcie wody wraz ze stacją wodociągową posiada wygrodzony teren strefy ochrony bezpośredniej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ujęcie posiada pozwolenie wodno-prawne ważne do końca 2005 r. Dopuszczalne wielkości poboru wód określone w pozwoleniu wodno-prawnym wynoszą:

$$Q_{d\acute{s}r} = 280 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{d\text{max}} = 350 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{h\text{max}} = 40 \text{ m}^3/\text{h}$$

Maksymalny dobowy pobór wody z tego ujęcia ustalony w pozwoleniu wodno-prawnym wynosi $Q_{h\text{max}} = 21 \text{ m}^3/\text{h}$. Wielkość ta stanowi 53% zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęcia.

Rzeczywisty roczny pobór wody z tego ujęcia (w 2003 r.) wyniósł 46830 m³/r. natomiast średnio dobowy pobór kształtował się na poziomie $Q_{d\acute{s}r} = 128 \text{ m}^3/\text{d}$ co stanowiło 46% wielkości określonej w pozwoleniu wodno-prawnym. Oznacza to, że aktualny pobór wody z ujęcia kształtuje się na poziomie około 10% wielkości zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych tego ujęcia.

Długość sieci rozdzielczej tego wodociągu wynosi 22,8 km, natomiast ogólna liczba przyłączy wynosi 460 szt.

Wodociąg "Chmiel"

Wodociąg ten posiada ujęcie wód podziemnych ze stacją wodociągową, które zlokalizowane w miejscowości Chmiel II. Wodociąg ten posiada następujące urządzenia technologiczne:

- ujęcie obejmujące dwie studnie głębinowe - podstawową i rezerwową,
- zbiornik wyrównawczy o pojemności $V = 2 \times 150 \text{ m}^3$,
- dwa zbiorniki hydroforowe o pojemnościach 6300 dm³,
- sieć rozdzielczą z przyłączami.

Wodociąg obsługuje wsie: Chmiel I, Chmiel II i Kol. Chmiel.

Łączna długość sieci rozdzielczej tego wodociągu wynosi 48,9 km, natomiast całkowita liczba przyłączy wodociągowych wynosi 460 szt.

Ujęcie ze stacją wodociągową posiada wygrodzony teren strefy ochrony bezpośredniej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Zasoby eksploatacyjne ujęcia zatwierdzone w kat B wynoszą $Q = 67 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $S = 10 \text{ m}$. Dopuszczalne wielkości poboru wody z ujęcia ustalone w aktualnym pozwoleniu wodno-prawnym ważnym do końca 2005 roku wynoszą :

$$Q_{d\acute{s}r} = 570 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{d\text{max}} = 740 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{h\text{max}} = 39 \text{ m}^3/\text{h}$$

Pobór maksymalny godzinowy wg pozwolenia wodno-prawnego stanowi 58% zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych.

Rzeczywisty roczny pobór wody z tego ujęcia (w 2003 r.) wyniósł 61647 m³/r. natomiast średnio dobowy pobór kształtował się na poziomie $Q_{d\acute{s}r} = 169 \text{ m}^3/\text{d}$, co stanowiło 30% wielkości określonej w pozwoleniu wodno-prawnym. Oznacza to, że aktualny pobór wody z ujęcia kształtuje się na poziomie 18% wielkości zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych tego ujęcia.

Zestawienie parametrów eksploatacyjnych ujęć wód zasilających grupowe wodociągi wiejskie na obszarze gminy Jabłonna

Nazwa ujęcia	Zasoby w kat. B [m ³ /h]	Pobór wg pozwpr. [m ³ /h]	Pobór aktual. [m ³ /h]	% wykorzyst. dop. poboru
Czerniejów	189,0	140,0	39,2	28 / 13
Jabłonna	60,0	45,0	15,3	34 / 26
Piotrków	75,0	40,0	18,4	46 / 10
Chmiel	67,0	39,0	12,0	31 / 18
Razem:	391,0	264,0	84,9	32 / 22

Suma wielkości dopuszczalnego poboru wód ustalonego w pozwoleniach wodno-prawnych w stosunku do zatwierdzonych wydajności eksploatacyjnych stanowi 68%

Aktualny sumaryczny pobór wody z powyższych ujęć stanowi 32% wielkości dopuszczonej w pozwoleniach wodno-prawnych oraz 22% w stosunku do sumy zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych.

Całkowita długość sieci rozdzielczej na obszarze gminy wynosi 127,9 km

Łączna ilość przyłączy wodociągowych wynosi 2080 szt.

Całkowita liczba obsługiwanych siecią mieszkańców wynosi 7300 osób.

Procentowy udział ludności obsługiwanej sieciami wodociągowymi wynosi 95%.

2.9.3.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego

- Należy dążyć do rozszerzenia zasięgu sieci przesyłowych istniejących wodociągów grupowych w celu:

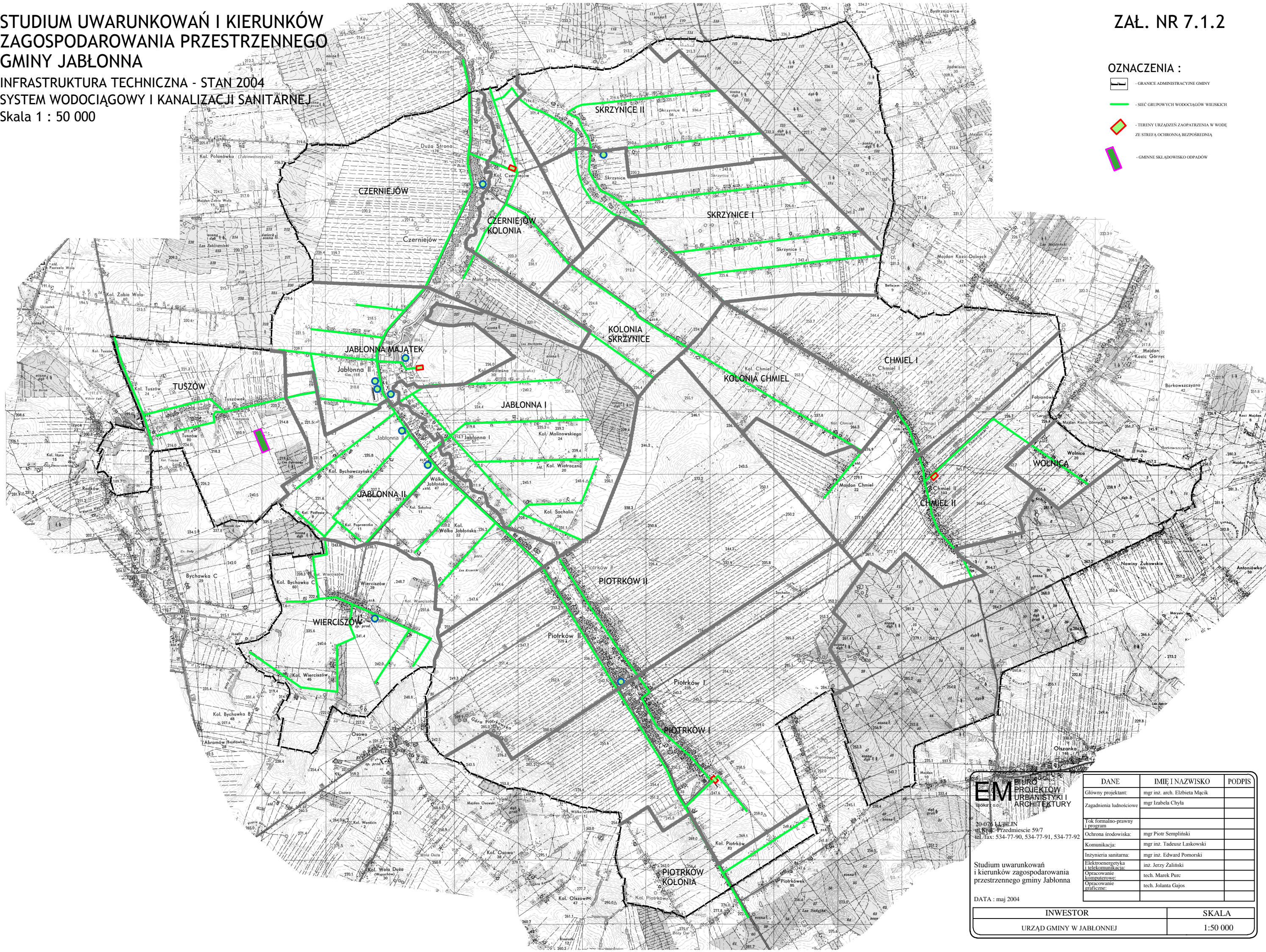
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JABŁONNA

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA - STAN 2004
SYSTEM WODOCIĄGOWY I KANALIZACJI SANITARNEJ
Skala 1 : 50 000

ZAŁ. NR 7.1.2

OZNACZENIA :

- - GRANICE ADMINISTRACYJNE GMINY
- - SIĘC GRUPOWYCH WODOCIĄGÓW WIEJSKICH
- - TERENY URZĄDZEŃ ZAOPATRZENIA W WODĘ ZE STREFĄ OCHRONY BEZPOŚREDNIA
- - GMINNE SKŁADOWISKO ODPADÓW

EM BIURO PROJEKTÓW URBANISTYKI I ARCHITEKTURY
Spółka z o.o.
20-076 LUBLIN
ul. Rynek - Przedmieście 59/7
tel./fax: 534-77-90, 534-77-91, 534-77-92

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna

DATA : maj 2004

DANE	IMIĘ I NAZWISKO	PODPIS
Główny projektant:	mgr inż. arch. Elżbieta Maćk	
Zagadnienia ludnościowe	mgr Izabela Chyla	
Tok formalno-prawny i program		
Ochrona środowiska:	mgr Piotr Sempłiński	
Komunikacja:	mgr inż. Tadeusz Łaskowski	
Inżynieria sanitarna:	mgr inż. Edward Pomorski	
Elektroenergetyka i telekomunikacja:	inż. Jerzy Zaliński	
Opracowanie komputerowe:	tech. Marek Purc	
Opracowanie graficzne:	tech. Jolanta Gajos	

INWESTOR	SKALA
URZĄD GMINY W JABŁONNEJ	1:50 000

- zapewnienia dostawy wody dla wszystkich potencjalnych odbiorców na obszarze gminy,
  - zapewnienia dostawy wody do nowych odbiorców, przewidzianych do podłączenia na terenach planowanych pod zainwestowanie,
  - zapewnienia powiązania układów przesyłowych istniejących systemów wodociągowych,
  - poprawy niezawodności dostawy wody do odbiorców,
  - poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego.
- Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód dla istniejących ujęć wodociągów grupowych są znacznie wyższe od dopuszczalnego poboru ustalonego w pozwoleniach wodnoprawnych, który stanowi obecnie 68%.
  - Rzeczywisty pobór wód z tych ujęć w ostatnim roku był znacznie niższy i stanowił 32% wartości ustalonej w aktualnych pozwoleniach wodnoprawnych, co pozwala na zabezpieczenie wody dla nowych odbiorców przewidywanych do podłączenia na terenach planowanego zainwestowania w gminie Jabłonna zarówno w okresie perspektywicznym jak i kierunkowym.
  - Wszystkie ujęcia posiadają ważne pozwolenia wodno-prawne na pobór wód.
  - Wszystkie ujęcia posiadają ustanowione i wygradzone strefy ochrony bezpośredniej zgodne z obowiązującymi przepisami.
  - Dla ujęć wody Czerniejów, Piotrków, Chmiel ustalone zostały granice zasięgu strefy ochrony pośredniej.

2.9.4 Odprowadzenie ścieków sanitarnych i deszczowych

2.9.4.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Odprowadzenie ścieków sanitarnych

Na obecnym etapie rozwoju gmina Jabłonna nie posiada jeszcze zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej.

Nieliczne kanały o lokalnym zasięgu i przykanaliki na poszczególnych posesjach odprowadzają ścieki sanitarne przeważnie do lokalnych zbiorników bezodpływowych, z których wywożone są taborem asenizacyjnym na oczyszczalnię położone poza obszarem gminy. Nie ma jednak jeszcze skutecznej kontroli wywozu ścieków z takich zbiorników oraz kontroli ich szczelności. Lokalną mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków

sanitarnych posiada jedynie gorzelnia w Jabłonnej, która posiada przepustowość 200 m³/d i odprowadza ścieki oczyszczone do rzeki Czerniejówki.

Taki stan gospodarki ściekowej stwarza potencjalne zagrożenia dla stanu czystości środowiska naturalnego na obszarze gminy oraz prowadzi do sukcesywnego pogarszania warunków sanitarnych życia mieszkańców. W związku z bardzo zaawansowanym rozwojem grupowych wodociągów wiejskich w gminie, zachodzi potrzeba przyspieszenia realizacji systemów kanalizacji sanitarnej dla tej gminy. Rozwiązanie tego problemu musi stać się zadaniem priorytetowym dla gminy, warunkującym jej dalszy zrównoważony rozwój.

Odprowadzenie wód opadowych

Wody opadowe na terenie gminy odprowadzane są powierzchniowo do gruntu i pobliskich cieków.

2.9.4.2 Wnioski wynikające z oceny stanu systemu gospodarki ściekowej w gminie

- Gmina Jabłonna charakteryzuje się niezrównoważonym rozwojem gospodarki wodno-ściekowej. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany był dość dynamiczny rozwój zbiorczych systemów wodociągowych przy wyraźnie niedostatecznym rozwoju systemów gospodarki ściekowej.
- Dysproporcje te są przyczyną poważnych zagrożeń dla stanu czystości wód na obszarze gminy i mogą prowadzić do pogorszenia warunków sanitarnych życia mieszkańców na tym obszarze.
- Dla wyeliminowania tych zagrożeń zachodzi potrzeba przyspieszenia rozwoju zbiorczych systemów kanalizacyjnych, pozwalających na odprowadzenie powstających ścieków i ich oczyszczenie przed wprowadzeniem do odbiornika.
- Zbiorcze systemy kanalizacji sanitarnej powinny być preferowane dla obsługi skoncentrowanej zabudowy siedliskowej.
- Dla rozproszonych zespołów zabudowy może być dopuszczona realizacja oczyszczalni przydomowych lub szczelnych zbiorników bezodpływowych.
- Istniejące na terenie gminy zbiorniki bezodpływowe położone w zasięgu obsługi planowanej zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej powinny zostać zlikwidowane a przykanaliki podłączone do sieci zbiorczej.
- Wody opadowe na obszarze gminy odprowadzane są powierzchniowo do gruntu lub pobliskich cieków. Na terenach planowanych pod skoncentrowane zespoły zabudowy

istnieje możliwość realizacji lokalnych sieci kanalizacji deszczowej z odprowadzeniem do gruntu lub cieków z zachowaniem warunków obowiązujących przepisów szczególnych.

2.9.5 Gospodarka cieplna i gazyfikacja

2.9.5.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Gospodarka cieplna w gminie oparta jest na lokalnych kotłowniach lub indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych przeważnie paliwem stałym lub gazem ziemnym. Przeważająca część jednostek osadniczych na obszarze gminy jest już zgazyfikowana. Gazowa sieć średnioprężna na terenie tej gminy zasilana jest ze stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia zlokalizowanej w gminie Głusk. Aktualnie poza zasięgiem sieci gazowej średnioprężnej na obszarze gminy Jabłonna pozostają miejscowości Skrzynice Kolonia I i II oraz Piotrów I w części na południe od kościoła i Kolonia Wolice. Gmina posiada opracowany program gazyfikacji, który przewiduje dalszy rozwój istniejących układów sieci średnioprężnej zmierzający do objęcia ich zasięgiem obsługi wszystkich miejscowości na obszarze tej gminy.

Istniejący układ sieci średnioprężnej posiada powiązania od północy z siecią średnioprężną gminy Głusk.

Gaz ziemny zużywany jest na cele:

- przygotowania posiłków dla ludzi i karmy dla zwierząt,
- przygotowania ciepłej wody użytkowej,
- ogrzewanie pomieszczeń (częściowo)

Zastosowanie gazu dla celów grzewczych sukcesywnie wzrasta szczególnie w nowej zabudowie mieszkaniowej.

W dalszym ciągu funkcjonują jeszcze na terenie gminy lokalne kotłownie i urządzenia grzewcze opalane paliwem stałym, które są źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Przepustowość istniejących sieci gazowych i wydajność stacji redukcyjnej pozwalają na stopniową gazyfikację tych źródeł ciepła.

2.9.5.2 Wnioski z oceny stanu istniejącego

- Gmina posiada dobre warunki dla dalszego rozwoju gazyfikacji na swoim obszarze.
- Opracowany program gazyfikacji dla tej gminy wykazuje techniczną możliwość dalszej rozbudowy istniejących układów sieci średnioprężnej w celu zabezpieczenia obsługi

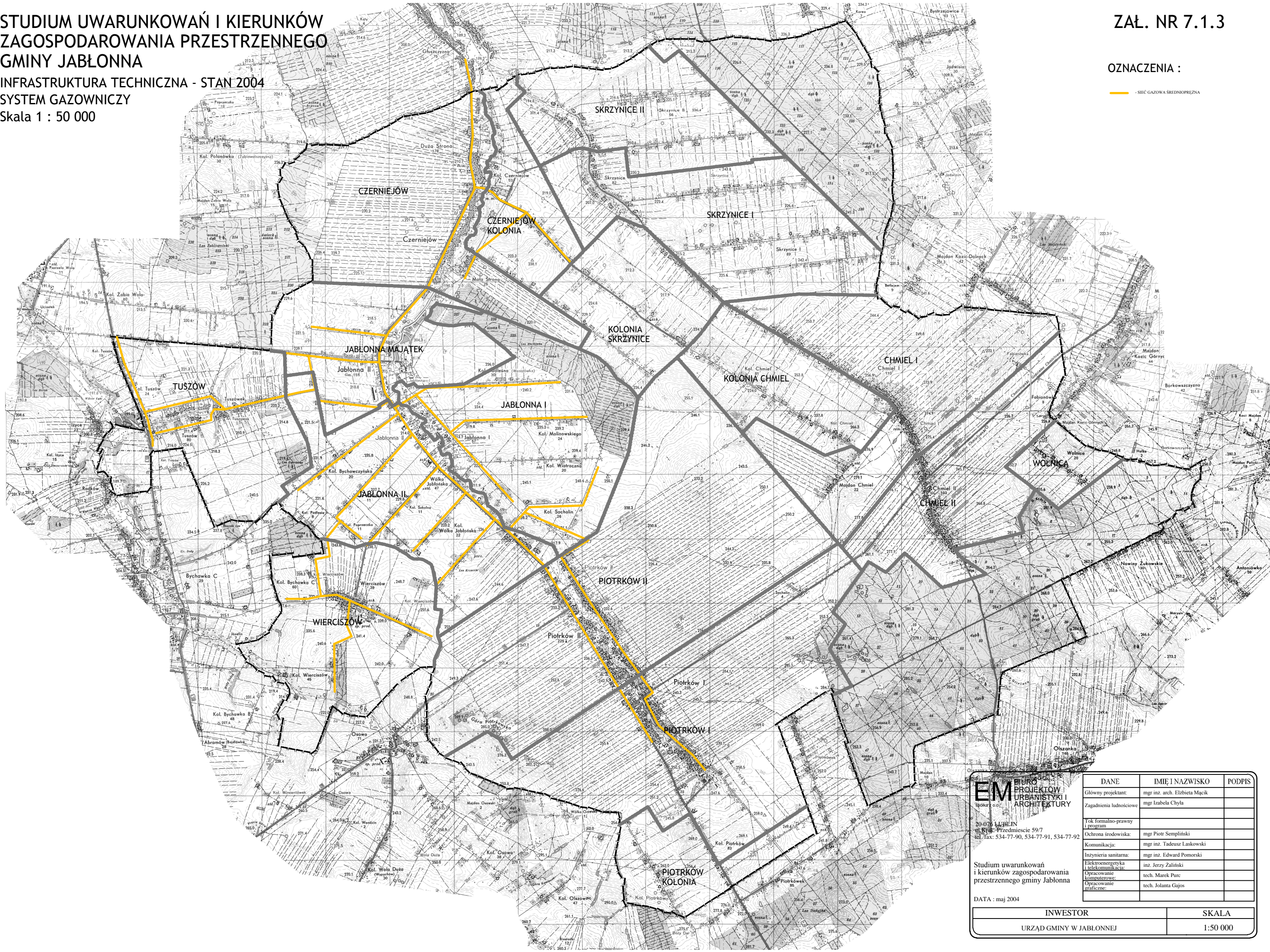
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JABŁONNA

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA - STAN 2004
SYSTEM GAZOWNICZY
Skala 1 : 50 000

ZAŁ. NR 7.1.3

OZNACZENIA :

— SIEĆ GAZOWA ŚREDNIOPREZNA

EM BIURO PROJEKTÓW URBANISTYKI I ARCHITEKTURY
Spółka z o.o.

20-076 LUBLIN
ul. Rynek Przemysłowy 59/7
tel./fax: 534-77-90, 534-77-91, 534-77-92

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna

DATA : maj 2004

DANE	IMIĘ I NAZWISKO	PODPIS
Główny projektant:	mgr inż. arch. Elżbieta Maćk	
Zagadnienia ludnościowe	mgr Izabela Chyla	
Typ formalno-prawny i program		
Ochrona środowiska:	mgr Piotr Sempłiński	
Komunikacja:	mgr inż. Tadeusz Łaskowski	
Inżynieria sanitarna:	mgr inż. Edward Pomorski	
Elektroenergetyka i telekomunikacja:	inż. Jerzy Zaliński	
Opracowanie komputerowe:	tech. Marek Purc	
Opracowanie graficzne:	tech. Jolanta Gajos	

INWESTOR	SKALA
URZĄD GMINY W JABŁONNEJ	1:50 000

terenów istniejącego i planowanego zainwestowania na całym obszarze gminy.

- Istnieje techniczna możliwość gazyfikacji uciążliwych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym.

2.9.6 Gospodarka odpadami

2.9.6.1 Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Gmina Jabłonna prowadzi zorganizowany system zagospodarowania odpadów komunalnych. Odpady te gromadzone są w pierwszej fazie w lokalnych punktach gromadzenia odpadów, a następnie wywożone specjalnym taborem na centralne składowisko odpadów znajdujące się na obszarze gminy w miejscowości Tuszów. Powierzchnia tego składowiska wynosi 0.60 ha a jego pojemność $V = 15000 \text{ m}^3$. Ilość odpadów nagromadzonych do końca 2002 r wyniosła 688,5 Mg. co stanowiło 32% wypełnienia. Aktualna rezerwa pojemności składowiska odpadów zabezpiecza potrzeby rozwojowe gminy w okresie perspektywicznym i kierunkowym.

3. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY

3.1 Cele rozwoju

3.1.1 Cel generalny

Jako cel generalny polityki rozwojowej gminy przyjęto:

POPRAWĘ WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Uznaje się, że osiągnięcie celu generalnego możliwe jest poprzez stworzenie mechanizmów starań o rozwój funkcji społecznych i gospodarczych, a także o sprawność funkcjonowania organizmu gminnego.

3.1.2 Cele warunkujące

Osiągnięcie celu generalnego powinno nastąpić poprzez przyjęcie określonych kierunków działań strategicznych sformułowanych jako cele warunkujące. Są to:

- Rozwój funkcji aktywizujących społeczność lokalną, w tym przedsiębiorczość mieszkańców.
- Tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem poprzez stworzenie korzystnych warunków do inwestowania.
- Podnoszenie sprawności funkcjonowania organizmu gminnego poprzez rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.
- Wyeksponowanie przyrodniczych i kulturowych walorów gminy

3.2 Dziedziny działań strategicznych

Dla osiągnięcia przyjętych celów uporządkowano dziedziny działań strategicznych w 4 sferach:

- działania organizacyjno-przygotowawcze

Działania te polegać powinny na stworzeniu „komórki” właściwej dla tworzenia informacji o gminie, jej stanie a także dla jej promocji. Główne formy tych działań to:

- monitorowanie strategii rozwoju gminy
- przystosowanie instytucji odpowiedzialnych za gminę do podjęcia odpowiednich działań wynikających ze strategii rozwoju gminy
- popularyzacja działań poprzez stworzenie odpowiedniego systemu informacyjnego
- prowadzenie stałych działań na rzecz porządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru gminy.

- Działania tworzące warunki infrastrukturalne rozwoju wszelkich form przedsiębiorczości jako bazy ekonomicznej gminy.

W sferze tej działania mają wspierać mechanizmy rynkowe poprzez tworzenie wszelkich warunków rozwoju przedsiębiorczości zarówno poprzez wspieranie finansowe jak i szukanie oszczędności przez sprawne funkcjonowanie gminy.

Szczegółowe metody działań to:

- wspomaganie wszelkich form przedsiębiorczości i działanie na rzecz dywersyfikacji jej struktury rodzajowej, technologicznej, organizacyjnej oraz znaczenia rynkowego,
- tworzenie i uatrakcyjnienie warunków lokalizacyjnych dla wszelkiego rodzaju inwestycji związanych z tworzeniem miejsc pracy
- działanie na rzecz rozwoju infrastruktury ekonomicznej dla usprawnienia wszelkich form rynkowych na obszarze gminy,
- wzrost inwestycji infrastrukturalnych w zakresie:
  - zaopatrzenia w wodę,
  - dokończenia gazyfikacji gminy
  - rozbudowy sieci telekomunikacyjnej
  - realizacji sieci kanalizacyjnej
  - budowy dróg
- Działania na rzecz poprawy standardów życia mieszkańców.

W tej grupie celów najważniejsze zagadnienia to:

- wzrost podaży miejsc pracy
- wzrost bezpieczeństwa życia mieszkańców (publicznego, ekologicznego i epidemiologicznego)
- rozwój warunków dla aktywności kulturalnej
- rozwój bazy usług oświaty i sportu (rozbudowa i modernizacja istniejących obiektów)
- rozwój usług zdrowia
- rozwój systemów informacyjnych dla mieszkańców i warunków rozwoju kontaktów społecznych

3.3 Wnioski do Studium

Przyjęte kierunki działań powinny znaleźć oparcie w opracowaniach planistycznych dla których znaczenie fundamentalne ma Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Gminy. Stąd w opracowaniu tym proponuje się przełożenie formuły celów na ład przestrzenny w następujących sferach:

- ład funkcjonalno-organizacyjny

- ład estetyczny
- ład ekologiczny
- ład w zakresie jednolitości standardów
- ład przestrzenno-architektoniczny

Oczywistą rzeczą jest, że wszystkie te elementy wzajemnie się uzupełniają i dopiero kompleksowe przeniesienie założonych w Studium standardów i działań do planów zagospodarowania przestrzennego może przynieść oczekiwany efekt rozwojowy gminy.

4. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Ustalane działania na rzecz rozwoju gminy wynikają z założenia właściwej harmonijności i równowagi całości organizmu gminnego. Przewidywane do osiągnięcia cele wymagają jednak nie zawsze jednakowej intensywności tych działań we wszystkich dziedzinach. W sytuacji istnienia dość dużych potrzeb dla zaspokajania, a szczególnie dla osiągnięcia założonych standardów życia w gminie – konieczne jest ustalenie kierunków i kolejności postępowania. Z tego powodu przyjęto na wejściu do ustalenia kierunków polityki przestrzennej dziedziny i zadania priorytetowe dla rozwoju gminy oraz założono osiągnięcie w niej określonych standardów życia. Biorąc pod uwagę politykę rozwojową zapisaną w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego oraz w dokumentach planistycznych sąsiednich miast i gmin stwierdzić należy, że warunki rozwojowe gminy Jabłonna w dużym stopniu zostały zdeterminowane, a standardy nie mogą odbiegać od poziomów analogicznych obszarów w województwie.

Priorytety rozwojowe

Kryterium wyboru priorytetów jest potrzeba likwidacji słabych stron gminy a zwłaszcza ograniczeń w otwarciu jej na przyjęcie nowych funkcji wzmacniających ekonomicznie, oraz efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych.

Ustala się następujące priorytety:

- tworzenie kompleksowych systemów podbudowy ekonomicznej i organizacyjnej dla realizacji inwestycji podnoszących rangę gminy i wspierających istniejące i nowe formy działalności gospodarczej
- tworzenie warunków technicznych (w tym rozbudowa infrastruktury technicznej) dla racjonalnego i zrównoważonego rozwoju struktury gminy przy zapewnieniu poprawy standardów istniejących już wsi i zespołów mieszkaniowych
- stworzenie dobrej gospodarki nieruchomościami i zasobami gminy – w tym rozbudowa bazy oświatowej i sportowej.

5. POLITYKA PRZESTRZENNA

5.1 Główne czynniki rozwojowe i przekształceń

Gmina Jabłonna aczkolwiek jest typową gminą wiejską, to jednak funkcja rolna nie stanowi dla niej jedynej, a nawet głównego czynnika rozwojowego. Wzrost opłacalności produkcji rolnej nie jest możliwy bez ingerencji rządu i sytuacja, kiedy rolnictwo stanowiło główną funkcję w obszarze gminy należy do przeszłości. Dużą jednak część powierzchni gminy stanowią gleby wysokich klas, które uległy znacznemu rozdrobnieniu areałów. Pomimo znacznego spadku zainteresowania ze strony nawet samych właścicieli gruntów rozwojem rolnictwa tzw. rolnej przestrzeni produkcyjnej w gminie podlega ochronie i możliwości dalszych wyłączeń gruntów z produkcji rolnej na rzecz funkcji nierolniczych zostały znacznie ograniczone.

Jednym z istotnych czynników rozwojowych wpływających na kierunek przekształceń struktury przestrzennej i funkcjonalnej gminy jest sąsiedztwo miast Lublina i Świdnika stanowiących centrum aglomeracji lubelskiej. Tworzy to dla gminy Jabłonna możliwości rozwoju funkcji komplementarnych dla ludności miejskiej:

- rozwój funkcji mieszkaniowej w formie tzw. rezydencji podmiejskich na dużych działkach, w lepszych warunkach klimatycznych z sąsiedztwem terenów otwartych i leśnych,
- tworzenie zaplecza rekreacyjnego dla mieszkańców miast z możliwością realizacji tzw. drugich domów lub poprzez tworzenie kompleksów rekreacyjnych szczególnie w oparciu o kompleksy leśne położone na południu i północy gminy i doliny runne. Szczególnie atrakcyjne pod tym względem są miejscowości Piotrków I i II, Chmiel II i Skrzynice.

5.2 Struktura funkcjonalno-przestrzenna

5.2.1 Zasady rozwoju i zagospodarowania głównych jednostek strukturalnych

5.2.1.1 Układ osadniczy

Studium zakłada kontynuację dotychczasowych tendencji rozwoju poszczególnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy przede wszystkim w zakresie funkcji osiedleńczej gdzie podstawą są historycznie wykształcone wsie jednorzędowe.

W odniesieniu do pojedynczej zabudowy lub usytuowanej gniazdowo na obszarach objętych w niniejszym studium polityką ochrony lub przekształceń obowiązują zasady dostosowania zagospodarowania do funkcji stref:

- zabudowa istniejąca na obszarach ochrony i wzbogacenia krajobrazu otwartego jest wskazana do adaptacji w granicach siedliska oraz tworzenia pierścieni zieleni osłonowej,
- zabudowa istniejąca na obszarze wskazanym do rewitalizacji i rekultywacji w granicach ESOCH (głównie dotyczy to zabudowy położonej w dnach dolin rzecznych, może być adaptowana z prawem do rozbudowy i modernizacji,
- zabudowa mieszkaniowa położona w strefach uciążliwości obiektów i urządzeń może być adaptowana pod warunkiem, że jest możliwe zmniejszenie tych uciążliwości przez zastosowanie środków technicznych lub przekształcenie zagospodarowania w otoczeniu budynków mieszkalnych (zadrzewienia i zalesienia).

Generalnie zatem przebudowa systemu wiejskich jednostek osadniczych na obszarze gminy, pełniących głównie funkcje obsługi rolnictwa winna sprowadzać się do tworzenia zespołów zwartej zabudowy z wykształconymi centrami usługowymi (usługi podstawowe). W zabudowie wsi, poza obszarami dla których określono poza rolniczy kierunek rozwoju, winno dominować budownictwo zagrodowe.

Na obszarze gminy obowiązywać powinna zasada możliwości kontynuowania ciągów zabudowy wzdłuż dróg jako ciągłego systemu wsi jednorzędowych wg aktualnych potrzeb gminy.

5.2.1.2 Obszary aktywności gospodarczej

Analizując zapoczątkowane na obszarze gminy Jabłonna procesy inwestycyjne w zakresie inwestycji pozarolniczych stwierdzono, że poza nielicznymi wyjątkami (wynikającymi najczęściej z adaptacji dla nowych funkcji obiektów istniejących) generalnie obiekty te grupują się na obszarze położonym w sąsiedztwie drogi relacji Lublin – Bychawa Nr 835. Niezależnie od powyższej koncentracji na obszarze gminy istnieją nieliczne obiekty produkcyjno-usługowo-rzemieślnicze świadczące usługi dla mieszkańców gminy i produkcję rzemieślniczą. Biorąc pod uwagę dość skromne wyposażenie gminy w miejsca pracy (przy zarysowującej się tendencji do wzrostu zaludnienia) należy zabezpieczyć tym obiektom jak

najlepsze możliwości funkcjonowania i rozwoju. Powinno się to odbywać oczywiście przy zachowaniu zasad wynikających z ustalonych stref polityki przestrzennej.

5.2.1.3 Obszary o funkcji rekreacyjnej

W studium dopuszcza się przekształcenia istniejącej zabudowy zagrodowej na funkcje rekreacji (jako docelowy kierunek zagospodarowania) na obszarach o walorach rekreacyjnych. Do takich obszarów należą między innymi: Piotrków I i II, kolonie Malinowskiego i Wiatraczna, oraz wsie Chmiel II, Wolnica, Skrzynice I i II, Tuszówek.

Uzupełnieniem programu rekreacji na obszarze gminy jest planowany system ścieżek rowerowych wiążących najatrakcyjniejsze widokowo tereny, położone poza drogami tranzytowymi i obiekty o wartościach kulturowych, umożliwiające penetrację gminy i wiążące z obszarami sąsiednimi.

Ponadto planowany jest **teren potencjalnego zagospodarowania dla funkcji sportowej, rekreacyjnej i turystycznej w Jabłonnej**. Wskazany w rysunku Studium obszar, sąsiadujący z doliną rzeki Czerniejówki, przyległy do zespołu pałacowo-parkowego i kompleksu stawów, powinien zostać wykorzystany dla ulokowania programów zwiększających atrakcyjność doliny Czerniejówki i wzbogacający ofertę rekreacyjną gminy. Ze względu na sąsiedztwo obiektu zabytkowego zagospodarowanie obejmować powinno przede wszystkim urządzenia terenowe z dopuszczeniem obiektów kubaturowych, w zakresie niezbędnym do obsługi programu podstawowego. Wielkość obiektów kubaturowych powinna być każdorazowo analizowana pod względem krajobrazowym, a całość zagospodarowania z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Lublinie.

Jednym z warunków podniesienia atrakcyjności gminy jako obszaru zamieszkiwania i inwestowania jest oprócz budowy systemów infrastrukturalnych podniesienie walorów krajobrazu, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów historycznych, określających tożsamość gminy, głównie zespołu dworsko-parkowego w Jabłonnej a także nielicznych obiektów zainteresowania i ochrony konserwatorskiej.

Funkcję rekreacyjną przyjęto w gminie jako czynnik rozwojowy przede wszystkim mając na względzie jej bezpośrednie sąsiedztwo i związki z przyległymi obszarami leśnymi i doliną rzeki Czerniejówki.

5.2.2 Polityka strefowa

Dla odzwierciedlenia uwarunkowań, predyspozycji i ograniczeń rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej, wynikających z różnych dziedzin i przeprowadzonych analiz ustala się **STREFY POLITYKI PRZESTRZENNEJ**. Ramy tej polityki ustala się w studium przyjmując generalne zasady tworzenia stref:

- **strefy kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej w oparciu o przesłanki przyrodnicze**
  1. Strefa specjalnych wartości kulturowo – krajobrazowych związana z Czerniejowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu.
  2. Ekologiczny System Obszarów Chronionych
  3. Strefa zielonego pierścienia wokół centrum Aglomeracji Lubelskiej
- **strefy ochrony wartości kulturowych**
  1. strefa ochrony krajobrazu kulturowego
  2. strefa ograniczonej obserwacji archeologicznej – stanowiska archeologiczne
- **strefy kształtowania infrastruktury technicznej**
  1. strefy ochrony pośredniej zewnętrznej ujęcia wody w
    1. strefy promieniowania elektroenergetycznego od linii energetycznych wysokiego napięcia
    3. strefy bezpieczeństwa od gazociągów wysokoprężnych
- **strefy intensywnego rozwoju funkcji osadniczych**
  1. ośrodek gminny
- **strefy krajobrazu polnego**
  1. strefa krajobrazu otwartego bez zabudowy
  2. strefa krajobrazu polnego o niewielkim stopniu zainwestowania z zachowaniem historycznie wykształconego układu osadniczego.

Warunki zagospodarowania i użytkowania terenów w w/w strefach określone zostały w działach branżowych.

5.3 Główne zasady polityki przestrzennej

5.3.1 Obszary objęte ochroną prawną oraz ograniczeń przestrzennych

1. Na podstawie **ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880).**
2. Na podstawie **ustawy o lasach z 28.09.1991 r. i Rozporządzenia MOŚZNiL z 25.08.1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej, obowiązują kategorie ochronności ustanowione ustawą z 20.12.1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym z późniejszymi zmianami.**
3. Na podstawie **ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1580):**
  - a. **obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego – zgodnie z obwieszczeniem Nr 1/2000 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dn. 12.09.2000 r. w sprawie wykazu zabytków nieruchomych – obiektów wpisanych do rejestru zabytków - z terenu województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 73 poz. 869);**
  - b. **stanowiska archeologiczne;**
  - c. **obiekty chronione na podstawie w/w ustawy o ochronie zabytków – w związku z Rozporządzeniem Ministra Kultury z dn. 6 września 2000 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków i ewidencji dóbr kultury (Dz.U. z 2000 r. Nr 86, poz. 965) – obiekty w ewidencji prowadzonej przez Wójta Gminy.**
4. Na podstawie **ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 oraz z 2004 r. Nr 6, poz. 41):**
  - a. **strefa ochrony krajobrazu kulturowego**
5. Na podstawie **ustawy o grobach i cmentarzach wojennych z dn. 28 marca 1933 r. (Dz.U. z 1933 r. Nr 39 poz. 311 i z 1959 r. Nr 11 poz. 62)**

6. Na podstawie **ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 (Dz.U. z 1985 r. Nr 14 poz. 60) i Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 02.03.1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43 poz. 430 z 1999 r.)**.
7. Na podstawie **ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. Nr 115 poz. 1279 z późniejszymi zmianami.)**
8. Na podstawie **ustawy 21 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 62 poz. 627 z późniejszymi zmianami)**.
9. Na podstawie **ustawy z dnia 3 lutego 1995 o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 16 poz. 78 z późniejszymi zmianami)**.

5.3.2 Zasady ochrony i realizacji zagospodarowania przestrzennego

Studium przyjmuje 2 podstawowe rodzaje narzędzi dla realizacji zagospodarowania przestrzennego:

- narzędzia planistyczne
  - wprowadzenie polityk strefowych
  - delimitacje obszaru gminy na obszary inwestycyjne i wolną przestrzeń produkcyjną podlegającą ochronie
- narzędzia kompetencyjne ustawowe
  - ustalenia branżowych polityk rozwojowych
  - narzędzia finansowe –zastosowane dla wspomżenia rozwoju terenów
  - ochrona wynikająca z uregulowań ustawowych i aktów prawnych wyższego rzędu.

Narzędzia te powinny uzupełniać się i doprowadzić do stworzenia dokumentów planistycznych w formie planów zagospodarowania przestrzennego, które będą dalszą podstawą dla działań realizacyjnych.

Przy projektowaniu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy należy uwzględniać następujące zasady kształtowania przestrzeni i struktury zagospodarowania:

Zasada koncentracji zabudowy

Jest to podstawowa zasada urbanistyczna wynikająca z przesłanek funkcjonalno-przestrzennych, ochrony gruntów rolnych, infrastrukturalnych i ekonomicznych. Ma ona swoje odzwierciedlenie w branżowych aktach prawnych. Przestrzeganie tej zasady w procesie realizacyjnym jest podstawowym warunkiem zachowania ładu przestrzennego oraz optymalizacji ekonomicznej finansowania inwestycji z budżetu gminy.

Zasada komplementarności funkcjonalno-przestrzennej

Polega ona na wyposażeniu planistycznym jednostek strukturalnych w niezbędny zestaw usług publicznych i komercyjnych dla obsługi mieszkańców.

Zasada segregacji funkcji

Ustanawia ona możliwość lokalizacji wszelkich form działalności gospodarczej o charakterze usługowym, których uciążliwości nie wykraczają poza granice działki w strukturze osiedli mieszkaniowych, natomiast produkcyjne formy działalności gospodarczej o różnej uciążliwości dopuszcza się wyłącznie na wyznaczonych terenach.

Zasada wzbogacania ekologii krajobrazu

Polega ona na standaryzacji zagospodarowania działki budowlanej. Co najmniej 50% działki powinno być przeznaczone pod powierzchnię biologicznie czynną (różne formy zieleni ozdobnej i użytkowej).

Zasada leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych

Oznacza ona iż na terenie gminy ustanawia się leśną rekultywację terenów zdegradowanych, jeżeli nie mogą być one zagospodarowane dla potrzeb rolnych.

5.3.3 Podstawowe zasady zagospodarowania

5.3.3.1 Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego

Kierunki rozwoju przestrzennego

Wychodząc z konstytucyjnej zasady rozwoju zrównoważonego, w Studium określa się przyrodnicze kierunki rozwoju jako równorzędny element zagospodarowania przestrzennego z innymi działami gospodarki. W odniesieniu do elementów środowiska, podlegających ochronie prawnej lub wskazanych do objęcia taką ochroną, rozwój przestrzenny

podporządkowuje się zasadom i rygorom wynikającym z przepisów szczególnych. Biorąc pod uwagę wnioski wynikające z diagnozy stanu, sprecyzowano następujące cele dla ochrony i kształtowania przestrzeni przyrodniczej dla potrzeb zagospodarowania obszaru gminy Jabłonna.

Uznaje się za niezbędne:

- zachowanie walorów przyrodniczych gminy i ich ochronę przed degradacją,
- określenie kierunków wzbogacania ekologicznego gminy,
- określenie form ochrony prawnej i planistycznej dla terenów o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego,
- określenie optymalnych uwarunkowań dla rozwoju różnych form działalności gospodarczej,
- określenie przyrodniczych kierunków powiązań obszaru gminy z otaczającymi obszarami otwartymi.

Dla osiągnięcia tak określonych celów ustanawia się Ekologiczny System Obszarów Chronionych, który współtworzą: dna dolin rzecznych Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa, lasy wraz z strefami ochrony warunków siedliskowych i dna suchych dolin. System grupuje więc tereny o najwyższych walorach przyrodniczych i najwyższym potencjale ekologicznym. Poprzez zachowanie ciągłości przestrzennej wiąże on obszar gminy z regionalnym systemem obszarów chronionych województwa lubelskiego.

Warunki wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego dla potrzeb dalszego rozwoju przestrzennego gminy

O warunkach ochrony i wykorzystania przestrzeni przyrodniczej decydować będą rygory prawne, ustanowione w przepisach szczególnych oraz predyspozycje terenów dla lokalizacji poszczególnych funkcji. Ich przełożenie na język planistyczny skonkretyzowane zostało w postaci ustaleń polityki przestrzennej dla sfer i stref funkcjonalno-przestrzennych.

Dla dalszego rozwoju gminy Jabłonna ustala się następujące zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

W zakresie obiektów prawnie chronionych w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody:

Adaptuje się w Studium:

- Krzczonowski Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Czerniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu,

- Rezerваты przyrody: Rezerwat leśny „Chmiel” i Rezerwat leśny „Olszanka”,
- Pomnik przyrody – dąb szypułkowy o obwodzie pnia 5,7 m rosnący w Tuszowie w odległości 500 m od parku przy drodze Tuszów – Jabłonna,
- Obszary Natura 2000 „Chmiel” i „Olszanka”.

W zakresie obiektów i obszarów wskazanych do objęcia ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody:

- Jabłonna – zespół pałacowo-parkowy:
  - buk pospolity, odmiana purpurowa – 1,6 m obwodu,
  - jodła jednobarwna – 1,8 m obwodu,
  - lipa drobnolistna – 5,8 m obwodu,
  - modrzew europejski – 3,0 m obwodu,
  - modrzew polski – 3,0 m obwodu,
  - topola biała – 3,4 m obwodu,
  - świerk pospolity – 2,7 m obwodu,
  - brzoza brodawkowata – 2,6 m obwodu,
  - klon tatarski – 0,9 m obwodu,
  - grójecznik japoński – 1,0 m obwodu,
  - szakłak pospolity – 1,2 m obwodu,
  - topola czarna – 3,7 m obwodu,
- Jabłonna poza zespołem pałacowo – parkowym:
  - aleja jesionowa – „czarna aleja” – rosnąca od drogi Lublin – Wysokie do zespołu pałacowo-parkowego. Długość alei wynosi około 100 m. Tworzą ją 52 jesiony o obwodach pni do 2,5 m oraz kilka topoli i lip o obwodach od 1,5 do 3 m.
- Czerniejów:
  - aleja lipowa o długości około 120 m od drogi relacji Lublin – Wysokie do kościoła w Czerniejowie. Rośnie tu około 80 drzew o obwodach pni do 3,5 m.
- Wierciszów, na terenie byłej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej:
  - lipa drobnolistna – 3,4 m obwodu,
  - kasztanowiec zwyczajny – 3,8 m obwodu,
  - dąb szypułkowy – 5,0 m obwodu.
- Las Chmielowski, oddział 36, około 20 m na południe od drogi lokalnej:

- buk pospolity– 3,0 m obwodu.
- Skrzynice:
  - źródła dające początek rzece Skrzyniczance.
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Góra Piotrkowska” leżąca na zachód od miejscowości Piotrków.

W zakresie obszarów wskazanych do objęcia ochroną planistyczną:

- Strefa ochrony źródłiskowej „Tuszów”, rejon źródeł i dolinki dających początek Potokowi spod Tuszowa,
- Obszar ochrony zlewni Bystrzycy, obejmujący całą gminę,
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 406, obejmujący obszar całej gminy,
- Ekologiczny System Obszarów Chronionych, obejmujący dna dolin rzecznych Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa, lasy ze strefami ochrony warunków siedliskowych i suche doliny,
- Zielony pierścień (GREEN BELT).

Wyżej wymienione obszary i obiekty chronione prawnie i wymagające ochrony prawnej i planistycznej zostały omówione w rozdziale 2.3.5. Określono tam również uwarunkowania w zagospodarowaniu i użytkowaniu oraz rygory ochronne.

Niezależnie od wymienionych obszarów i obiektów chronionych prawnie i planistycznie w Studium ustanawia się następujące uwarunkowania i rygory ochronne dla poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego.

Ochrona litosfery

Na obszarze gminy Jabłonna nie występują udokumentowane zasoby surowców mineralnych. Nie istnieje więc problem ochrony złóż w rozumieniu ustawy Prawo geologiczne i górnicze. Warto podkreślić, iż na obszarze gminy istnieją możliwości udokumentowania złóż surowców mineralnych (obszary prognostyczne) piasku, torfu i surowców węglanowych. Z uwagi na fakt, iż cały obszar gminy podlega różnym formom ochrony prawnej, eksploatacja surowców nie byłaby możliwa na skalę przemysłową.

Ochrona pedosfery

W związku z występowaniem na obszarze gminy gleb o wysokich walorach agroekologicznych, podlegających ochronie na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych

i leśnych (I – II klasa) dla dalszego rozwoju układu osadniczego uznaje się za niezbędne:

- oszczędne gospodarowania zasobami glebowymi najwyższych klas bonitacyjnych, przeznaczając je pod zabudowę tylko w sytuacjach kontynuacji rozwoju istniejących wsi,
- przeciwdziałanie procesom erozji gleb zagrożonych erozją silną, zwłaszcza w południowych i wschodnich rejonach gminy poprzez zabiegi fitomelioracyjne,
- nieużytki rolnicze i gleby najsłabsze (V-V1 klasa) o ile nie są użytkowane rolniczo, wskazuje się do zalesienia, lub do rozwoju różnych form zainwestowania pod warunkiem, iż nie spowoduje to rozpraszania zabudowy,
- preferowanie i tworzenie warunków dla rozwijania ekologicznych metod produkcji rolnej.

Ochrona powietrza

Dobry stan higieny atmosfery nie wymaga radykalnych działań w tym zakresie. Ponieważ jednak istnieją korzystne warunki dla dalszego rozwoju gazyfikacji, należy ten proces przyspieszyć. Ponadto:

- preferuje się stosowanie (tam gdzie nie ma gazu) paliw niskoemisyjnych i gazu bezprzewodowego,
- niezbędne jest ograniczanie emisji z zakładów przemysłowych, rzemieślniczych i usługowo-administracyjnych,
- na obszarze gminy dopuszcza się lokalizacje zakładów działalności gospodarczej, których uciążliwości ponadnormatywne nie przekraczają granic posiadanej działki.

Ochrona przed hałasem

Hałas jest jednym z podstawowych parametrów stanu sanitarnego środowiska, wykazującym tendencję wzrostową wraz ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego.

Dla poprawy klimatu akustycznego:

- niezbędne jest przestrzeganie zasad lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, zawartych w wytycznych projektowania dróg, wydanych przez resort komunikacji. Dotyczy to zwłaszcza strefy wzdłuż drogi relacji Lublin-Wysokie,
- wykluczenie wszelkich form działalności gospodarczej wywołujących ponadnormatywny poziom hałasu poza granicami posiadanej posesji.

Ochrona hydrosfery

Dla ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed degradacją ustala się:

- pilną potrzebę przyspieszenia budowy kanalizacji sanitarnej, w pierwszej kolejności dla wsi położonych na obrzeżu dolin rzecznych (Piotrków I, Piotrków II, Jabłonna, Czerniejów, Skrzynice, Tuszów),
- konieczność zachowania naturalnego przebiegu koryt rzecznych Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa oraz wzbogacanie roślinności przykorytowej, stanowiącej osłonę biologiczną rzek, chroniącą je przed spływami powierzchniowymi substancji biogenych,
- zakaz odprowadzania ścieków do wód i gruntu,
- docelowo co najmniej II klasę czystości rzek,
- zakaz zabudowy den dolin rzek i terenów podmokłych ze względu na niekorzystne warunki gruntowo-wodne i klimatyczne, a także ze względu na wiosenne wezbrania wód roztopowych,
- zakaz prowadzenia melioracji odwadniających. Prace melioracyjne powinny być prowadzone na zasadzie regulacji stosunków wodnych,
- obowiązek prowadzenia polityki lokalizacyjnej i zagospodarowania terenu strefy ochrony pośredniej ujęcia wody w Wilczopolu,
- sukcesywną likwidację źródeł zagrożeń wód podziemnych, głównie dzikich wysypisk śmieci,
- obowiązek racjonalnego gospodarowania zasobami wód podziemnych w ścisłym związku z warunkami korzystania z wód rejonu wodnego,
- obowiązek ochrony istniejącej zieleni w dnach dolin rzecznych przed jej niszczeniem i wycinaniem,
- konieczność zachowania przepływów nienaruszalnych w rzekach. Warunek ten powinien być przestrzegany, zwłaszcza przy realizacji zbiorników wodnych,
- adaptację istniejących zbiorników wodnych,
- obowiązek ochrony wszystkich źródeł i nisz źródłiskowych.

Ochrona biosfery

Ochronę i kształtowanie biosfery częściowo omówiono przy ochronie prawnej i planistycznej. Niezależnie od tego na obszarze gminy występuje szereg cennych walorów przyrody ożywionej, dla których ustala się:

- wszystkie lasy na obszarze gminy traktuje się jako jeden z podstawowych składników utrzymania równowagi ekologicznej środowiska. Lasy w dużej mierze decydują o potencjale ekologicznym obszaru. Należy je chronić przed zmianą sposobu użytkowania jak i przed nadmierną penetracją turystyczną. Zagospodarowanie rekreacyjne lasów należy dostosować do ich chłonności.
- lasy na obszarze gminy należy objąć statusem lasów ochronnych na mocy ustawy o lasach (jako lasy znajdujące się w promieniu 10 km od miasta liczących powyżej 50.000 mieszkańców). Gospodarka leśna powinna być podporządkowana rygorom ochronnym obowiązującym dla tej formy ochrony.
- potrzebę wzbogacenia ekologicznego obszaru gminy i wzmocnienie powiązań przyrodniczych z terenami otaczającymi poprzez realizację różnych form fitomelioracji. Zalesienia i zadrzewienia należy realizować w pierwszej kolejności na kierunkach powiązań ekologicznych (pomiędzy lasami i dnami dolin Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa), także stosować zalesienia i zadrzewienia stabilizujące skosy i strome skoki zwłaszcza w rejonie doliny Czerniejówki. Poprzez tak prowadzoną politykę fitomelioracji powinno nastąpić wzmocnienie potencjału ekologicznego gminy jak również wzmocnienie ekologiczne korytarzy wiążących doliny rzek w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym.
- niezbędne jest objęcie ochroną cennych gatunków roślin i zwierząt, występujących na terenach, dla których nie tworzy się form ochrony prawnej w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Ochrona taka powinna polegać na utrzymaniu dotychczasowego sposobu użytkowania terenów, na których te rośliny i zwierzęta występują. Tymi terenami, głównie są lasy z ich obrzeżami, dna dolin rzecznych, stawy hodowlane i inne zbiorniki wodne.
- niezbędne jest przeciwdziałanie przekształcaniu użytków zielonych występujących w dnach dolin rzecznych na pola uprawne, a przywracanie ich na terenach już przekształconych.
- obowiązek ochrony drzew przydrożnych oraz drzew ozdobnych występujących na obszarze gminy (posesje, parki, skwery, cmentarze). Poza względami ekologicznymi współtworzą one walory wizualno —krajobrazowe. Ma to duże znaczenie w gminie Jabłonna ze względu na bardzo małą jej lesistość.
- niezbędne jest kształtowanie granicy polno - leśnej na zasadach ekologicznych, tj. z zachowaniem enklaw i polan leśnych jako miejsc siedliskowych określonych grup

- owadów i ptaków,
- zakaz lokalizacji nowej zabudowy, poza istniejącą oraz potrzebami gospodarki leśnej,
  - obowiązek kształtowania struktury gatunkowej lasów, zmierzającej do powiększenia różnorodności biologicznej oraz zwiększenia odporności lasów na zewnętrzne czynniki degradujące,
  - zakaz lokalizacji obiektów budowlanych w odległości mniejszej niż 50 m od skraju lasu z wyjątkiem budynków bezpośrednio związanych z gospodarką leśną oraz obsługą ruchu turystycznego (parkingi przyleśne, ścieżki rowerowe, zadaszenia turystyczne itp.)
  - adaptuje się lasy posiadające status lasów glebo i wodochronnych,
  - adaptuje się parki podworskie w Czerniejowie (zachowany relikto), Jabłonnej (dobrze zachowany), Piotrkowie (zachowany relikto).

5.3.3.2 Ochrona środowiska kulturowego

Ogólne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

1. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1580) ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:
  - 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
  - 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
  - 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
  - 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
  - 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
  - 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.
2. Art. 6 ust. cyt. ustawy wskazuje, które zabytki – bez względu na stan zachowania – podlegają ochronie. Są to:
  - 1) zabytki nieruchome, wymienione w ust. 1, będące w szczególności:
    - krajobrazami kulturowymi,
    - układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
    - dziełami architektury i budownictwa,

- dziełami budownictwa obronnego,
  - obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
  - cmentarzami,
  - parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
  - miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji
- 2) zabytki archeologiczne, wymienione w ust. 3, będące, w szczególności:
- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
  - cmentarzyskami,
  - kurhanami,
  - reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.
3. Formy ochrony zabytków są następujące:
- 1) wpis do rejestru zabytków;
  - 2) uznanie za pomnik historii;
  - 3) utworzenie parku kulturowego;
  - 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Wymienione powyżej formy ochrony, uwzględnione w niniejszym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Jabłonna, dotyczą:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia (1 zespołu pałacowo-parkowego, 1 zespołu kościelnego i 3 cmentarzy wojennych),
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, które winny zostać objęte ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- cmentarzy i mogił, które winny zostać objęte ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- kwalifikujących się do ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego: zabytków archeologicznych, tj. pozostałości pradziejowego i historycznego osadnictwa oraz stref zachowanego krajobrazu kulturowego.

Na terenie gminy Jabłonna nie wyznaczono terenów parków kulturowych.

Szczegółowe zasady ochrony dóbr kultury

A. Zabytki wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego (wykaz alfabetyczny):

Zgodnie z obwieszczeniem Nr 1/2000 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dn. 12.09.2000 r. w sprawie wykazu zabytków nieruchomych – obiektów wpisanych do rejestru zabytków - z terenu województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 73 poz. 869) na terenie gminy Jabłonna występują następujące obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego:

Nr rejestru zabytków	miejsowość	określenie zabytku	czas powstania	Nr działki/ własność	uwagi
A/62 z dn. 26.11.1966	Czerniejów	zespół kościelny	XVII w., 1913 r.	wł. parafialna	
j.w.	j.w.	kościół	1608-1611; rozbudowa 1913 –1915 r.	j.w.	Obecny kościół powstał na miejscu wcześniejszej kaplicy. Reprezentuje architekturę tzw. grupy renesansu lubelskiego. Rozbudowany przez arch. Wł. Siennickiego. obrze zachowany i utrzymany.
j.w.	j.w.	ogrodzenie	pocz. XVII w. (?)	j.w.	
j.w.	j.w.	drzewostan		j.w.	D. cmentarz przykościelny wyznaczony jest szpalerami lipowymi, aleja lipowa prowadzi do zespołu kościelnego od strony szosy.
j.w.	j.w.	cmentarz przykościelny		j.w.	
A/749 z dn. 12.12.1977	Jabłonna	zespół pałacowo-parkowy	XVIII, XIX w..	wł. prywatna	Istniejące budynki (pałac, tzw. dom ogrodnika) są późniejsze niż założenie parkowe – datowane na XVIII w..
j.w.	j.w.	pałac	1910-1912 r.	j.w.	Pałac wzniesiony na miejscu wcześniejszego dworu. Prowadzona staranna konserwacja i adaptacja obiektu.
j.w.	j.w.	park ze stawami	XVIII, XIX w.	j.w.	XVIII i XIX w.
j.w.	j.w.	drzewostan – pozostałości alei lipowej		j.w.	
j.w.	j.w.	dom ogrodnika	l. 20-te XX w.	j.w.	Dawniej budynek gospodarczy. Obecnie budynek pełni funkcje mieszkalne – po generalnym remoncie przeprowadzonym przez właścicieli założenia pałacowo-parkowego..

A/1075 z dn. 22.10.1992	Piotrków I	cmentarz wojenny z I wojny światowej	1914 r.	komunalna	Cmentarz o czytelnym granicach, wyznaczonych wałem ziemnym i fosą. Porośnięty samosiewami (brak zadrzewienia komponowanego). Dobry stan utrzymania.
A/1074 z dn. 22.10.1992	Piotrków II	cmentarz wojenny z I wojny światowej	1914 r.	komunalna	Cmentarz o czytelnym granicach, wyznaczonych wałem ziemnym i fosą. Czytelna mogiła zbiorowa (kopiec), pozostałe mogiły zatarte. Porośnięty samosiewami (brak zadrzewienia komponowanego). Niezbędna korekta zadrzewienia.
A/1076 z dn. 22.10.1992	Piotrków II	cmentarz wojenny z I wojny światowej	1914 r.	komunalna	Cmentarz o czytelnym granicach, wyznaczonych wałem ziemnym i fosą. Porośnięty samosiewami, wymagający ich usunięcia.

W odniesieniu do wyżej wymienionych obszarów i obiektów, zgodnie z art. 36 ust. 1 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obowiązuje uzyskanie pozwolenia Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków m.in. na:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- 2) wykonanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku,
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru,
- 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru,
- 5) prowadzenie badań archeologicznych,
- 6) dokonanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru,
- 7) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposób korzystania z tego zabytku,
- 8) umieszczenie urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów,
- 9) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru.

B. Obiekty chronione na podstawie w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - w związku z Rozp. Ministra Kultury z dn. 6 września 2000 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków i ewidencji dóbr kultury (Dz.U. z 2000 r. Nr 86, poz. 965) oraz Rozporządzeniem z dn. 14 maja 2004 (Dz. U. Nr 124/2004 poz. 1505)..

Gminna ewidencja zabytków obejmuje następujące *obiekty architektury i budownictwa*:

miejsowość	określenie obiektu
Wolnica	kapliczka z figurą Chrystusa
Kolonia Chmiel	kościół parafialny
Kolonia Chmiel	cmentarz parafialny
Chmiel II	cmentarz mariawicki
Czerniejów	dzwonnica
Czerniejów	cmentarz parafialny
Jabłonna	kapliczka
Jabłonna	Urząd Gminy
Jabłonna	Areszt Gminny
Jabłonna	rządcówka
Jabłonna	chlewnia
Jabłonna	czworak
Jabłonna	stajnia
Jabłonna	obora I
Jabłonna	obora II
Jabłonna	obora III
Jabłonna	łamus I
Jabłonna	łamus II
Jabłonna	gorzelnia
Jabłonna	magazyn spirytusu
Jabłonna I	wiatrak koźlak
Piotrków	dwór
Piotrków	obora
Piotrków	pozostałości parku
Kolonia Skrzynice	pozostałości parku
Wierciszów	szkoła

W/w obiekty winny być objęte ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Główną zasadą obowiązującą w odniesieniu do obiektów ujętych w ewidencji winno być utrzymanie w dobrym stanie technicznym, użytkowanie (lub zagospodarowanie obiektów nieużytkowanych z możliwością zmiany funkcji), adaptacja mająca na względzie utrzymanie zarówno zasadniczych, przesądzających o wartości obiektu, cech architektonicznych (bryły i wystroju architektonicznego) jak i substancji. W odniesieniu do tych obiektów wymagane jest uzyskanie opinii i wytycznych konserwatorskich do wszelkich zamierzeń inwestycyjnych. Dotyczy to również obszaru objętego strefą ochrony otoczenia obiektu zabytkowego.

W przypadku konieczności rozbiórki obiektu figurującego w gminnej ewidencji zabytków (ze względu na stan techniczny) obowiązują zasady wynikające z art. 39 ust. 3 ustawy prawo budowlane z dn. 7 lipca 1994 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 106 poz. 1126 z późn. zmianami).

Przed dokonaniem rozbiórki obiekty winny zostać zinwentaryzowane.

C. Obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - w związku z Rozp. Ministra Kultury z dn. 6 września 2000 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków i ewidencji dóbr kultury (Dz.U. z 2000 r. Nr 86, poz. 965) i Rozporządzenia z dn. 14 maja 2004 (Dz. U. Nr 124/2004 poz. 1505) oraz Ustawy o grobach i cmentarzach wojennych z dn. 28 marca 1933 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 311, z 1959 r. Nr 11, poz. 62 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198).

W gminnej ewidencji zabytków ujęte zostały **cmentarze**, objęte ochroną na podstawie **Ustawy o grobach i cmentarzach wojennych z dn. 28 marca 1933 r.** (Dz. U. Nr 39, poz. 311, z 1959 r. Nr 11, poz. 62 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198).

Wykaz wszystkich cmentarzy wojennych w gminie Jabłonna

miejsowość	nazwa cmentarza	rok założenia	uwagi	oznaczenie na planszy
Piotrków I	cmentarz wojenny z I wojny światowej	1914	por. wyżej: obiekty wpisane do rejestru zabytków A/1075	1
Piotrków II	cmentarz wojenny z I wojny światowej	1914	por. wyżej: obiekty wpisane do rejestru zabytków A/1074	2
Piotrków II	mogiła wojenna z I wojny światowej	1914	por. wyżej: obiekty wpisane do rejestru zabytków A/1076	3
Chmiel II	mogiła wojenna z I wojny światowej	1915	Okres I wojny światowej. Mogiły zbiorowe. Żołnierze austriaccy i rosyjscy.	4
Piotrkówek	cmentarz wojenny z I wojny światowej	1915	Okres I wojny światowej. Mogiły zbiorowe. Żołnierze austriaccy i rosyjscy.	5
Kolonia Tuszów	cmentarz wojenny z I wojny światowej	1915	Okres I wojny światowej. Mogiły zbiorowe. Żołnierze austriaccy i rosyjscy.	6

Przepisy cyt. wyżej ustawy zmienione przez art. 3 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. z dnia 17 sierpnia 1998 r.) m.in. stanowią, że:

- 1) Koszty utrzymania grobów i cmentarzy wojennych ponosi Skarb Państwa. (art. 6 ust. 2)
- 2) Wojewoda może powierzyć gminie obowiązek utrzymania grobów i cmentarzy wojennych z jednoczesnym przekazaniem odpowiednich funduszy, o ile gmina lub powiat nie przejmie obowiązku bezpłatnie.(art. 6 ust. 3)
- 3) Minister właściwy do spraw administracji publicznej może powierzyć fundacjom, stowarzyszeniom i instytucjom społecznym, za ich zgodą, obowiązek utrzymania

grobow i cmentarzy wojennych. (art. 6 ust. 4)

- 4) Bezpośredni **dozór nad stanem grobów i cmentarzy wojennych sprawuje gmina**, jeżeli czynności dozoru nie poruczono zrzeszeniom i organizacjom społecznym w myśl art. 6 ust. 4. (art.7).
- 5) Dla cmentarzy obowiązują uwarunkowania konserwatorskie jak dla obiektów architektury i budownictwa znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

D. Stanowiska archeologiczne na obszarze gminy Jabłonna (wykaz alfabetyczny):

miejsowość	obszar AZP	nr stanowiska w miejscowości	nr stanowiska na obszarze	materiał kulturowy, kultura, okres
Jabłonna	80-81	1	10	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, XII-XIII w.
		2	11	śląd osadniczy, epoka kamienia
		3	12	osada, wcz. średniowiecze, VII-VIII w.
		4	13	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-IX w.
		5	14	śląd osadniczy, wcz. brąz
Jabłonna I	81-82	2	1	śląd osadniczy, (?)
		3	2	śląd osadniczy, X w.
		4	3	śląd osadniczy, XI-XII w.
		5	4	śląd osadniczy, (?)
		6	5	śląd osadniczy, VIII-X w.
		7	6	śląd osadniczy, X w.
		8	7	osada, IX-X w.
		9	8	osada, VIII-IX w.
Jabłonna II	81-82	2	9	śląd osadniczy, X w.
Tuszów	81-81	1	1	śląd osadniczy, X w. śląd osadniczy, średniowiecze osada, kultura łużycka
		2	2	kultura łużycka, VII-VIII w.
		3	3	śląd osadniczy, X-XIII w.
		4	4	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze śląd osadniczy, średniowiecze
		5	5	śląd osadniczy, wczesny brąz
		6	6	śląd osadniczy, kultura ceramiki sznurowej (?), eneolit osada, VIII-X w.
		7	7	śląd osadniczy, epoka wczesnorzymska (?) śląd osadniczy, (?)
		8	8	śląd osadniczy, kultura łużycka śląd osadniczy, wczesne średniowiecze

Jabłonna	81-81	9	15	osada (?), wczesne średniowiecze
Wierciszów	81-81	1	19	śląd osadniczy, kultura pucharów lejkowatych
Tuszów	81-81	10	28	śląd osadniczy, X-XII w.
Jabłonna II	81-81	1	29	śląd osadniczy, VIII-X w.
		1	30	śląd osadniczy VIII-X w.
Czerniejów	80-82	1	1	osada (?), wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		2	2	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w.
		3	3	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w.
		4	4	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w. śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, X-XII w.
Skrzynice II		1	6	śląd osadniczy, wczesny brąz śląd osadniczy, (?)
		2	7	śląd osadniczy, neolit
		3	8	śląd osadniczy, neolit
		4	9	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, IX-X w.
		5	10	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		6	11	śląd osadniczy, neolit
		7	12	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w.
Kol. Czerniejów	80-82	1	13	osada, wczesne średniowiecze, X-XII w.
		2	25	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		3	26	śląd osadniczy, KW-LCM? osada, wczesne średniowiecze, VIII-IX w. śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X w.
		4	27	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		5	28	śląd osadniczy, wczesny brąz osada (?), wczesne średniowiecze, VIII-X w. śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w.
		6	29	śląd osadniczy, kultura łużycka (?) śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, XIII w.
Skrzynice II	80-82	8	14	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		9	15	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
Skrzynice I		1	16	śląd osadniczy, kultura łużycka
		2	17	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		3	18	śląd osadniczy, (?)
		4	19	osada, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		5	20	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		6	23	osada (?), wczesne średniowiecze, X-XII w.
		7	24	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w. osada, wczesne średniowiecze X-XII w.
Kol. Skrzynice	80-82	1	21	osada (?), wczesne średniowiecze, VIII-X w.
		2	22	śląd osadniczy, neolit
Piotrków II	82-82	1	1	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VII-IX w.

Chmiel II	81-83		6	osada produkcyjna, wczesne średniowiecze Uwaga: stanowisko to zarejestrowane jest jako nr 2 w miejscowości Majdan Koźlic Górnym
-----------	-------	--	---	---

I. Wszelkie prace ziemne prowadzone w obrębie pojedynczych w/w stanowisk archeologicznych wymagają przeprowadzenia przedinwestycyjnych badań archeologicznych na podstawie pozwolenia WKZ.

II. Na obszarach występowania znalezisk archeologicznych ustanawia się strefę ograniczonej obserwacji archeologicznej, w której:

1. Wszelkie inwestycje związane z robotami ziemnymi wymagają uzyskania archeologicznych warunków konserwatorskich prowadzenia prac.
2. W przypadku realizacji liniowych sieci infrastruktury technicznej (np. linie kablowe, gazociągi, wodociągi, melioracje) oraz inwestycji kubaturowych należy uwzględnić nadzór archeologiczny w trakcie prowadzenia prac ziemnych.

III. Na obszarze całego obszaru objętego Studium obowiązujący jest przepis art. 32 ust. 1 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, osoby prowadzące roboty budowlane lub ziemne, które odkryły przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe Wójta Gminy Jabłonna.

Jednocześnie, poszukiwanie zabytków archeologicznych przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych – wymaga pozwolenia LWKZ (cyt. wyżej art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

5.3.3.3 Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Niekorzystne z punktu widzenia rolnictwa zmiany w strukturze agrarnej wskazują, że w gminie kontynuowane będą przemiany charakterystyczne dla terenów podmiejskich Lublina – poddanych silnym procesom urbanizacyjnym. Wzrost zainteresowania m.in. terenami budowlanymi, możliwością prowadzenia działalności gospodarczej (rozwój funkcji poza rolniczych) spowoduje, że w okresie 10-15 lat z ogólnej powierzchni użytków rolnych ubędzie ok. 10%. Procesowi temu sprzyjać będzie również rozwój aglomeracji lubelskiej.

Najlepsze jakościowo gleby (prawnie chronione klasy I-IV) powinny podlegać ochronie.

Przyjmuje się, że funkcje terenochłonne z uwagi na przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (również z uwagi na koszty związane ze zmianą przeznaczenia) będą lokalizowane na gruntach klasy V-VI – pod warunkiem, że nie spowoduje to rozpraszania zabudowy.

Wraz z rozwojem funkcji nierolniczych należy podejmować działania umożliwiające uzyskanie takiego stanu środowiska, który pozwoliłby na produkcję zdrowej żywności, zwłaszcza do spożycia w stanie nieprzetworzonym. Działania zmierzające do poprawienia warunków dla produkcji rolniczej muszą być prowadzone nie tylko w sferze kompleksu gospodarki żywnościowej, ale przede wszystkim we wszystkich działach obsługi rolnictwa. Jednocześnie technologie stosowane w rolnictwie nie powinny ograniczać innych form działalności, a przede wszystkim nie powodować pogorszenia warunków życia w otoczeniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej. O przyjętej strukturze upraw i stosowanych technologiach decydować będzie głównie rynek. Zasadniczą, stosowaną technologią będzie rolnictwo intensywne z zastosowaniem nawożenia mineralnego i chemicznej ochrony roślin. Istnieje potrzeba i odpowiednie uwarunkowania do wprowadzenia rolnictwa zintegrowanego i ekologicznego, które może być alternatywą rozwoju gospodarstwa rodzinnego o mniejszym areale. O możliwościach wdrożenia technologii rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego, tak szeroko propagowanych przez przyrodników, zdecyduje przede wszystkim efektywność tego kierunku produkcji, w tym zapotrzebowanie na produkty zdrowej żywności oraz warunki ich zbytu po cenach adekwatnych do poniesionych kosztów i nakładów pracy. Zasoby siły roboczej w rolnictwie pozwalają na podjęcie technologii proekologicznych. Gmina ma bardzo duże możliwości produkcyjne, wykorzystanie których zależeć będzie m.in. od kompleksu zabiegów proekologicznych, restrukturyzacji struktury agrarnej, ale także od poprawy zabiegów agrotechnicznych.

Struktura agrarna w gminie jest gorsza niż w województwie, znaczny odsetek gospodarstw nie spełnia wymogów gospodarstwa towarowego. Zmiany społeczno-gospodarcze w kraju, konieczność dostosowywania do norm europejskich spowoduje, że część gospodarstw ulegnie likwidacji. Szacuje się, że działy specjalne produkcji rolnej pozwolą na utrzymanie 4 osobowej rodziny już przy powierzchni 3 ha, natomiast gospodarstwa o profilu ogólnorolnym powinny w nieodległym czasie osiągnąć powierzchnię ok. 20 ha, by zapewnić utrzymanie takiej samej rodziny. Pomimo niekorzystnych tendencji w strukturze agrarnej należy oczekiwać pozytywnych efektów restrukturyzacyjnych. Ich podstawową bazą mogą być:

dobre wyposażenie w budynki gospodarcze, w sprzęt i maszyny, stosunkowo młoda struktura wieku ludności. Istnieją przesłanki, by sądzić, że rolnictwo wzmocni swoją efektywność na części obszaru gminy. Najlepsze warunki występują we wsiach: Piotrków I, Piotrków II, Chmiel I, Chmiel II, Czerniejów. W obszarze gminy, ze względu na cechy i walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej powinna obowiązywać racjonalna i oszczędna gospodarka użytkami rolnymi. Jednym ze sposobów poprawy efektywności rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest zmiana w strukturze użytkowania ziemi polegająca na powiększaniu gospodarstw rolnych w taki sposób, aby były to gospodarstwa towarowe. Tereny najniższych klas bonitacyjnych (jeśli wypadną z produkcji rolnej) oraz gleby zdegradowane i nieużytki, o ile nie są wykorzystywane dla potrzeb związanych z zainwestowaniem, należy bezwzględnie przeznaczyć pod zalesienie lub inne cele ekologiczne. Należy podkreślić, że w tym obszarze (mała lesistość, duże przestrzenie otwarte) zalesienia mają swoje uzasadnienie (poza gospodarczym) – ekologiczne, klimatyczne i krajobrazowe.

W uwarunkowaniach rozwoju rolnictwa występują także inne czynniki ograniczające jego modernizację, których przełamanie lub zmiana jest niezbędna dla poprawy szans ekonomicznych gospodarstw rolnych. Należą do nich:

- słaba infrastruktura techniczna większości wsi i terenów wiejskich (niedorozwój sieci kanalizacyjnej,
- niskie dochody ludności rolniczej, utrudniające inwestowanie,
- trudności w zbyciu produktów rolnych,
- likwidacja i powszechny stan upadku ośrodków (terenów) obsługi rolnictwa.

Działania strategiczne gminy winny być ukierunkowane na wspieranie:

- zrzeszania się producentów rolnych – celem tworzenia silnej bazy produkcyjnej i inwestycyjnej,
- procesów rekonstrukcji rolnictwa w celu zwiększenia jego towarowości,
- organizacji giełd i terenów urządzonych dla obsługi rolnictwa.

Poprawa możliwości i warunków zbytu może mieć miejsce przy właściwym dostępie gospodarstw do rynku zbytu – jedną z głównych dróg jest organizacja giełd rolnych i tworzenie towarzystw gospodarczych. W przyszłości ważną rolę odgrywać też powinna spółdzielczość rolników. Grupom takim niezależnie od nazwy, powinno udzielać się pomocy doradczej i finansowej.

Do określonych ekologicznych wymogów gospodarowania należy dostosować całą infrastrukturę rolnictwa oraz sposób zagospodarowania i urządzenia obszarów wiejskich. Chodzi tu m.in. o:

- mechanizację procesów produkcyjnych w rolnictwie,
- zaplecze techniczne,
- budownictwo inwentarskie,
- zaopatrzenie wsi i rolnictwa w wodę.

W obsłudze gospodarki rolnej powinno dążyć się do utrzymania zorganizowanych form zaplecza i terenów obejmujących zainwestowanie: baz, składów, magazynów, chłodni, suszarni i elewatorów, drobnego przetwórstwa i innych składników niezbędnego majątku trwałego i obiektów związanych z potrzebami.

Warunki rozwoju gospodarki leśnej zawarte są w rozdziale **5.3.3.1 Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego**. Należy pamiętać, iż cały obszar gminy podlega ochronie prawnej w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Gospodarka leśna w związku z powyższym powinna podlegać rygorom ochronnym wynikającym z ustanowionych form ochrony przyrody.

5.3.3.4 System transportowy

Komunikacja drogowa

Dla drogi wojewódzkiej nr 835 relacji Lublin – Wysokie – Biłgoraj – Przemysł zakłada się klasę GP i poszerzenie istniejącego pasa drogowego umożliwiającego wykonanie chodników, ścieżek rowerowych oraz dróg zbiorczych (serwisowych) dla obsługi ruchu lokalnego i systemu odwodnienia. Dla drogi wojewódzkiej nr 836 relacji Bychawa – Jabłonna - Piaski zakłada się klasę Z i poszerzenie istniejącego pasa drogowego umożliwiającego wykonanie chodników, ścieżek rowerowych oraz systemu odwodnienia. Zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania województwa lubelskiego zakłada się zmianę kategorii na drogę krajową. Zewnętrzne powiązania gminy będą również realizowane przez drogi powiatowe.

Zakłada się adaptację istniejących przebiegów dróg powiatowych w klasie Z. Na istniejących odcinkach dróg powiatowych o nawierzchni gruntowej zakłada się dokończenie budowy nawierzchni twardych z wyjątkiem odcinka drogi powiatowej nr od drogi nr do drogi nr 835 przebiega przez teren lasu.

Powiązania komunikacyjne wewnątrz gminy będą realizowane poprzez sieć dróg gminnych

oraz projektowane nowe przebiegi związane z obsługą nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie i istniejącej rozproszonej zabudowy zagrodowej

Nieprzekraczalne minimalne odległości obiektów budowlanych od dróg publicznych przyjąć należy zgodnie z ustawą o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (Dz. U. Nr 14 z dnia 15 kwietnia 1985 r. poz. 60 - z późn. zm.).

Nowo wznoszone w sąsiedztwie dróg publicznych budynki mieszkalne i przeznaczone na pobyt ludzi winny spełniać wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75 z dn. 15.06.2002 poz. 690 z późn. zm.).

Komunikacja publiczna

Przewozy pasażerskie wewnątrz i na zewnątrz gminy będą realizowane trasami komunikacji zbiorowej autobusowej. Uzupełniającą rolę w obsłudze gminy w relacjach wewnętrznych pełnić będzie podsystem rowerowy.

Techniczne zaplecze motoryzacji

Stacje paliw

Adaptuje się istniejącą stację paliw i projektuje się stację paliw w Piotrkowie Kolonia w rejonie skrzyżowania drogi powiatowej nr 1284 i drogi wojewódzkiej nr 835 oraz dopuszcza się lokalizację nowych na terenach gdzie będą spełnione przepisy szczegółowe przewidziane dla stacji paliw.

Stacje obsługi samochodów.

Adaptuje się istniejące zakłady rzemieślnicze świadczące usługi w zakresie obsługi samochodów i maszyn rolniczych oraz przewiduje się możliwość lokalizacji nowych obiektów w zależności od potrzeb na terenach przewidzianych pod aktywizację gospodarczą oraz w terenach zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej, na których przewiduje się dopuszczenie usług.

Parkowanie

Parkowanie samochodów przewiduje się na terenach działek przewidzianych pod różne formy zabudowy. Za główną zasadę polityki parkingowej należy przyjąć takie uwarunkowanie dla

realizacji każdego obiektu mieszkalnego, usługowego, miejsc pracy, które rozwiązywać będzie problem miejsc do parkowania w ilości niezbędnej do jego funkcjonowania.

5.3.3.5 Infrastruktura techniczna

Elektroenergetyka

Cele wiodące rozwoju systemu elektroenergetycznego

- poprawa pewności zasilania
- zwiększenie możliwości przesyłu mocy i energii elektrycznej
- podniesienie standardów zaopatrzenia odbiorców w energię elektryczną

Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego

Przyjmuje się następujące kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego:

zasilanie gminy za pośrednictwem głównych punktów zasilających: GPZ Abramowice, GPZ Bychawa, GPZ Niedrzwica układem sieci magistralnych i rozdzielczych średniego napięcia – 15 kV.

- adaptacja istniejących linii napowietrznych średniego napięcia nie kolidujących z docelowym zagospodarowaniem terenu z zachowaniem stref uciążliwości zgodnych z:
  - a) Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 marca 1999 r. w sprawie obowiązku stosowania niektórych Polskich Norm (Dz.U. nr 22, poz 209) w zakresie obowiązku stosowania PN-E-05100 z 1998 r. Elektroenergetyczne linie napowietrzne. Projektowanie i budowa.
  - b) Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 sierpnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, dopuszczalnych poziomów promieniowania, jakie mogą występować w środowisku oraz wymagań obowiązujących przy wykonywaniu pomiarów kontrolnych promieniowania (Dz.U. nr 107 poz. 676).
  - c) Ustawa z dnia 16.10.1991 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2001 r., nr 99, poz. 1079 z późniejszymi zmianami).

Dla linii napowietrznej 220 kV relacji Lublin – Abramowice – Zamość wyznacza się uciążliwość 2 x 35 m liczoną od osi linii.

- rozbudowa sieci średniego napięcia i niskiego napięcia na terenach nowego zainwestowania oraz na terenach posiadających niedostateczną ich gęstość w wykonaniu napowietrznym a na terenach o dużej gęstości zabudowy w wykonaniu kablowym. Linie kablowe Sn i nn prowadzić w miarę możliwości w liniach regulacyjnych istniejących i projektowanych ulic i dróg,
- realizacja nowych stacji transformatorowych w wykonaniu słupowym, a na terenach o dużej gęstości zabudowy w wykonaniu wewnętrznym, wolnostojące lub wbudowane w obiekty usługowe,
- zmiany zasad użytkowania terenu pod i w pobliżu linii elektroenergetycznych należy uzgodnić z Zakładem Energetycznym.

Telekomunikacja

Cele wiodące systemu telekomunikacyjnego

- poprawa standardów łączności telefonicznej,
- pełne zaspokojenie potrzeb na łącza telefoniczne,
- rozwój usług ponadpodstawowych.

Kierunki rozwoju systemu telekomunikacyjnego

- rozbudowa urządzeń telekomunikacyjnych (central, stacji bazowych) w celu umożliwienia docelowego zaspokojenia potrzeb,
- rozbudowa na terenach nowego zainwestowania oraz na terenach posiadających niedostateczną gęstość, sieci telekomunikacyjnych magistralnych i rozdzielczych w postaci kabli telefonicznych doziemnych lub na terenach o dużej gęstości zabudowy kanalizacji telefonicznej,
- możliwość wejścia na teren gminy drugiego operatora telefonii stacjonarnej,
- rozwój usług ponadpodstawowych świadczonych przez operatorów.

Systemy zaopatrzenia w wodę

Cele i zasady rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę

Podstawowym celem rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę na obszarze gminy jest poprawa standardów dostawy wody dla poszczególnych odbiorców uwzględniająca:

- maksymalne wykorzystanie grupowych wodociągów wiejskich dla zaopatrzenia w wodę istniejącego i planowanego zainwestowania na obszarze gminy,
- wzrost niezawodności dostawy wody do poszczególnych odbiorców,
- poprawę bezpieczeństwa przeciwpożarowego na obszarze gminy,
- racjonalne zagospodarowanie udokumentowanych zasobów wód podziemnych poprzez zapewnienie warunków dla właściwej ochrony jakości i ilości wód pobieranych z istniejących ujęć dla potrzeb gminy.
- preferowanie polityki zmierzającej do racjonalnego wykorzystywania wody dla celów produkcyjnych (eliminowanie technologii wodochłonnych)
- utrzymanie w eksploatacji lokalnych systemów wodociągowych funkcjonujących na terenie na terenach istniejących zakładów lub pozostawienia ich jako urządzeń do zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych.
- dostosowanie zasad rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę do strategii rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy Jabłonna i gmin sąsiadujących.

Cele i zasady rozwoju systemów gospodarki ściekowej

Jako główne cele i zasady dla rozwoju systemów kanalizacyjnych na obszarze gminy przewiduje się:

- poprawę standardów odprowadzania ścieków sanitarnych poprzez rozwój zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej zabezpieczających odprowadzanie ścieków ze skoncentrowanych zespołów zabudowy do grupowych oczyszczalni ścieków sanitarnych.
- poprawę standardów odprowadzania ścieków deszczowych poprzez zabezpieczenie możliwości realizacji lokalnych sieci kanalizacji deszczowej na terenach przeznaczonych pod skoncentrowane zespoły zabudowy,
- utrzymanie powierzchniowego odprowadzania wód deszczowych na pozostałym obszarze gminy,
- dla rozproszonej zabudowy kolonijnej dopuszczenie możliwość realizacji lokalnej kanalizacji sanitarnej wyposażonej w przydomowe oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne lub zbiorniki bezodpływowe,

- eliminację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych występujących na obszarze gminy i w jego bezpośrednim sąsiedztwie,
- dostosowanie rozwoju systemów kanalizacyjnych do uwarunkowań rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy.

Cele i zasady rozwoju systemów gospodarki ciepłej i gazyfikacji

Przewiduje się następujące cele i zasady rozwoju systemów gospodarki ciepłej:

- poprawę standardów gospodarki ciepłej poprzez dalszy rozwój gazyfikacji na obszarze istniejącego i planowanego zainwestowania oraz rozszerzenie zastosowania gazu ziemnego dla celów grzewczych,
- poprawę warunków ochrony środowiska na obszarze gminy poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń spalin oraz ograniczenie uciążliwości odpadów paleniskowych.
- poprawę efektywności ekonomicznej gospodarki energetycznej w gminie,
- dostosowanie rozwoju systemu gazowniczego do planu rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy.

Cele i zasady rozwoju gospodarki odpadami

- Promocja selektywnej zbiórki odpadów w miejscach ich powstawania.
- Zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów produkcyjnych z jednoczesnym zmniejszeniem ich ilości w wyniku wprowadzania technologii mało odpadowych i bezodpadowych.
- Nadzór nad gospodarką odpadami niebezpiecznymi.

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę

W studium zakłada się, że w okresie perspektywicznym i kierunkowym podobnie jak aktualnie podstawowe znaczenie w zaopatrzeniu gminy w wodę spełniały będą istniejące grupowe wodociągi wiejskie. Udokumentowana duża rezerwa zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych w istniejących ujęciach w stosunku do istniejącego i planowanego poboru wody z tych ujęć daje gwarancję pełnego pokrycia zapotrzebowania wody na obszarze gminy zarówno w okresie perspektywicznym jak i kierunkowym. W studium przewiduje się adaptację istniejących grupowych wodociągów wiejskich uwzględniającą niezbędną

modernizację i rozbudowę. W rozwiązaniu docelowym przewiduje się powiązanie sieci przesyłowej poszczególnych wodociągów w celu poprawienia niezawodności dostawy wody na całym obszarze gminy oraz podwyższenia bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Wszystkie istniejące ujęcia wodociągów grupowych spełniają wymagania techniczno-sanitarne. Studnie posiadają wygrozione tereny strefy ochrony bezpośredniej, natomiast dla ujęć Czerniejów i Piotrków udokumentowane są także granice terenów ochrony pośredniej, na których powinny obowiązywać ograniczenia wynikające z obowiązujących przepisów szczególnych. Ujęcia posiadają ważne pozwolenia wodno-prawne na pobór wód.

Z istniejącego wodociągu Czerniejów zaopatrywane są w wodę jednostki osadnicze w gminach Głusk i Lublin. W studium przewiduje się utrzymanie w eksploatacji zasilania tych sieci wodociągowych zewnętrznych.

Kierunki rozwoju gospodarki cieplnej i gazyfikacji.

W studium dla gminy utrzymuje się dotychczasowy model gospodarki cieplnej bazujący na lokalnych kotłowniach oraz indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych głównie paliwem stałym lub gazem ziemnym.

Gmina Jabłonna jest już praktycznie w większości zgazyfikowana. W studium przewiduje się adaptację istniejącego układu przesyłowego sieci średnioprężnych oraz dalszą jego rozbudowę w celu zapewnienia możliwości dostawy gazu do miejscowości Skrzynice Kolonia I, Skrzynice Kolonia II, Kolonia Wolice oraz Piotrków I w części południowej. Dalszy rozwój gazyfikacji uwzględniający rozszerzenie zastosowania gazu dla celów grzewczych przyczyni się do zmniejszenia ilości źródeł ciepła spalających paliwa stałe.

Pozwoli to na:

- podniesienie standardów obsługi ciepłej na obszarze gminy,
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- zmniejszenie ilości odpadów paleniskowych.

Przebieg istniejących i planowanych sieci gazowych średnioprężnych przedstawiono na planie liniami koloru żółtego.

W studium gminy Jabłonna utrzymuje się powiązania zewnętrzne istniejącej i projektowanej sieci gazowej średnioprężnej z siecią gazową obsługującą obszar gminy Głusk.

Kierunki rozwoju systemu gospodarki ściekowej

Lokalne systemy kanalizacyjne występujące na przeważającej części obszaru gminy, bazujące na zbiornikach bezodpływowych nie zapewniają dostatecznych standardów obsługi i są przyczyną wzrastającego zagrożenia dla środowiska naturalnego. Budowa zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej dla gminy musi stać się priorytetem. W studium przewiduje się potrzebę realizacji czterech zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej przewidzianych dla obsługi skoncentrowanych zespołów zabudowy na obszarze gminy. Dla miejscowości Piotrków I i Piotrków II przewiduje się zbiorczy system kanalizacyjny z oczyszczalnią zlokalizowaną w dolinie rzeki Czerniejówki, przy północnej granicy miejscowości Piotrków II. Dla miejscowości Jabłonna Majątek, Jabłonna I i Jabłonna II studium przewiduje zbiorczy system kanalizacyjny z oczyszczalnią ścieków usytuowaną w dolinie Czerniejówki w miejscowości Jabłonna Majątek. Dla obsługi skoncentrowanej zabudowy w miejscowości Tuszów studium przewiduje zbiorczy system kanalizacyjny wyposażony w oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w dolinie Potoku spod Tuszowa w sąsiedztwie zachodniej granicy gminy. Czwarty zbiorczy system kanalizacji sanitarnej przewidziany jest dla obsługi skoncentrowanej zabudowy w północnej i wschodniej części obszaru gminy obejmującej miejscowości Czerniejów, Skrzynice i Chmiel. Oczyszczalnia ścieków dla tego systemu zlokalizowana została w dolinie Skrzyniczanki przy północnej granicy gminy.

W okresie przejściowym, do czasu realizacji zbiorczych systemów kanalizacji oraz na terenach z rozproszoną zabudową zagrodową dopuszcza się odprowadzanie ścieków do zbiorników bezodpływowych. Dla zabudowy rozproszonej położonej poza zasięgiem stref ochronnych ujęć dopuszcza się odprowadzanie ścieków do lokalnych przydomowych oczyszczalni ścieków realizowanych z zachowaniem obowiązujących przepisów szczególnych.

W studium dopuszcza się powierzchniowe odprowadzanie wód opadowych do gruntu lub pobliskich cieków.

Kierunki rozwoju gospodarki odpadami

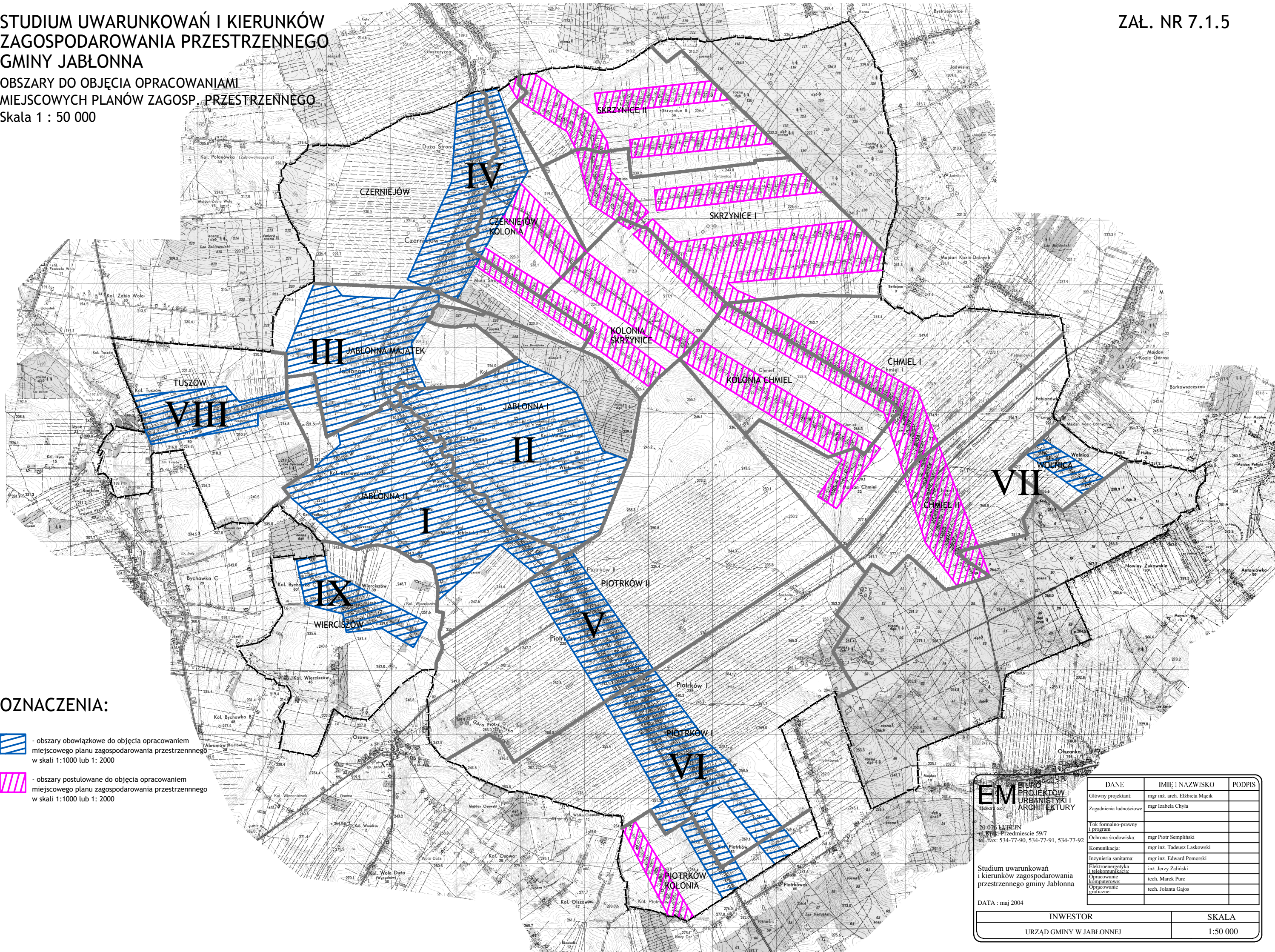
W opracowywanym studium przewiduje się utrzymanie i rozwój dotychczasowego dwustopniowego systemu gospodarki odpadowej opartego na funkcjonowaniu lokalnych wiejskich punktów tymczasowego gromadzenia odpadów i z wywozem tych odpadów na istniejące gminne składowisko usytuowane w miejscowości Tuszów.

W planowanym rozwoju systemu gospodarki odpadowej przewiduje się ponadto:

- promocję selektywnej zbiórki odpadów w miejscach ich powstawania i gromadzenia,
- zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów produkcyjnych,
- zmniejszenie ilości powstających odpadów poprzez promowanie technologii mało-odpadowych,
- prawidłowe zagospodarowanie terenów dla lokalnych punktów gromadzenia odpadów,
- nadzór nad gospodarką odpadami niebezpiecznymi.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JABŁONNA

OBSZARY DO OBJĘCIA OPRACOWANAMI MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSP. PRZESTRZENNEGO
Skala 1 : 50 000

OZNACZENIA:

- obszary obowiązkowe do objęcia opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w skali 1:1000 lub 1: 2000
- obszary postulowane do objęcia opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w skali 1:1000 lub 1: 2000

EM BIURO PROJEKTÓW URBANISTYKI I ARCHITEKTURY
Spółka z o.o.
20-076 LUBLIN
ul. Rynek - Przedmieście 59/7
tel./fax: 534-77-90, 534-77-91, 534-77-92

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna

DATA : maj 2004

DANE	IMIĘ I NAZWISKO	PODPIS
Główny projektant:	mgr inż. arch. Elżbieta Maćk	
Zagadnienia ludnościowe	mgr Izabela Chyla	
Tok formalno-prawny i program		
Ochrona środowiska:	mgr Piotr Sempłiński	
Komunikacja:	mgr inż. Tadeusz Łaskowski	
Inżynieria sanitarna:	mgr inż. Edward Pomorski	
Elektroenergetyka i telekomunikacja:	inż. Jerzy Zaliński	
Opracowanie komputerowe:	tech. Marek Purc	
Opracowanie graficzne:	tech. Jolanta Gajos	

INWESTOR

URZĄD GMINY W JABŁONNEJ

SKALA

1:50 000

6. WNIOSKI DO AKTUALIZACJI PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

W zakresie rozwoju przestrzennego gminy, jego kierunki i zasady wynikają z polityki rozwojowej przyjętej w niniejszym dokumencie Studium. Dotychczasowe dokumenty planistyczne, tj. plan zagospodarowania przestrzennego pokrywał powierzchniowo cały obszar gminy. Obecne uregulowania ustawowe pozwalają ograniczyć opracowanie planów do terenów niezbędnych lub uzasadnionych potrzebami rozwojowymi. W przypadku gminy Jabłonna są to obszary dla których opracować należy nowe plany zagospodarowania przestrzennego w skali 1:1000 lub 1:2000. Dokonano analizy potrzeb w tym zakresie i przyjęto dwie grupy obszarów jako właściwe do objęcia tymi opracowaniami:

6.1 Obszary obowiązkowe do objęcia opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w skali 1:1000 lub 1:2000

- 6.1.1 Obszar wsi Jabłonna II – centrum gminne**
– oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr I,
- 6.1.2 Obszar wsi Jabłonna I**
– oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr II,
- 6.1.3 Obszar wsi Jabłonna Majątek**
– oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr III,
- 6.1.4 Obszar wsi Czerniejów i Czerniejów Kolonia**
– oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr IV,
- 6.1.5 Obszar wsi Piotrków II**
– oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr V,
- 6.1.6 Obszar wsi Piotrków I i Piotrków Kolonia**
– oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr VI,
- 6.1.7 Obszar wsi Wolnica**
– oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr VII,
- 6.1.8 Obszar wsi Tuszów**
– oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr VIII,
- 6.1.9 Obszar wsi Wierciszów**
– oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr IX.

6.2 Obszary postulowane do objęcia opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w skali 1:1000 lub 1:2000

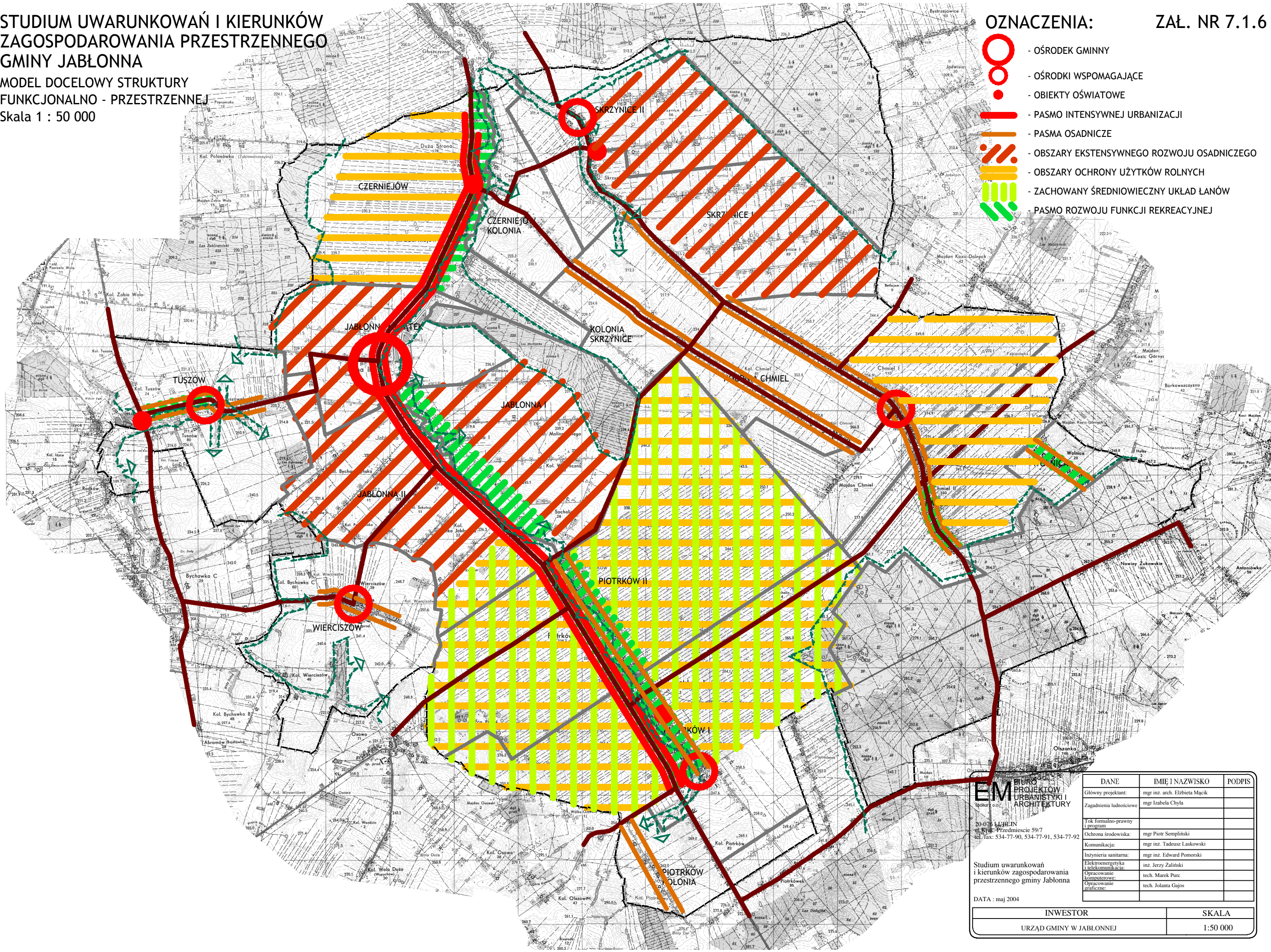
Postuluje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich zespołów wsi.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JABŁONNA

MODEL DOCELOWY STRUKTURY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ
Skala 1 : 50 000

ZAŁ. NR 7.1.6

- OZNACZENIA:**
- - OŚRODEK GMINNY
  - - OŚRODKI WSPOMAGAJĄCE
  - - OBIEKTY OŚWIATOWE
  - - PASMO INTENSYWNEJ URBANIZACJI
  - - PASMA OSADNICZE
  - - OBSZARY EKSTENSYWNEGO ROZWOJU OSADNICZEGO
  - - OBSZARY OCHRONY UŻYTKÓW ROLNYCH
  - - ZACHOWANY ŚREDNIOWIECZNY UKŁAD ŁANÓW
  - - PASMO ROZWOJU FUNKCJI REKREACYJNEJ

EM BIURO PROJEKTÓW URBANISTYKI I ARCHITEKTURY
Spółka z o.o.
20-076 LUBLIN ul. Krak. Przedmieście 59/7
tel./fax: 534-77-90, 534-77-91, 534-77-92

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna

DATA : maj 2004

DANE	IMIĘ I NAZWISKO	PODPIS
Główny projektant:	mgr inż. arch. Elżbieta Maćk	
Zagadnienia ludnościowe	mgr Izabela Chyla	
Tok formalno-prawny i program		
Ochrona środowiska:	mgr Piotr Sempłiński	
Komunikacja:	mgr inż. Tadeusz Łaskowski	
Inżynieria sanitarna:	mgr inż. Edward Pomorski	
Elektroenergetyka i telekomunikacja:	inż. Jerzy Zaliński	
Opracowanie komputerowe:	tech. Marek Purc	
Opracowanie graficzne:	tech. Jolanta Gajos	

INWESTOR	SKALA
URZĄD GMINY W JABŁONNEJ	1:50 000